rim, Lucinæ, ſed priuatim eius tutelari Numini, ad ſempiternitatem alendum fouendúmque traderem. Neque enim ſum neſcius, Principum virorum quoddam quaſi Numen id efficere, vt annos & ætatem cæleſti quodam afflatu ijs etiam tribuant, quæ caduca & immatura videbantur. Verùm hæc tu meliùs, iíque iudicabunt, qui his in Carminibus, Maſcardi potiùs canentis ingenium, quàm ſemet, ac ſua adeò ſeuerè damnantis iudicium probaturi ſunt. Tu interim in alieno opere meam in te obſeruantiam ama, & felix viue.

FELICITATIS ALVMNIS, PHILOSOPHIÆ CITHAROEDIS, SVO MERITO BEATIS ALIENO MENDICIS, SALILLVM ET LARIDVM AD ARIDVM PANEM SILVESTER GRIMALDVS GENVENSIS IPSAM POETARVM FELICITATEM.

Vos ô facetiarum ſalinæ, ſympoſiorum ſales, Deipnoſophiſtæ Regum, Agamemnonum Neſtorei Paraſiti, Phœmij, Phœnices, Iopæ, quantum eſt vbique Mercurialium lepórum ingenioſiſſimi, nobiliſſimiq́ue noſtræ memoriæ ſaluete Vates. Saluete plurimùm, quibus olim benigno Gratiarum ſidere naſcentibus omnis ſeſe lætitia.

titiarum & lautitiarum superfudit amoenitas: omnis ad solatia mœrorum, ad oblectamenta Pacis, ad elegantiæ gustum, à corpore perforatus ad animum sensus est. Vos integerrimi iudicij Poëtæ, Vos mihi præter ceteros mortales in rem meam, imò vestram, imò communem, ex infinitâ reliquorum hominum Litteratorum, Leguleiorum, Philosophorum, Rhetorum, Sophistarum, Historicorum, Tabellionum, Rabularum Academicorum, quamlibet lectissimâ multitudine, seuocaui: Vos; quos & eximios habui semper, & porrò præcipuos in posterum habebo. Scio, vobis cedro digna loquentibus, insulsissimos quosdam vestræ familiæ parasitastros, ingratis Gratijs, & quartâ lunâ malè conciliatos Bauios, Mæuios, Marsos, Codros, Cherilos, Attalos, Suffenos, amicos esse non posse. Scio, mediocribus esse poëtis non Deos, non homines, non concedere columnas. Idcircò diligentissimè vos oratos peruelim, vt incolumi vestrâ gratiâ, me vobis bonæ speculæ tantillum in posteri memoriam temporis imponere sinatis. Si vestrum ingenium excultissimum colui semper: si ge-

nium

nium in amoribus habeo, quem profusè vobis dio nectare plurimo permulsit quædam velut affinis humanitas diuinitati: si vestros ludos suauissimosque mores præcipuè dilexi semper, eximieque suspexi. per ego vos ingenium geniumque vestrum obsecro, respicite boni, non malum hunc misellum amici mei pusiunculum, ipsius parentis vel incuriâ vel iniuriâ denatum, antequam natum: respicite paruulum innoxium, deteriore sorte, quàm Oedipum, aut Paridem, aut gemellos Amulij nepotes, abiectum: &, nisi per vestram humanitatem, vt lupa Romulis, sic illi vestra beneuolentia succurrat, à quo minimè decuit, periturum. Sinite vagientem infantulum furtim, & à me clàm ipso parente sublatum, parricidioq; subductum, ad breuissimam vestræ cognitionis moram sic saltem viuere, nihil aliud, vt moreretur, meritum, nisi quia citò natus est. Sinite, cum immaturæ pueritiæ veniâ, seruulum sic malè multatum, & pannosum, & conscribillatum, tamquam è catastâ stigmaticum, inter vestros, non dico liberos, sed vernulas & mediastinos, in aliquantulâ vestræ gratiæ lu-

ce

ce verſari. Maius hoc illi beneficio nihil poſcimus, quia videlicet nihil vos erogare maius è veſtrâ beneficentiâ poteſtis. Ne quæritote meritum in eo lucis & immortalitatis, in quo pater offenſus miſerum morti ſuo præiudicio prædamnat; in tenebris ipſum vltrò latitantem, & conniuentibus oculis ingentem vim veſtri nominis minimè ferentem. Ceterùm, niſi me fallit amicitiæ ſenſus, ſpirat in iſto puerulo ſuus quidam ingenij lepor, & indoles magnæ mentis, omnino non indigna, cui breuiſſimum vnius certè dieculæ beneficium ex immenſâ veſtri ſplendoris immortalitate condonare poſsitis. Dicam planiùs:

Ad ſacra vatum carmen affero noſtrum,
Aliunde natum, beneuolentiâ noſtrum:

quod olim Auguſtini Maſcardi, peradoleſcentis adhuc, familiariſsimi mei, vix tum è Grammaticis egreſsi, nulloque dum hauſto gloriolæ ſenſu, præcox & intempeſtiuum præferuida vis ingenij profudit; mox adulti iudicij verecundia ſuppreſsit, rata neutiquam ſe quidquam peperiſſe diuturnum, quod diu parturire non potuit. Hoc benè,

** quòd

quòd ſuppreſsit, non oppreſsit: & in eo nunc eſt, vt præiudicium paternum capitalis vltimi iudicij ſententia conſequatur. Illi ſcilicet creuit ætas, & cum ætate creuit ingenium: mallem pariter erga ſuos creuiſſet humanitas; vt creuit aduerſus omnes, & Principum gratiâ florens, & amicorum ſtudijs pollens, & omnium cuiuſque generis litterarum exercitationibus apprimè limata. Et tamen aut ego fallor, aut nondum ingenij calor ille deferbuit; vt quod in adoleſcente tum placuit, id nunc diſpliceat in viro; & quaſi Tiburtinum vinum extra vindemiam ætatem ferre diutiùs non poſsit. Quidquid hoc eſt in amicum vel officij vel ſtudij mei, vos, quæ veſtra facilitas eſt, niſi iudicium meum veſtro iudicio comprobabitis, cum exceptione certè laudabitis vel modeſtiam patris, vel ſolitudinem filij, vel beneuolentiam amici, vel veſtræ fiduciam humanitatis. Enimuerò, qui nihil amico debere poſſum, qui nullâ vmquam in re contra voluntatem Auguſtini mei venire conſueuerim, hac vnâ in cauſſâ cogor aliquid aduerſus illum, pro nominis ipſius memoriâ, veſtrâ fretus

tus auctoritate, moliri: quod nunc facio, cùm illius immaturam Poësim vestro iudicio cõmendo, nullam adhuc limam seuerioris ætatis expertam; &, vt planè multis in locis videre licet, multifariàm alibi lacunosam & dehiïscentem; alibi mutilatam atque discissam; demum, à quo minimè debuit, depositam atque desertam. Quæ verò sic lacerato diloricatoque leuidensæ vestis amiculo foras è clandestinis latibulis erumpit, satis apparet, eam vel ereptam ab inuito, vel ab inscio subreptam: vel, quod miserrimum est exitij genus, à parente peremptore fugientem, ad vestram clementiam confugisse. Prosit illi, vestri cupidissimos paternos amicos esse misericordes: prosit, parentem non esse Suffenum: prosit, quòd ille vobis ingenio simillimus, animo coniunctissimus futurus fuerit; siquidem naturæ munus, ingenium viuidum & ferax excolere vobiscum, & exemplis augere meliorum, & diutiùs in vmbraculis vestris vacare lætioribus Musis, & ab aulæ grauioribus negotijs ac studijs supersedere potuisset. Probabilem habetis fiduciæ ac confidentiæ meæ caussam, quâ pa-

 ternam

ternam vel verecundiam vel iniuriam excusare possitis. Vos, pro vestrâ facilitate, respicite quæso miseri solitudinem: arcete sæuitiam patris: integram amico conseruate gratiam amici: vestræ consuetudinis retinete constantiam in innocentiâ subleuandâ. Retinebitis autem, si veritati, quam in minoribus sæpè rebus poëticè compositeque diffingitis ad voluptatem, aliquid nunc clementiæ caussâ detrahere potestis: vt placuisse vobis hunc infelicem dicatis, quò patris inclementia mitigetur. Quem Poëtæ mendaciolo seruare possunt, alij suo periculo non debent. In quo conseruato si perget obstinatiùs irasci pater; nos videlicet filio vitam reddidimus, gratiam patris amisimus. Eam tamen facilè recuperabimus, si vestræ sententiæ salutari litterulâ viuet, verecundię nomine commendatus in vestri nominis immortalitate, non cum liberis vestris heroibus & heroinis, sed inter Floræ quisquilias cum Exquilinis, & Cælimontanis, & Transtiberinis saxellionibus; aut, quod supra nostrum & votum & meritum est, cum vestris vernulis & mediastinis. Sinite quæso vos exorari: sic

æternæ

æternæ veſtræ litteræ nihil omnium cuiquam debeant; nec aſteriſcum Ariſtarcho, nec teredini farinulam, nec puluiſculo puluillum, nec horæo tunicam, nec piperi cucullum: ſic ſanum vobis ſinciput Anticyræ beneficium perpetuò remittat: ſic nobilium iuuenum, & bonorum Principum aures teretes & eruditæ veſtros numeros perpetuò ſitiant: ſic ad votum modumque veſtrum mobiles decreſcant auriculæ Midarum: ſic aureæ pecudes turgida vobis potiùs, quàm Phormionibus & Gnathonibus, vbera ſubmittant: ſic ad doctarum præmia frontium, ad veſtrorum acroamatum corollaria, ſindonem, lauream, ſportulam, annulum, rectam, inteſtabiles ſpadones & glabelli cincinnatuli non aſpirent. Aſpicite nos, amate nos, elegantiæ magiſtri; iucunditatis artifices, honeſtatis interpretes, aſſeclæ pacis, vmbræ felicitatis. Vale mihi multùm, & viue felix, quà pote per ferreum ſæculum, aurea natio Poëtarum.

AD

SILVESTRVM GRIMALDVM

DE

LIBRIS SILVARVM

AVGVSTINI MASCARDI

AB IPSO EDITIS

IOANNIS ANDREÆ FONTANELLÆ

MVTINENSIS

ODE.

SILVAS *Pieridum dispositas manu,*
Et rore irriguas Castalio, Ligur
Exercebat Apollo
Romana ad numerum Lyra;
Heroumq; decus discere Martium,
Virtutumq; sacras dicere laureas,
Funestumq; iubebat
Suspirare frequens nemus:
Cùm tu frondifera gloria Regia,
Siluester, nemorisq; Aonij iubar,

Has

Has mutare canori
Sedes Imperij ſtudes;
Auritiſq́ iubes diuidere vrbibus,
Quæ ſurdis furor eſt credere ſaltibus
Inter murmura lauri
Docti carmina pectoris.
Non lento ſequitur conſilium gradu
Vates, & meritâ fronde premens comas,
Ceu ſilueſtre trophæum
Siluarum domitor refert.
Iamq́ vrbana terit compita, laudibus
Innectens ſtabiles vertice laureas,
Quæ mirante theatro
Immortale repullulant.
Cedant Aeneadum Cæſaribus ſata
Silua vrbe in mediâ: ſed neque penſiles
Murorum efferat vmbras
Decantata Semiramis.
Hæc miracula iam victa feracibus
Laudum frondiferæ ſtirpis honoribus;
Quos vrbanus Apollo
Iam nunc deſtinat vrbibus.
Frondoſæ intereà ſceptra potentiæ
Te, Grimalde, manent: te vocat arborum

Proles

Proles multa comantum
Sortis præsidium sua.
Vbertas grauidi fertilis ingenî
Iam dudum auspicijs parturijt tuis
Quæ nunc, te Duce, docta
Fundit lucis in aream.
Siluarum è viridi nomen habens coma,
Siluarum meritò numen eris nouum:
Quæ te Consule digna
Consulto veniunt tuo.

AVGV-

AVGVSTINI MASCARDI SILVARVM LIBER PRIMVS DE REBVS HEROICIS.

IOSEPHO FONTANELLÆ S. IACOBI EQVITI AVGVSTINVS MASCARDVS

S.

Qvæ ſuperioribus annis ad quotidianæ propemodum ægritudinis leuamentum adoleſcens pænè quadriluſtris effudi, ea ad te priuatum munus, beneuolentiæ teſtimonium mitto. Ab ingenio tuo laudem, excuſa-

tionem ab humanitate deſperare quî debeam? Verùm, quemadmodum ætas hanc ſibi vindicabit vt neceſſariam, ita illam veluti ſuperuacaneam, à te præſertim viro amiciſſimo, Muſarum leuitas non requiret. Mihi ſanè Poëtæ nomen aucupari non libet, venari gloriam non licet: nec amœnitatem veris, æſtatis fecunditati præpono: imperitæ verò plebis ſuffragium is expectet, qui plebis temeritati dotes ingenij mancipauit. Vale.

IRENE

IRENE
SIVE
DE PACE ITALIÆ
CONSTITVTA.

ERA-ne? pacati vernat clementia cæli,
Collectaq́ue volant nubes, & discolor Iris
Aetheris in lacrymis tranquillo lumine ridet?
Cærula quis pluuio detergit nubila olympo
Phœbus, & aurato declarat sidera vultu?
Quis calor immites glomerati turbinis iras
Discutit, & rabidas reuocat sub iura procellas
Nimbosásque hiemes, & classica sæua minantum
Ventorum placido cogit mansuescere motu,
Prælia dum facilis freno compescit amoris?
Cernis vt Italiæ, iam rarescentibus vmbris,
Alba serenatis, purum per inane, quadrigis
Lux inuecta, die terram sublimis inaurat?
Nulla per obstantes luctantur fulmina nubes,
Atque aditum ad terras, cæli per vulnera, quærunt:

 Nulla

Nulla fremunt arcto vallata tonitrua nimbo,
Atque animum atque aures exsurdatura fragore:
Stat cælum, & vario tantùm modulata rotatu
Permulcet vacuas hominum symphonia mentes.
Scilicet æterno complectens omnia nexu
P AX, *trepidas oculata comas, delapsa per auras*
Tandem sidereo perfundit nectare terras:
Illa coma radijs bellorum sauciat umbras,
Et geminos oculorum orbes, quibus astra serenat,
Fraterno splendere docet rutilantiùs auro,
Contractumque aperit sinuatâ cyclade cælum.
Italiæ ô salue columen, spes una laborum,
Mundi altrix, studij mater, iurisque propago,
Votum animi, cordis cor: salue certa Tonantis
Progenies, terræque vigor, Superumque voluptas.
Tu mea, dum doctam quærunt nutantia frondem
Tempora, cinge oleâ; & sacras sitientia lymphas
Pectora, tranquillo rorent adspersa liquore
In laudes animosa tuas, dum mutus in antris
Cynthius Aonidum somnos traducet inertes.
Sæuior ut bello Insubres discordia turmas
Explicuit, rectæque acies, atque agmen aperto
Effusum stetit in campo, dumque ære renident
Arua repercusso, & ferali luce coruscant;

Italia

Italiæ ancipiti dudum vexata tumultu,
Exitio propior, iam iamq́ue futura suorum
Præda fremit, votisq́ue Deum gemebunda fatigat:
Ventilat errantem per eburnea colla capillum,
Natiuum qui sponte fluens temerarius aurum
Dißipat, & vittas sine lege in terga refundit,
Sertaq́ue vix patitur vario bacchata pyropo:
Gemma oculis iam prona tremit, iamq́ue innatat altus
In vultu dolor, & faciem demittit honestam;
Ignescunt sine luce genæ, vix attrahit auras
Pectus, in exhausto vix & suspiria corde
Inuenit, exitium deploratura supremum:
Longum syrma trahit, tragici monumenta doloris,
Sed niueum violata sinum, nudata lacertos:
Qualis, vbi Cæsar parui Rubiconis ad vndas,
Cognati ductor sceleris bella, impia bella,
Et consanguineos præuertit mente triumphos,
Ingens visa Duci Patriæ trepidantis imago
Fertur, & arcano gemitu permista locuta.
Vt stetit Italia, & lacrymis turgentia tandem
Lumina, deciduos euicta admisit in imbres,
Facundos dolor in gemitus sic ora resoluit:
Illa ego, quæ populis quondam Regina subactis
Dißpersi cum sole manus, anniq́ue repostas

Perrupi dominata vias, vexillaq́ue ad Indos
Protuli, & Oceanum docui parere Latinis:
Illa ego, cui supplex olim populare tributum
Terra dedit; solis quæ peruia & inuia luci,
Italiæ patuit, quamuis semota, triumphis;
Nunc proli laceranda dabor? fremet vnius ingens
Bellum vteri, matrisq́ue sua præcordia figet?
Proh cladis monumenta noua! fluitare per arua
Italico cernam temerata fluenta cruore?
Italico cernam segetes pinguescere tabo?
Tanta furor sæuo-ne dabit spectacula campo,
Atque erit Italia spectatrix, scena, theatrum,
Area, bellatrix, merces, spes, præda, sepulcrum?
Non satis, ah, gemui quondam, cùm turpis in iras
Colluuies furiata, meos peregrina per agros
Exitium letumq́ue tulit, Latioq́ue cruori
Fœda inhians, rabidas lassauit funere fauces?
Artibus his placuit nullas habitura triumphos
Bella geri, vt madeant sociali sanguine campi,
Et flos Italiæ crudeli in morte profundat
Bellatricem animam, nullo proscissus ab hoste?
Et videt hoc Pietas? ô ferrea pectora, votis
Surda pijs, aurita feris, quæ prælia versant,
Vt proprium redimant alieno funere funus.

Ite,

Ite, ite, Italiæ per viscera matris adactum
Proxima natorum populetur viscera ferrum:
Ite, animas damnate orco, laxentur Auerni
Claustra trucis, vacui pateant sæua atria Ditis,
Supplicijs angusta meis: ite, arma necesq́;
Cognatis agitate odijs, dum Thracius alto
Insonat Aegæo, lunaq́; infausta minantis
Cornua (proh pietas!) pleno iam circinat orbe.
Aut magis (insano videor si rumpere questu
Sidera, & Heroum pia corda lacessere dictis)
Tu, quæ flammati residens in margine cæli
Prodiga nectareo conspergis lumine mentes,
Atque alis æterno concordia pectora risu,
Vena boni sincera, salus PAX *aurea mundi,*
Tu gemitus miserata meos, miserata dolores,
Commotos permulce animos: discedet olympus
Dum venies, toto discedet limite mundus,
Et lux diuiduo distinguet nubila sulco.
Te veniente meos renouabit risus ocellos,
Gratia contracta dissoluet seria frontis,
Et Pietas auersa, oculos ad castra serenos
Conuertet, moresq́; nouos, humanaq́; iura
E cælo reuocata, orbi præscribet amanti.
Ipsa Salus proprio deterget vulnera velo,
Obducetq́;

Obducetq́; manu contracta piacula ferro.
Ergo veni, mea Diua veni, gladióſq́; coërce,
Et dubijs illapſa animis, in priſtina iunge
Fœdera, magnanimum cæli genus: ibit ad vmbras
Tartareas furor, & Stygijs bella aſpera linquet.
Dixerat, & tremulo riſerunt ſidera crine,
Dulcè polus tonuit, roris fecunda mariti
Vena cadens agros iuueneſcere fronde coëgit.
Intereà ſuperas inter PAX *candida mentes,*
Diuinis ſaturata opibus, perfuſa comanti
Sole ſinum, faciles agitabat in æthere luces,
Aſtra regens vultu, populo blandita beato.
Numquam ſidereis, cælo nata, exulat oris,
Sed gremio compoſta Dei, nunc Numinis auram
Ebibit, Aligerûm quò dein peregrina per orbes
Collectas diſpenſet opes: nunc mœnia mundi
Flammea, tranquillo cuſtos cuſtode coronat,
Atq́; oculis Regina regit; nunc arbitra rerum,
Quæ malè concordes componant fœdera terras,
Ilicet ancillas famulis demittit ab aſtris.
Fortè truci perculſa ſono, belliq́; fragore
Excita, ſupremi admirans è limite cæli
Deſpicit innumero tumulatos milite campos,
Et ferri ſegetem Inſubres vndare per agros:

Mox

Mox etiam lacrymas, & verba precantia cara
Audiit Italia, sæuis & vidit ab armis
Italiam sua regna peti, sua regna cieri.
Protinus ancillam famulari educit ab aulâ,
Subiectasq; iubet cursu perrumpere nubes,
Et iubet Italiæ motos componere fluctus:
Quoq; animos facilis partes versaret in omnes,
Ipsa oleo crinale aurum permulsit, & inde
Iridis in morem glomerato sidere cinxit,
Ambrosiâ vultum adspersit, geminumq; per orbem
Astrorum geniale iubar permiscuit vmbris,
Et famulam complexa suos afflauit honores:
Vade, ait, immites vbi Mars metuendus in iras
Ebria gentili rabidus rotat arma cruore,
Et consanguineo saturatus funere, currum
Victor agens, fracta ossa rotis proculcat iniquis.
Non illi Italiæ Regnum, feliciaq; arua
Tot grauida Imperiis Cælum permisit habenda,
Sed mihi sorte dedit: tenet ille immania Thracum
Littora, & horrentes exercet strage Gelonos;
Illic concretum glaciali sidere marmor
Eliquet, ardenti per vulnera mille cruore;
Sarmaticasq; niues, nulloq; à sole cadentes,
Atque Hæmi numerosam hiemem tabescere fuso

Sanguine, & in mores doceat migrare tepentes:
Hæc Martis sunt regna, illis se iactet in aruis.
Tantum effata Dea est: flammas dispellit olympi
Iam Domina Virgo propior, iam Numine plena,
Pronaq; iam primùm, vitreum mox concita cælum
Diuidit, aurato pingens vestigia tractu.
Hinc varijs oculatum astris, & flore superbum
Sidereo, pennis peruadit labilis orbem.
Scorpius euomuit gelidam de viscere pestem,
Et Leo cum Tauro socios iniere labores.
Ipse etiam gladium madidus proiecit Orion,
Inde vbi Saturni tetigit mærentia tecta,
Ad mitem redit ille Patrem, Natiq; Tonantis
Ore renidenti sidus geniale tuetur,
Supplice quod Pacis legatam crine salutat.
Mars fera non solito mansuescere pectora motu
Sensit, & indomitos posuisse in corde furores,
Et Martem stupet ignaro mitescere Marte.
Phœbus in aspectu legatæ Virginis hæsit,
Auroramq; nouum timuit prauertere Solem.
Cetera quid memorem? rorantes Lucifer ignes,
Facundos Hermes, pallentes Cynthia Paci
Detulit, à nitidis radios bibitura capillis.
Illa volat, pingitque viam, iamq; aëris arua

Nuntia

Nuntia purpureo reserabat lumine, venti
Ore susurranti libabant oscula plantis:
Jam steterat campo mortali impervia luci,
Agmina cùm placido percelli corda tumultu,
Et belli sensere nefas: tunc ora madescunt
Militibus; furor, & rabies, & pectoris æstus
In lacrymas abiere pias, tela ipsa recumbunt,
Inq; humeris tormenta iacent immota supinis:
Bellaces cunctantur equi, tuba ductilis auras
Personat accentu placido, nec tympana bombo
Exagitant animos, aut mascula pectora versant.
Haud aliter, septemgeminas cùm prælia Thebas
Fraternis pressere odijs, & mœnia dulci
Structa lyrâ, fremitu quatefecit miles amaro;
Tunc vittis exuta comam, non ore sereno,
Non habitu quo nota priùs, velut anxia mater
Desiluit cælo Pietas, aciésque minantes
Non intellecto iussit mollescere fletu:
Protinus ambigua commota per agmina voces,
Et sensus rediere pij. Quid castra cruore
Pingimus, & sæuis frustrà exultamus in armis,
Vt Thracum nostro saturentur funere manes?
Heu quantum terrâ potuit pelagóque parari
Sanguine, quem frustrà per dura profundimus arma!

Intereà innumeris exhausta ciuibus vrbes,
Et domino domus orba gemit, natíque parentem,
Et natos pater, & coniux queribunda maritum
In rebus vocat angustis: per tela, sine hoste,
Infelicem animam nos contrà, annósque virentes
Prodigimus; nos sponte volans excimus ab orco
Funus, in exitium turba ingeniosa cruentum.
Vt sensit nutare animos Legata labantes,
Siderea impexum ceruicis liberat aurum,
Et crines quatit augustos, arcúmque colorat
Iridis, ambrosios afflans à vertice odores;
Atque oculis confessa Deam, duo sidera frontis
Exerit, & Pacis teneros inspirat amores.
Intereà Mars arma nouat, duróque iugales
Compositos adamante regit, quibus igne minaces
Stant oculi, mortísque agitant insignia flammis;
Arguta quatiunt ceruicis mobile pondus,
Semper & efflatis incestant ignibus auras:
Hic pauor, ille furor: fera prælia miscet vterque,
Impatiénsque moræ pretiosum mandere frenum
Incipit, & rabidus plantis insultat arena.
Ipsa sedet Bellona, truces auriga iugales
Ipsa agit, æratis & sulcat terga flagellis.
Mars toruo truculentus agros circumspicit ore,

Et

Et mortis bibit iram oculis; gaudétque furentes
In plagas, in fata manus: cùm protinus ira
Detumuit rabies, & nondum cognita Martis
Viscera tentauit Pietas; stupet inscius, & iam
Pro Pietate furit, cordísque interrogat æstus:
Quæ mala me inuasit tabes? qui pectoris iras
Feminei vicêre doli? date tela, date enses,
Vt cadat inuisa mentis stupor anxius armis.
Dum loquitur, fluxere iubæ, collapsáque ceruix
Nutat equis, cecidere oculis trepidantibus ignes;
Nec iam sanguineos feruens quatit vngula campos,
Et Bellona feros metuens tegit ægide vultus,
Aduentum testata Deæ. Ast illa igne decoro
Sidereas perfusa genas, Domináque iubente
Plena, oculis Martem placidis prospectat, & infit:
Terrarũ armipotens metus, insuperabile Numen,
Arbiter imperij, mundum qui turbine versas,
Qui tantus quatit arma furor? quæ funera poscunt
Tela graui crispanda manu? compesce dolores:
Pax adsum Italiæ custos, nec bella nec enses
E cælo demissa gero, verùm Itala regna
Indomitis perculsa odijs miserata reuiso.
Sed quis te casus Geticis auulsit ab aruis
Bistonias agitantem acies, & in hospita traxit

Littora, tranquillæ dudum regnata quieti?
Quò te fata vocant? quæ formidabile ferrum
Finibus Italiæ breuibus fortuna coërcet?
Sæuus odoratis non debacchatur in hortis,
Nec veris populatus opes violaria vellit,
Gemmantésque metit Boreas in vallibus herbas;
Sed Scythicis furibundus equis Rhiphæa flagellat
Robora, vel cæli campo grassatur aperto,
Vel gelido incumbens pelago, procul inde carinas
Dissipat, vt grauidis concrescant æquora plaustris:
At pubescentes gemmas Zephyritis adulat,
Et suspiranti permulcet flamine flores.
Tu quoque cui collum tellus famulare iugandum,
Sidera cui cælum, submittit Auernus & vmbras,
Vade vbi Danubij Rhenique horrenda tricornis
Rhætia sidereas genitrix minitatur in Arctos,
Atque tuos permisce amnes: nec Belgica Tethys
Sobria ieiuni consumat flumina Rheni,
Thracia nec puris Istrum voret Amphitrite
Retrò pulsa vadis; tepidis sed sanguinis vndis
Ebria, perrumpant temulento gurgite marmor
Flumina, congesto metuenda cadauere Diti:
Aut vbi femineas instigat ad arma phalanges
Hebrus, & infausto lacerum gemit Orphea lapsu
Orphea,

Orphea flebilibus deflentem funera lymphis;
Hic rabies odiúmque suis alimenta venenis
Inuenient, hîc Martis honos, hîc regia mortis,
Hîc belli campus: tandem his gaudebis in aruis
Irarum feruere rogos, tantiq; capaces
Numinis, indomitis agros pubescere telis.
Hîc furor, hîc pauor (aurigans quibus aspera tergus
Pallas arat) proprio saturandi gramine (gramen
Membra hominum lacerata armis, contrita feroci
Dente) redundanti poterunt pinguescere tabo.
Vade ergo, & campum bellorum nactus apertum,
Exere fatales, Numen fatale, lacertos,
Et mortis iam pande vias: verùm Italus impar
Et tantis minor exuuijs, clementius astrum
Inuocet, vt placidâ compostus pace quiescat.
Dixit: at impatiens animis exæstuat imis,
Cordis & ex oculis præfert incendia Mauors:
Quale flagrat numquam visus sine clade Cometes,
Aut cælum, pluuijs vbi fortè Diespiter vmbris
Sæuijt, ac bellum tonitru furiale minatus,
Ardua fulminibus iaculatur tecta trisulcis;
Talis in hostilem coniecit lumina Mauors
Virginem, & obliquas frontis per nubila flammas
Contorquens, vocis tonitru perterruit orbem:

Vado,

Vado, ait, extremas quò me indignata per oras
Fata vocant, Martémque fero; nec segnibus aruis
Italiæ teneor, turpi si languida pace,
Belligeros oblita patres, mea iura recusant.
Torpeat indecori tellus sopita veterno,
Indocilésque manus, pectúsque imbelle, voluptas
Frangat, & Italiam doceat marcescere luxu.
Ibo, ibo, & Geticas agitabo in prælia turmas,
Femineas versabo acies; incendia, cædes
Miscebo, Martémque odijs Mars ipse probabo.
Laxior Hercinia clarabit Cynthius vmbras,
Robora dum miles repetito vulnere cædet,
Vt nouus armatis siluescat lucus in hastis.
Testis eris Rhodope, nimborum prodiga mater,
Testis Athos, testes ô qui Pangæa iuuencis
Scinditis, offenso quantus sub vomere quondam
Armorum fragor erumpet: iam proxima Ponti
Littora Cimmerij fluctu concussa tremiscunt,
Horrida dum refugit Martis deterritus arma.
Quin etiam exanguis damnati carceris vmbras,
Atque ipsum Plutona timor tentare profundos,
Queîs lateat, cogit reuoluti gurgitis amnes.
Quid moror? & Cælum fasces submittere Marti
Sponte parat; vetito cupiunt se credere Ponto,

Aequora

Aequora qui gelido nectunt adamante Triones.
Iam fugit Arctophylax Vrsæ sub imagine, Matrem
In siluas iterùm vel templa infida secutus;
Quiq; Lycaonias Serpens intersecat Arctos,
Explicat horrendi sinuosa volumina tractus.
Sic ait, & rabidas iaciens è lumine tædas
Flectit iter, curruq; alium transuectus in orbem
Lampada dat Paci: cursu hæc campoq; potita,
Spargit rore acies, bellantum & pectora mollit;
Mox pennis librata volat: quam cùm agmen aperto
Alternantem humeros cælo, sudumq; secantem
Agnouit, tali fugientem est voce secutum:
Salue amor ô mundi, cæli lux inclyta salue,
Curarum requies, & felix meta laborum:
Te sequimur votis omnes, tua iussa libentes
Exequimur; duri speciosa pericula Martis
Thracia collatis diuexent pectora telis.
Nec dictis angusta fides; in fœdera dextræ
Atque animi coëunt, damnatáque castra relinquunt;
Et bona tranquillæ Pacis probat omina cælum.
Ite ergo Insubres, facilis sub sideris auro
Felices agitate dies: iam falce colonus
Securos per agros flauentem demetat annum,
Et responsura committat semina terræ.

Italiæ gemitus, lacrymæq́; per ora caduca
Iam sileant; trepidæ quondam ad certamina Musæ,
Et latebris taciturnæ altis, in carmina plectrum
Sollicitent, priscumq́; melos. PAX *candida terras*
Iam ferrugineâ cæcas caligine inaurat;
Et PACEM *inclamant mortalia pectora,* PACEM.

IN REDITVM

ALOYSII ESTENSIS PRINCIPIS

AB HOSTIBVS DEVICTIS

EPIPOMPEVTICVM.

ME *quoque bellantum rapit in certamina clamor,*
Et furor attonitas galeâ radiare Camœnas
Cogit, ALOYSIVS *dum fulgurat ense minaci.*
Ite leues hederæ, grauidi procul ite corymbi,
Daphni vale, sertumq́; nouum mea pectora cingat:
Ipsa etiam quando damnauit caßide lauros,
Cristatumq́; apicem conoq́; natantia signa
Induit Euterpe, tragicos incincta cothurnos,

Et

Et ſæuos mentita ſonos cælum increpat ære,
Palladis imperio, lateriq; accommodat enſem:
Aſpera nam Mauors in prælia cogit alumnum
Nondum primæuo pingentem flore iuuentam
Sæuus ALOYSIVM; *ſecum quem Pallas inermem*
Muſarum per amœna trahens, ſophiæq; per agros,
Jam dudum docto iuſſit certare duello.
Inſtruit illa aciem Iuueni, Muſáſque ſequaces
Ire iubet, primos celebrent vt militis auſus,
Fortiáque hoſtili deſcribant facta cruore.
ESTENSIS *proh Gentis honor, cui fata dederunt*
Pierias laſſare tubas, meliúſque ſonantum
Vatum ora, excelſis in laudes cogere factis:
Semper ab aurato pretioſa repullulet arbor
Ceſpite, quæ gemmas trudat fecunda recentes,
Pierides poterit tunc laudibus exercere:
Et modò ne deſint effetis carmina ſæclis,
Non deerit virtus, nec Vatibus argumentum.
Sed quæ fama iugis ſerpit modò didita ab altis
Affore ALOYSIVM? *noſtras quiſve impulit aures*
Gratantum fauor, & populi per compita plauſus?
Scilicet ille redit, regnatáque mœnia tandem
Ingreditur ſeſe maior; tantúſque renidet
Frontis honor, canos vt præſtet in indole ſenſus,

Purpurea & lateat grauibus sub moribus ætas.
Audin'? ALOYSIVM *Phœbeo baccare pubes*
Cincta canit, gladiósque rotat, vexilláq; ad auras
Explicat, irritans ad ludicra bella phalanges.
Ille fugam simulat, dubieq; per arua recurrens
Nunc cadit, inde furit validos Antæus in ausus;
Iamq; hostem oblongo certum designat ad ictum
Aere (quod æquali diductum tramite, multâ
Arte faber fudit, nitrato puluere miles
Farsit) & ab tergo iam subdolus applicat ignem:
Fit fragor; elisas veluti cùm fulgura nubes
Increpitant, mugitq; æther furibundus in orbem:
Hic declinatâ venientes eminus hastâ
Tardat equos, gressúsq; vetat glomerare superbos,
Innixus pedibus; resonantia tympana bombos
Ingeminant, strepitúque gemit tuba rauca sonante.
Hos inter pugnæ lusus lunatur in arcum
Mista acies, Iuuenemq; sinu complexa iocoso,
Sedula victoris vestigia Principis ambit:
Ast vbi lunatæ tenuantur cornua pubis,
Incinctus lauro miles diuisus vtrimque
Prominet; aduersum prospectat vterq; vicißim,
Alternisq; ferit rutilantia cantibus astra;
Carmina ALOYSII *celebrant alterna triumphos.*

Degener

Degener antiquos ætas mirata parentes
Illustret proprias alienâ luce tenebras,
Mutuáque à proauis decora in se transferat olim;
Nomen ALOYSI *priscum virtutibus æquas,*
Atque Ducum exactos reuocas virtutibus annos,
Heroum proles, magnísque parentibus orta,
Maior ab integro te Principe germinat orbi.
Augeat ESTENSES *gentilis adorea fastos.*
Expectet senium meritis, quique induit arma,
Pacatas contemnat opes, studiumque Mineruæ:
Noster ALOYSIVS *dum laudibus ampliat æuum,*
Abstrusas sophiæ, doctasque perambulat ædes,
Fertur & in dubijs speciosa pericula Martis;
Ore tener, fortis dextrâ, ingenióque peritus,
Ingenio Pallas, Mars dextrâ, atque ore Cupido.
Fundite victrices, læta agmina, fundite lauros.
Vos, vos, ô terræ gemini, duo sidera, fratres,
Diues ALEXANDER, *mordet cui purpura crines,*
Et CÆSAR, *tantâ iam prole beatior, altis*
Consilijs validos formastis in indole sensus.
Sic viget in mediâ tutum cor pectoris arce,
Et manibus pedibusque suis alimenta ministrat;
Lumine sic Lunam pleno Sol perficit orbe.
Augeat ESTENSES *gentilis adorea fastos.*

Tu quoque fraterni stimulasti pectoris iras,
Dum tua magnanimo feruerent corda tumultu
ALFONSE, *immitis cùm te vis improba morbi*
Abripiens, Fratri belli permisit habenas;
Et te qui lacerat morbus, fit in hoste medela.
Proh quantus qualisq; fores, si fata dedissent!
Sed subit ille vices: redimit sic Castora Pollux.
Fundite victrices, læta agmina, fundite lauros.
Concilium cogit, belli quid iura requirant
Poscit ALOYSIVS, *tanto sub pondere rerum.*
Arx fuit abrupto præcelsa cacumine montis
Natura vallata manu, defensa maniplis;
Hanc iubet exscindi, tormentáque mœnibus audax
Admouet, & magno contundit mœnia bombo
Eloquio Nestor, sed robore pectoris Aiax.
Augeat ESTENSES *gentilis adorea fastos.*
Ingentes agitant iuuenilia pectora curæ,
Aestuat audaces confringere cominus hostes,
Dirutaq; ingreditur victricibus oppida signis;
Regia cùm subitò fluitant vexilla per auras
Victoris remorata viam: Dominam ille volacrem
Vt vidit, Jam cedo libens, sat vicimus, inquit;
Vici hostem dextrâ, obsequio te vincimus Ales.
Fundite victrices, læta agmina, fundite lauros.

Dum

Dum fugit imbellis patriâ depulſus ab arce
Infantum grex, maternis gemebundus in vlnis,
Immiteſq; patres expertus, in hoſte requirit
Præſidium: Princeps morituros excipit vltrò,
Et fouet, & recreat: ſic nobilis ira leonum
Sæuit in audaces, eadem ſed præterit ægros.
Scipio ſic quondam, ſic fecerat antè Metellus.
Augeat ESTENSES *gentilis adorea faſtos.*
Primus iuſſa ſubit, quoties ſeu cingere vallo
Caſtra iubet, validis ſeu pondera ferre lacertis,
Solaturq; ſuas parili ſudore cohortes.
Sudor at hic palmas, roſeo dum labitur ore,
Irrigat, & dextra meritum educat ornamentum.
Talem te retulit quondam Germanice bellum,
Talis eras ſæuos inter Traiane tumultus.
Fundite victrices, læta agmina, fundite lauros.
At dum nocte iacit non exſuperabile vallum
Miles, & adductis ſepit tentoria foſſis;
Non ſegni dat membra toro, ſed noctis in vmbris
Sponte iacet defeſſus humi, tenuemq; quietem
Vix conniuenti delibat lumine Princeps.
Sic Marium ſtupuit quondam Romana iuuentus,
Sic Antoninum vigiles producere noctes.
Augeat ESTENSES *gentilis adorea faſtos.*

Dum

Dum longâ hostiles premit obsidione phalanges,
Eminus imperio pugnat, sociosq; maniplos,
Quamquã absens, vultu oblitas inflammat in iras;
Partitúrque vices, curas diuisus in omnes.
Sol quoque dum moritur, dum subdita regna colorat,
Quamquam absens, nostris etiam splendescit in oris;
Partitúrque faces, radios diffusus in astra.
Fundite victrices, læta agmina, fundite lauros.
Salue magna Ducum soboles, quâ præside Cæsar
Vicit, & immanes domuit sine clade furores:
Te Duce sanguineo minitans Bellona flagello
Compreßit violenta minas, raucúmque sonantes
Iam tandem siluere tubæ. Viden' ora manúsq;
Principis, ô numquam satis exsaturata tuendo
Fida cohors Mutinæ? optato iam pascere vultu,
Et votis iam parce tuis onerare Tonantem:
Iam rediјt, iam vota tenes, iam læta triumphas.
Crescat ALOYSIVS *veteris noua gloria Martis,*
Cuius & in mediјs meruit sapientia castris.
Augeat ESTENSES *gentilis adorea fastos:*
Fundite victrices, læta agmina, fundite lauros.

LAV-

LAVREA
PRO ILLVSTRISS. FRATRIBVS ALEXANDRO ET VIRGINIO CÆSARINIS.

SPICE *Romulidum genitrix, quæ collibus alta*
Tolleris, & cœlo cognatas subrigis arces.
Tu Regum legumq; parens, quæ Romula tantùm
Suspicis, externas mirari nescia laudes;
Ingenti maior famâ, cœlóq; secunda:
Aurea victrices cuius dum gloria bigas
Instruit, ad currum telluris colla maríque
Illigat, & domito latè spatiatur in orbe:
Cœlestis domus imperij, pietatis asylum,
Iuris apex, cortina Dei, quam consulit Indus,
Vt decreta ferat dubijs oracula rebus,
Seu quem Memnonio primùm Sol irrigat imbre
Dum roseos infrenat equos, rutilantia quaßans
Lora, quibus solitos animos accendat in vsus;
Seu qui regna colunt, quorum iam lassus in vndas

Phœbus agit currus, & anhelos fonte iugales
Tingit, ut abstersis niteant sudoribus artus:
Heroum fecunda parens, si candida sensu
Numquam degeneri soboles tibi lusit in ulnis,
Priscorum referens animos, noménque Quiritum.
Aspice CÆSARIDVM *tandem par nobile fratrum,*
CÆSARIDVM *decora alta domus, queîs tēpora Virgo*
Delia iucundis sinuans complexibus umbrat.
Cernis ut æquales librato examine lances
Virgineos stellata sinus, radiata capillos,
Credit ALEXANDRO *rursum delapsa per auras*
Astræa? ut gladium, nociturâque fulmina noxæ
VIRGINIO? *ut geminam deuincit baccare frontem?*
Ipsa etiam patriam graditur trabeata per urbem,
Ardentémque apicem capitis, cristásque comantes
Mutauit Bellona oleis: non ægide pectus
Horrificat, squammísq; iubet densarier aureis,
Non habilem lateri durúmque accommodat ensem;
Qualis ubi fatale tonat, trepidósque cruore
Cogit in Oceanum fluuios famulare tributum
Fundere, Neptunúsque gemit lacera arma uirósq;.
Sed Tyrias ostentat opes, saturatáque multo
Murice, CÆSARIBVS *subtemina inasperat auro,*
Antiquúmque parat teneris ceruicibus ostrum.

Nec

Nec relegam monumēta Patrum, sempérq; nitentem
Priscorum arcessam nequidquam è fontibus vndam,
Cùm proprio fraternus honor splendescere censu
Poßit, & æthereas penetrare animosior arces.
Attamen hæc fuerant olim, (túque inclyta ROMA
Testis eras, quæ mater eras) cùm tempora Daphnis
Lambere CÆSARIDVM *gestiret docta parentum;*
Cùm soboles dilecta Deo, studiúmque Mineruæ
Communes habuere lares; cùm purpura fastos
Gentiles scripsit, sacras cùm plurimus olim
Per trabeas numeratus Auus, cùm vera repostos
CÆSARIDVM *Italiæ coniunxit fama Britannos.*
Testis, olorinus quam præterlabitur Arnus,
Nobilis Etruscæ genitrix FLORENTIA *lauri:*
Namque vbi iam vetitos sereret discordia motus
Romanos Graióśque inter (sic prisca parentum
Dißidia in seros serpunt transmissa nepotes)
Fœda superstitio ritus exosa Latinos,
Ipsa sibi lex vna fuit, sanctúmque Quiritem
Perfida despexit. Quotquot sub vtroque iacentes
Cardine, qui niueâ religati tempora mitrâ
Romano de more sacris operantur, & aras
Ritè colunt, celebres Florentis nominis vrbem
Aduenere: sacros inter tu maximus omnes

CÆSARIDVM *decus Antistes, cui nomen* IVLVS,
Imperij spes Ausonij, cui purpurat ostro
Cæsaries, Danaûm fregisti inamabile robur.
Namque vbi Bessarion verbis studióque timendus
Ingenti tonat eloquio, dum fulmina linguæ
Cecropióśque sales certos contorquet in ictus;
Romanósque Patres, & auitos vrbis honores,
Palladiâ, heu, nimiùm confidens arte lacessit,
Et dubium iam turba frequens admurmurat omen;
IVLIVS *Ausonio intonuit facundiùs ore,*
Et verbis verba illudens, & dicta refellens,
Turgentes Danaûm linguâ compescuit vndas.
Quin etiam patrios sensim dediscere mores,
Et docilis cœpit Romana capessere iussa
Bessarion, sensúsque nouis damnare priores.
Talia maternâ gessit memorabilis arte
Threicius vates; cuius dum plectra sequaces
Alliciunt quercus, cogunt mollescere tigres.
Sic Marcum iam vibratos, iugulóque minantes
Mucrones hebetasse ferunt, dum plurimus ense
Imminet intento miles, ciuilia poscens
Vulnera, & Ausonio saturari sanguine ferrum.
Hæc meritis animosa tuis documenta reponet
Posteritas, sempérque nouas florebit in artes.

Cernis,

Cernis, ALEXANDRI collecta modestiùs ora
Vt Curios referant, maiestatémque Catonis?
Vt frontis numerosus honor, mitísque iuuentæ
Flos vigeat, mentem spirans animósque Quirinos?
Non mores aut facta Numæ (quo rege Deorum
Plebs creuit, fastósque nouos scripsere Latini,
Nascentésque Deis fulsere micantiùs aræ)
Spernit ALEXANDER, vera pietatis imago.
O fortunatos nimiùm, quibus indolis aureæ
Robur, & ingentes Romani pectoris artes
Nosse dabit fortuna, quibus manus apta regendis
Vrbibus, innocuas olim tractabit habenas.
Nec minùs intereà, quamuis breuiore iuuentâ,
VIRGINIVM sua fata trahunt, per & inuia cæli
Aequora, per dubias nutantis marmoris vndas,
Per ventos, gelidósque imbres, lapidosáque Cauris
Nubila, dum rerum caussas nouisse latentes
Quærit, & ingenio rimatur iura Lycei.
Hæc Dea, quæ Stygijs miscet liuentia felle
Pocula, non proprijs lætari nescia lucris,
Sensit, & ingemuit, laniatáque brachia morsu
Vipereo infecit tabo, digitúmque momordit.
Mox vbi VIRGINIVS duro exercere lupato
Discit equum, gressúsque docet glomerare superbos,

 Adstitit,

Adstitit, & tumidi sinuosa volumina crurum
Fregit equi, iuuenemq; ferox extendit arenâ:
Scilicet ausa nefas, quo purus inhorruit æther,
Ingemuit tellus, lacrymas fudere Camœnæ.
Ipse etiam fletu fertur maduisse silenti
Mœstus equus, veterúmque suus oblitus honorum
Demisisse iubas, reliquumq; inglorius æuum
Egisse. inuidiæ tantum potuere sagittæ.
Quantum animis erroris inest! vt pondere palma
Flectitur, & ramis felicibus oscula libat
Fessa solo, & rursum patrias assurgit in auras;
VIRGINIVS *sic pressus humi, stratóque recumbens,*
Attamen astriferas spectare propinquiùs orbes,
Et potuit dubios Iuris lustrare recessus,
Ingenio monstrante viam, quod nulla laborum
Exhausit facies, nulli domuere dolores,
Liuidaq; erubuit Virgo. Tum Pallas honesto
Flore comas ornare parat: geminauit honorem
Astræa, & doctâ constrinxit fronde capillos,
Fraternus quâ fulget honor, sempérque nitebit.

HE-

HEROES ET HEROINÆ.

ROMVLVS.

Vrbis fraterno describit sanguine vallum,
Vt vix dum nascens Roma cruenta fuerat.
Qualis erit, quondam armatos cùm feta maniplos
Orbis ad exitium sanguinolenta dabit?
Si consanguineâ saturantur cæde bipennes,
Pœnus ab hostili vulnere tutus erit?
Sanguine Roma alitur nascens, non lacte Quirino:
Vbera non credis sæua dedisse lupam?

FABIVS CVNCTATOR.

Dum fremit impatiens, iugulo iámque imminet Vrbis
Annibal, Italicis fulmen & ignis agris;
Cunctatur Fabius, siluásque perambulat altas,
Pœnorúmque sedens castra pauenda domat.
Vulnere sic tacito corrodit lenta medullas
Pestis, & ignoto funerat igne sinus.
Disce nouas vincendi artes sine clade, proterue
Annibal, Ausoniam perfide disce fidem.

Sanguine

Sanguine cui crescit laurus, coma digna cupreßo est;
Nam victor telis vincitur ipse suis.

ANNIBAL ORBATVS LVMINE.

ANNIBAL *Italiæ dum spectat ab Alpibus oras,*
Mortem imperfectam, lumine cassus, obit.
Venit, sed quondam forsan venisse pigebit:
Vicit, sed victus denique terga dabit:
Et vidit, magno stetit at vidisse; videret,
Si non vidißet, forsitan ille magis.

IDEM.

VIDERAT *Italicas signis ferus Annibal arces,*
Lumine cùm captus protinus ingemuit.
Fortè diem sensit Romani nominis, & vix
Vno oculo potuit sustinuisse iubar;
Aut orbis potiùs quo cernere posset ocellum,
Cum Ioue lætitiam lumine pactus erat.
Perge, dabunt si fata tibi domuisse Latinos,
Sponte oculum Victor claude alium, & morere.

IDEM.

ARDET *in Italiam, Italiã vorat Annibal hostis.*
Quanti emet Italiam? carior est oculo.

CLOELIA.

ASPICIS vt sexu maior Tiberina fluenta
Transnatat, & vitam Clœlia credit aquis?
Nec premere vnda potest generosi pectoris ignes,
Condere nec tantum nox inimica iubar.
Emicat, & fluuio stillantes roscida crines
Stella velut salsis aurea surgit aquis;
Protinus & socias tenebroso è carcere ducit,
Protinus & Roma nubila mœsta fugat.
Thermodon taceat, vincuntur Amazones: illa
Multum pugnando, hæc plus fugiendo potest.

CLEOPATRA.

DVM timet exuuias Romani augere triumphi
Femina, Niliaca cui famulantur aquæ;
Vitatura iugum crudeles admouet angues
Pectori, & accito funere læta cadit.
Scilicet vt titulis pereat Regina superbis,
Sponte venenato pectora dente ferit.
Gaudia quis Regni dicet spoliata veneno,
Regna veneniferâ dum sine peste ruunt?

EADEM LOQVITVR.

FRVSTRA *armis Romane tonas; Cleopatra triumphi*
Sarcina non pascet Regna Latina probris.
Libera non seruum librat mea dextera sceptrum;
Torta nec ancillis, pensa trahenda capit.
Detrectant mea colla iugum, quæ tortilis ambit
Circulus, in niueo pectore diues onus.
Probra caput nescit, radijs insigne coruscis,
Et cui natiua serta dedere coma.
Seruitium exitio redimam, Regina peribo:
Tolle iugum, quisquis corda iuganda geris.

ANGVES EIVSDEM.

ANGVES, *queîs Regni debet Regina Canopi*
Ornamenta, suis diues in exequijs;
Numquid atrox Stygio rapuistis ab amne venenum?
Effera sic clamat. quam vomuere luem,
Regina vitam, Romanaq; vincla momordit:
Pauca loquor, tetigit Roma quod ipsa gemat.
Eminus infecit Latios metuenda triumphos,
Jussit & auratas segniùs ire rotas.

GORGIAS POSTVMVS.

MORTVA *fert viuum mater fetum; ille priusquam*
Aspiceret vitam, iam tumulandus erat:
Impositus feretro cunas non vidit, & umbras
Ante iubar sensit, nox fuit ante diem.
Iamq́ue sinum ingrediens mortis, vitā inuenit infans,
Et subitò ad cunas mittitur à tumulo.
Panè rogo iniectus, solis non viderat ora;
Lucem letales fortè dedere faces.
Quid mortem timeas, Mors si te mater in auras
Extulit, & vitam, quâ caret ipsa, dedit?
Spondeo Phœnicis tibi sæcula Postume, viue;
Ille etiam medio è funere sæcla trahit.

VIRGINIVS VIRGINIAM FILIAM INTEREMPTVRVS.

Prælegendi Liuius & Dion.

VIRGO *patris moritura manu, durū excipe ferrū,*
Quod pius in casto pectore condit amor.
Te pietas cædit, pereat malesanus vt hostis,
Inq́ue tuo inueniat funere funus amor.

Turpis amor forma, dira fax improba mentis,
Profluа quam extinguet sanguinis vnda tui.
Funere Virginitas emitur benè; funera perfer,
Diues erit pretio sanguinis emptus honor.
Appius hoc gladio, non tu, mea nata, peribis:
Ipsa feres vulnus, vulneris ille notam.
Dixit, & inuito rimatur viscera cultro;
Et se, quis credat? consecrat ense patrem.

IDEM.

LIBERA *Romanas peperit te mater in auras,*
Traxisti teneros libera virgo dies:
Nunc fera captiuis nectuntur vincula palmis,
Captiuusq; timet vincla nefanda pudor.
Bina sed hoc vno scinduntur vincula cultro,
Atque vno geminum sciniditur ense probrum.
Libera nata cades, liber pudor occidet: ensis
I celer, & nata vincula solue mea.

IDEM.

SIC *tandem, mea nata, iaces? ignosce parenti,*
Cuius ab humano vulnere casa iaces.
Te pater extinxit: caussam quid quaris? amorem
Consule, mors patris in vulnere munus erat.

Ergo

Ergo vale; iratas & dum placabimus vmbras,
Adsis à superis sæpè vocata plagis.
Intereà ferrum hoc aris te destinat Appi,
Te magè grata Deis hostia nulla cadet.

IDEM.

BARBARE *virgineo quod spumat sanguine ferrũ,*
Spirat in infandum vulnera sæua caput.
Sanguinẽ alit sanguis, fera vulnera prouocat atrox
Vulnus, & in mortem mors violenta ruit.
Cæde calet ferrum, crescit sitis inde cruoris;
Iam bibet è tanto sanguine tanta sitis.

IDEM.

DVM *cadis ante diem, blandi surgentia solis*
Lùmina sanguineâ nubila veste tegunt.
Hinc quæ præcipiti tempestas horrida nimbo
Increpat Ausonium Patre tonante forum,
Exonerat iam iam furias, frangitq́; minantem
Appium, & in Tiberim sanguinolenta ruit.
Quid facies Appi? tonat æther, fulgurat ensis;
Naufragus à proprij sanguinis imbre cades.

ICILIVS VIRGINIAE SPONSVS.

MITTE, *licet, dominas in libera colla secures;*
Non deerit noster, qui lauet arma, cruor.
At sponsæ pudor imperijs non cedet iniquis;
Nescit Romanus subdere colla pudor.
Hunc ego, si potero, vel pectoris aggere cingam;
Vel, si non potero, sanguinis imbre luam.
Desine funestis decreta inscribere chartis;
Scribere vel si stat, sanguine scribe meo.
Tunc pars magna mei folio circumacta loquente,
Narrabit stabilem sanguinolenta fidem.
Posteritas leget, ac dicet: Tanti ignis amoris
Non poterat scripto nobiliore legi.

LVCRETIA MORITVRA.

FERRVM, *ah, dum nostra discindes stamina vitæ,*
Caussam etiam mortis vulnere scinde pari.
Frater erat vitæ pudor, ortu natus eodem;
Hoc pereunte, nequit viuere vita soror.
Ille abijt, iam vita abeat: tu dirige cursum,
Ne gemat, heu, fratrem flebilis orba diu.
Si quid adhuc vitæ restat, tua vulnera tollant;
Si quid adhuc culpæ, tu quoque tolle cruor.

Sic

Sic pudor æquæuus vitæ, sic vita pudori;
Dum cadit hic iuuenis, non cadet illa senex.

VETVRIA CORIOLANVM ALLOQVITVR.

HOSTIS *es, an Natus? cara das oscula Matri,*
Anne hosti potiùs vulnera sæue paras?
Si pius es, patriæ gladius cur imminet Vrbi?
Oscula si quæris, quid geris arma manu?
Me perimis, patriam armorũ dum turbine versas.
Me premet heu Nato diruta Roma meo?
Dicêris Matrem Romæ tumulasse ruinis;
Scilicet illa meis ossibus vrna cadet.
Visum erit at postquam viuam tumulare Parẽtem,
Has saltem fracto in marmore sculpe notas:
Dum caderet, nostram Roma est amplexa Parẽtem,
Roma & in amplexu contumulata iacet.
Inde tuum quærent alij Cleopatra sepulcrum;
Roma meis fuerit ossibus vna satis.

PORCIA.

Vide Plutarchum.

CERNE *femur nostro patefactũ vulnere, Brute;*
Quæ tua sum coniux, nata Catonis eram.

Indidit

Indidit ille mihi primæuis robur ab annis,
Inde fidem didici coniuge docta meo.
Non satis hoc? tacitum potui seruare dolorem:
Cerne, gemit tantùm vulneris ore dolor.
Arcanis præstare fidem tua Porcia, Brute,
Non queat? ah pectus sanguine disce meum.
Hoc ferrum testor, coniux, per tela, per hostes,
Possum ego non trepido pectore ferre pedem;
Et licet hostili, confosso in corpore, telo
Os hiet innumerum, muta silere queo.

EADEM.

PORCIA *magnanimi scrutans arcana mariti,*
Sauciat ah tenerum sanguinolenta femur.
Arcanum-ne fero scrutari credidit ense?
An fidei potiùs scribere iura sua?
Fama vola, tantum calamis haustura cruorem,
Et scribes quod non deleat vlla dies.

FILIA MATREM LACTE PASCENS.

LACTE *parens natam fouisti; nata parentem*
Lacte fouet, matris sedula facta parens.
Ingeniosus amor formas se vertit in omnes,
Naturamq; suâ viuere ab arte docet:

Forsitan

Forsitan & natam docuisset sanguine matrem
Pascere, sed melior lacteus humor erat.
Fortunata parens seris puerascis ab annis,
Incipis & vitam pane sepulta nouam.

EADEM.

EXPLORATVRVS *nata pia membra satelles*
Tangit, vtrùm matri clausa alimenta ferat.
Frange sinum miles, mediâ nam pectoris arcâ
Escam habet, hac matris membra labantis alit.
Sed quid ages? docet hanc artem pius ardor amoris;
Hunc si non perimis, pabula semper erunt.
Scilicet ediscet quid prosit, amore magistro,
Et quæ naturâ est filia, mater erit.

MVCIVS PORSENAM ALLOQVITVR.

FLAMMA, *manum quæ sæua coquit, tibi Porsena*
Carpit, & in rabido prouocat ore faces. (pectus
Me dextra haud tangit dolor, at tuus æstuat ignis,
Quem timor in pigrum conciet inde gelu.
Roma amor est, Roma dulcis me pascitur ardor;
Ne dextrâ doleam, fax face victa facit?
Porsena, Romanus nondum te territat ardor?
Ah fuge, ne cineres auferat aura tuos.

DE MVCIO ET VRBIS ELVVIONE.

SVRGIT *ab extinctis Troiæ rediuiua fauillis*
Roma, & funesto maior ab igne redit:
Deuincit flammis hostes, dum Mucius aris
Inijcit impauidam Rege tremente manum.
Contrahe Tibri pater fluctus; Vrbs viuit ab igne,
Inde sibi tantùm flumina torua timet.

PHAEDRA MORITVRA.

IMPROBA *dum Phædræ rimabere viscera, ferrum*
Excute dedecoris signa pudenda mei.
Vt vixi, perij, peiorq; in amore nouercæ,
Quàm cùm odijs spirant ira furorq; necem.
Hippolytum confecit amor, configat amorem
Hippolytus, nostro in pectore spirat amor.
Quid Numen faciat peregrinum in corde nouercæ?
I ferrum, atq; hostem vulnere fige meum.
Nil odijs perago, sed amore vlciscor amorem:
Perdidit hic iuuenem, perdat & hunc iuuenis.

FAVSTAE TVMVLVS.

SISTE *gradum, quicumq; legis miserabile carmen,*
Inq; meos cineres probra nefanda iace.

Fausta

Fausta breui excipior tumulo; sed dedecus orbem
Peruolat, & Fausta narrat vbiq; rogos.
Exarsi incestæ Veneris salamandra; fauillæ
Nunc etiam cineres cæca sub antra vorant.
Sola nouercales volui contemnere leges:
Crispum amo. sed tandem vera nouerca fui.
Mortem amor hic peperit geminam, mox occidit ipse,
Funeraq; insolito trina in amore tuli.
Inde nec iratæ, nec amanti crede nouercæ:
Tantum sæuit amor, sæuiet ira minùs?

HORATIVS SORORREM INTEREMPTVRVS.

QVISQVIS *in hostili lacrymatur morte parumper,*
Hic sua sanguineis fata gemet lacrymis.
Hostis amor, Patriæ est odium; dolor hoste perempto,
Est dolor incolumi (nónne pudet?) Patriâ;
Quid gemis, & thalami nondũ comes, appetis vltrò
Funera funeribus consociare tua?
Immaturus amor, matura vulnera mortis
Prouocat, & sponsam sponsus ad Elysios.
Ternos hoc ferrum fratres, ferrum excipe, iunxit;
I soror, & sponso iungere cæsa tuo.

COCLES.

ARDVVS *Hetruscas acies umbone retundit*
Solus, & indomitas sustinet usque manus.
Jte quibus premitur numeroso milite mundus;
Quærite non quotus, at quantus in arma ruat.
Quantus erat Cocles? nescis? hinc disce, quòd urbem
Immensam clypei contegit orbe sui.

E FLAGITIO FLAGITIVM.

ARDET *amans Paris, & flammas vomit improbus hospes;*
Arsit at in Paridis Troia cremata rogis.
Euolat è Troia flammis scintilla superstes
Aeneas; Dido hanc nescia corde fouet.
Protinus erumpens famam populatur & aulam:
Mox Regina etiam candida membra vorat.
Sic scelerum ramosa lues, sic ignis ab igne
Crescit, & alternant probra nefanda vices.
Comprime crescentem malesano in corde fauillam,
Ne cinere, ah, grandem corde flagrante premas.

CLYTVS HISTORICVS.

PRODIGVS *in laudes Clytus quo plenior auro est;*
Venali ingenium digerit arte suum.

Sic

Sic lucem historiæ offusi iubar occulit auri,
Solis vt exoriens occulit astra nitor.
Aureus est calamis, est aureus atramento:
Scripta negat si quis aurea, plumbeus est.

SEMIRAMIS.

FORTE *incompositos dum digerit ordine crines,*
Crispos vibratis dumq; implicat orbibus orbes
Femina, cui Babylon corde est regnata virili,
Dura Semiramium voluebat prælia miles:
Irreligata comas, tractuq; horrenda micante
Adfuit, & tantos compescuit ore tumultus,
Crine ferox trepido, tenuesq; micante per auras.
Sic formidatus purum per inane Cometes
Prodigiale rubet, crines flammatus iniquos.
Incomptam sic Regna decent; si compta fuisset,
Forsitan incompto iacuisset cæsa tumultu.

EADEM.

COMPTA *Phrygẽ sequitur proles Ledæa maritũ;*
Diruit at Troiam, compositósque lares.
Ast incompta volat domitura Semiramis vrbem;
Et male compositos sub tua iura trahit,

Crinis opus varium. Nunc ite, & fidite Regnis,
Dum tremit exili pendula crine salus.

CYRI CAPVT IN VTRE.

ARIDA *quæ siccas exasperat improbe fauces*
Cyre sitis, tanti fluminis optat aquas.
Lurida sanguineis exundant fluctibus ora;
Jam bibe naufragijs apta fluenta tuis.

IDEM.

SANGVIS *alit vitam, viuax est sanguinis humor;*
Num Cyrum Tomyri viuere iniqua cupis?
Demetis ense caput, vitam non eripis hosti?
Eripis? in vita cur natat amne caput?
Iam rursus viget, atque animam de sanguine ducit;
Iam fremit, & sanus bella pauenda tonat.
Fallimur, illecebris Tomyris namque implicat hostem:
Viuat, & optato in sanguine semper erit.

IDEM.

FLVCTVAT *in medio caput à ceruice reuulsum*
Sanguine, purpureas nec tamen haurit aquas.
Et quamuis sitis alta voret præcordia, quamuis
Ingerat optatus viua fluenta cruor;

In

In medijs sitit ille vadis, potumq́ recusat,
Sentit & in vita flumine mortis onus.
Tantale quid quereris fugientia munera lymphæ,
Si Cyro ingestus fit noua pœna liquor?

BRVTVS.

DVM *librat dominas Natorum in colla secures,*
Sponte sibi Patris nomina amata rapit.
Patria succedit Natis; sunt funera tanti:
Olim Natorum, nunc Patriæ Pater est.

MILES LVSITANVS.

Ex Maffeio.

AESTVAT *hostili vallatus ab agmine miles,*
Dũ premitur numero victus, & arma cupit.
Anne sibi hoc, dixit, voluit fortuna licere?
Scilicet illa mihi Martis ademit opem?
Ira ingens telum est; irâ stimulante, minister
Dens vitæ, mortis vulnera dura geret.
Sic ait; & dentem decussum vibrat in hostem,
Dente minor, tantis maximus exuuijs.
Dens flaminis permistus abit; thalamosq́ latentes
Pectoris, & vitæ depopulatur opes.

Disce

Disce quid ira queat; pectus commutat in Aetnam,
Et vomit ore feros lata per arua globos.

TARPEIA.

PACTA aurum, Romam prodit Tarpeia Sabinis:
Illam auro hostilis conterit inde furor.
Fata Midæ cerno, optato moreretur vt auro,
Pauper & aggestas cerneret ipsus opes.
Aurum etiam ferit; innocuum hîc absoluite ferrum;
Tarpeiam auratâ cuspide tela necant.
Sed pretiosa tamen mors est, pretiosior vrna;
Auro obit, atque auro contumulata iacet.

IVNII BRVTI TVMVLVS.

HIC iacet assertor Patriæ, vindexq; Pudoris
Brutus, & hinc Patriæ iura sepultus agit.
Numquam obijt; nam fama viris sic ampliat æuum,
Vt nequeant, quamuis morte furente, mori.
Vt Patriam sensit pulsis dormire Tyrannis,
Antè vigil, somno lumina victa dedit.
Quid loqueris Cæsar? voces compesce minantes.
Excitus en rursum Brutus in arma ruit.
Scilicet hoc fixum est: dabitis dum fata Tyrannum,
Qui sua commendet sæcula Brutus erit.

ANNI-

ANNIBALIS TVMVLVS.

ANNIBAL *hîc ſitus eſt: cineres venerare viator,*
Dum legis inuicti nomina tanta Ducis.
Arduus Italiæ ſuperauit mœnia, quamuis
Natura ſtarent imperioſa manu.
Pectoris igne niues, præruptas robore cautes
Vicit, & obiectas, ſaxa ſuperba, moras.
Cælum animis, hoſtes armis, elementa labore
Fregit, & Italiæ libera colla iugo.
Aeternus potuit per mille pericla videri;
Vincere ſe tantùm ni potuiſſet, erat.
Poſtquam alios vicit, dirâ ſe morte peremit;
Et fuit ipſe ferox Annibal Annibali.

CATONIS VTICENSIS TVMVLVS.

LIBERA *magnanimi complectitur oſſa Catonis*
Vrna; quid hoc maius nomine Roma dedit?
Hoſtili non enſe cadit, non Cæſaris irâ;
Deberi hæc ſeruis turpia fata putat,
Corporis aſt nexus anima indignata reſoluit,
Liberaq́; antiquo è carcere ſponte volat.
Oſſa nec arctari tumulo pateretur, in vrnâ
Stent quamquam vinclis membra ſoluta ſuis:

G Sed

Sed timet ingrata ne labe tyrannidis ossa
Tabescant, famulos iacta per vrbis agros.
Ergo sponte latet, libertatemq; tuetur,
Et libertatis Regia fit tumulus.

CAESAR.

ET gladio & calamo Cæsar fama ampliat
auum:
Fulgurat hinc doctus, strenuus inde tonat.
Dat calamus vitam, gladius quibus abstulit annos,
Nomina dum calamus tempus in omne notat.
Quisque sub hoc gladio morituros proijcit annos,
Inde sub hoc calamo sæcula longa trahit.
Debuit hoc calamo gladius clarescere, rursum
Hoc gladio calamus ritè colendus erat.
Cæsaris eloquium debetur Cæsaris armis,
Eloquium haud aliud Cæsaris arma capit.
Cæsaris eloquio debentur Cæsaris arma,
Haud alia explerent Cæsaris eloquium.
Ite Duces, qui magna agitis; qui scribitis, ite
Historici & facere & scribere, Cæsarium est.

CATI-

CATILINA SOCIOS CONIVRATIONIS ALLOQVITVR.

FIDA cohors, habitura meæ consortia palmæ,
Cymbia sanguineo sume opulenta mero.
Hæc tibi verus amor medio de corde propinat;
Despice fumosis clausa Falerna cadis.
Illa etenim vitis populatus vinitor vuas
Exprimit, hæc vitæ sunt alimenta meæ.
Si bibis hæc, partem Catilinæ nescius hauris.
Rumpere quis poterit fœdera tanta furor?
Pugnabis? gladios in te Catilina rotabit.
Vinces? hostili in funere testis ero.
Noster erit sanguis, fera si cruor imbuet arma,
Nec tua confosso in pectore vita cadet.
Namque tuum nostro spirabit sanguine pectus;
In te solus ego tela cruenta feram.
Mentior; irarum cruor hic incendia iactat:
Sentiet Ausonidum perfida turba faces.
I cruor, & socios Catilinæ ardoribus exple,
Atque meo flagrent corda aliena rogo.
Pocula Roma vide: sitis his accenditur, amnes
O quales Latij sanguinis ense bibam!

PRO ALEXANDRO CARDINALI ESTENSI

In Hispanias per hiemem soluente,

AD BOREAM.

O QVI *niuali barbarus aëris*
Saeuis Tyrannus vellere, turbines
Compesce raucos, & minantis
Classica comprimito furoris:
Procul rigentis vincula marmoris
Iniuriosi verbere flaminis
Constringe, celso siue in Haemo
Ore niues operosiore
Compone; Princeps donec Iberiae
Regnum capessat, tectaq; vertice
Cognata caelo, quae PHILIPPO
Rege tument habitata magno.
Princeps seueri nescius ingenî,
Et fraudulenti pectoris insolens,
Non debet aurarum duello
Ludibrium male pertinaci:
Insanientem nec Boream decet,
Regalis iram flaminis in leues

Triuisse

Triuisse bacchantem tumultus;
Sit famulis ea cura ventis.
Longè tonanti murmure tu polos
Luctatus Austris concute fratribus,
Vel mugientes volue fluctus
Arbiter imperiosus vndæ:
Manes vel imos sollicitet fragor,
Concussus orbis dum gemit; arduas
Vel montium confringe frontes,
Robora concutiens vetusta.
Ast purpurantis Principis ambiant
Latus minori flamina marmore,
Cælumq́; contractum, algidúmque,
Degeneres Zephyri lacessant.

AD MAFFEIVM CARDINALEM BARBERINVM.

O QVÆ *canori culmina verticis*
Cognata cælo Calliope colis,
Descende, Maffeius tacentem
Dum meritis citharam lacessit.
Tecum loquaces sollicitet fides
Dudum quieto dextra silentio

Assueta; te nil dulce nostrum
Ingenium parit abnuente.
Virtus beatum sit pretium sibi,
Nec mutuatâ luce renideat;
Nec fabulosis quærat astris,
Clara satis, numerum addidisse.
Tamen nitescit murice pulchriùs,
Auroq́ fulget; gemma velut iubar
Exertat insuetum, ambiente
Splendidior meliorq́ ab auro.
Et Musa docto sidera vertice,
Pannosa quamuis, lucida tangere
Potest; sereno verùm ab ostro
Ducit opes animosq́ diues.
Testis vetusti nobilis Imperî
Alumna, Regum tacta manu fides,
Cùm Cæsarum vatumq́ crines
Laurea frons eadem impediuit.
Fecunda postquam sæcula criminum
Auro incubarunt, occidit, occidit
Actus Auorum, pertinaci
Docta animum studio beare.
Hinc in repostas ardua montium
Fugit latebras Musa virentium,

Fasti-

Fastidiosis pulsa ab aulis
Deseruit genus immerentum.
PRINCEPS *Latino murice fulgurans*
MAFFEIVS *altis deuôcat è iugis*
Musam exulantem, purpuraque
Auget opes pretiumque Pindi.
Rursusque in aulis carmina perstrepunt,
Audita quondam sub Ioue frigido,
Et simplices ducunt choreas
Agmina Pieridum per alta, &
Protrita fraudis lumina saltibus.
O viue semper, cui geminas comas
Honor praumbrat; cui dat ostrum,
Musa simul decus inuidendum.

AD

ALOYSIVM CARD. CAPPONIVM

BONON. LEGATVM,

De Italiæ tumultibus.

SIC *obstinato prælia sanguine*
Malè æstuabunt? Italus, Italus,
Cognata demessus per arma
Sic patrio cadet ictus ense?

Sic

Sic occupatas seditionibus
Vrbes rotabit turbine Mulciber?
Plagæ cruentas sic natabunt,
Imperijs grauidæ, per vndas?
Formidolosis agmina classibus
Mortem excitarunt; illa perambulat
Campos cadentum tabe pingues,
Italiæ nece purpurantes.
Inauspicatos transtulit impetus
Mauors Getarum, sæuit in Italos
Assueta bellis efferare
Indomitos rabies Triones.
O tandem olympi è margine labere
PAX, florulentis aurea crinibus,
Secura mundi sospitatrix,
Cordis amor, requies laborum.
Tecum procellis imperet improbis
Qui frena doctæ mitia Felsinæ
Tractat benignus, cui Latina
Vitta comam obsequiosa lambit.
Qui peruicacis prælia pectoris
Virtute frangit celsior arduâ,
Qui mulcet imbelles tumultus,
Atque animum sine clade vincit,

Hic

Hic præliantum corda furoribus
Regnata flectet, Martis inhospitos,
Pacis sequester, temperabit
Italiæ columen dolores.
Auita crines mordet adorea
CAPPONIORVM *tradita posteris,*
Tumultuoso quæ labantem
Restituit patriam duello.
Arnus minaci territus impetu
Exhausit vndas luridus aureas,
Ne fortè Tyrrhenum per æquor
Sanguineum veheret tributum.
Hinc ciuium ardor CANDIDA *sustulit*
Vexilla ad auras, signa NIGRANTIA
Hinc explicauit. quis colores
Credat in exitium ruentes
Vicißim? amicis hostibus hostia
Florens supinum patria decidit
Demessa culmum; dißidentis
Bella vteri labefacta fleuit:
CAPPONIORVM *donec originis*
Heres, gementis vulnera patriæ
Curans, amoris fecialis
Composuit iubar & tenebras.

Ergo parentum tessera te vocat
Ad arma Princeps; i, pete turbido
Distracta amicorum furore
Castra, pio violanda ferro.
Per te residet flamma, fugabitur
Mars, & liquabit Bistonias niues.
Eat cruentus; vindicanti
Roma tibi titulos sacrabit.

AVGV-

AVGVSTINI MASCARDI SILVARVM LIBER SECVNDVS.

CAMILLO MOLSÆ COMITI AMICORVM OPTIMO AVGVSTINVS MASCARDVS S.

IBERO fidem meam, Camille Molſa amicorum optime; & Didonis morituræ querimonijs, quod me probaturum receperam, præſto. Intelligent, opinor, qui obſtinatè negabant, in argumento, lubrico illo quidem ac periculoſo, Poëtam moribus non improbum modeſtè poſſe verſari: ac nihil eſ-

ſe tam turpe, quod, vt ait ille, boni viri prudentiâ non ſanctescat. Alteram delati muneris partem, cùm ſe dabit otium, abſoluam libens, & filiæ Iephte lacrymis Parnaſſi lauros atque hederas irrigabo. Tu interim vale, & me, vt humaniſſimè facis, ama.

ERYN-

ERINNYOS

SIVE

DIDONIS PRODITÆ AB ÆNEA

CONQVESTIO.

RGO-*ne ventosum classis transuecta*
per æquor,
Ibit in Ausonias perfidiosa plagas?
Ergo etiam thalamis illuserit aduena
nostris,
Aduena vix turpi lapsus ab igne fugâ?
Aduena quem toties indignans expuit æquor,
Credula cui Regni sceptra gerenda dedi?
Ille feret nostrum peregrina per oppida nomen,
Exuuijsq; meis ibit onusta ratis?
Parce Aquilo, rogo parce rati, vehit illa pudorem;
Quâ benè femineus merce superbit honor.
Dum spolijs pretiosa meis secat æquora nauis,
Deprecor, ah, tanta classica rauca rati.
Non freta Peliaca proscindit filia silua;
Nec gerit in curuo vellera rapta sinu.

Dardana vela vides; noster comes additus illis
Nat pudor, heu Phrygij præda superba ducis.
Si fortè ignotas, Latio procul acta, per vndas
Cymba hiscat, vasto dissiliatq́ue salo;
Quâ meus; ah quondam, pudor irritus enatet alno,
Ne meliore mei naufraga parte cadam?
Manibus & quondã querulis nouus exprobret hospes,
Hic tuus, ô Dido, naufragus iuit honor.
Quid loquor, heu demens, aut quâ spe perdita nitor,
Votaq́ue cur odijs narro pudenda meis?
Carbasa nónne vides grauidantibus incita flabris?
Illa tua, Dido, sunt monumenta necis.
Illa fluunt refluuntq́ue tui vexilla pudoris,
Transfuga quem ficto sustulit ore latro.
Improba perfidia suspendunt signa rudentes;
Quaq́ue vehit nauem, deuehit vnda fidem.
Sic qui Cecropio tulerat stipendia Tauro,
Illusit thalamis, Regia nata, tuis:
Et deuota domum retulit periuria nauis,
Altaq́ue ab antennis lintea furua tulit:
Quaq́ue tremunt rapti miseranda trophæa pudoris,
Præludunt fatis, prodita nupta, tuis.
Externata malo, sed non frustrà obstrepis auris,
Frigidulósque cies voce tremente sonos.

Scilicet

Scilicet ut lentos incuruat gurgite remos
Theseus, & ventis carbasa feta tument;
Lumina perpetuis absumens fletibus Aegeus
Despicit optata vela timenda ratis,
Et formidatum nati in sua funera funus
Prouocat, & verum falsa pericla creant.
Vlta tuum saltem cecidisti Ariadna pudorem,
Auersáq; preces non bibit aure Deus;
Quasq; tuis lacrymas negat ossibus impius hospes,
Has, licet inuitus, patre cadente dabit:
Nec pater, infandum qui dedecus hauriat olim,
Ex Ariadnæo fure superstes erit.
At meus incolumis iam nauibus imbuit æquor
Hostis, & è nostro littore victor abit.
Ergo-ne libati statuet vexilla pudoris
Improbus, & Latios cernet inultus agros?
Dicar ego extincti thalamum temerasse Sichæi?
Dicar, ut heu nostris rideat ille probris?
Dicar, ut Ausoniæ narrantis pendula ab ore
Illudant tacitæ crimina tanta nurus?
Aestuet ah potiùs conuulsa per æquora classis,
Et fera periuros obruat unda Phrygas.
Naufragium quid inane meo formido pudori?
Iam periit scopulo, quo perit acta fides.

O quoties

O quoties scopulum tepido suspiria vento,
Et fletus quoties contudit unda mei?
Efferus ille tamen, veluti Marpesia cautes,
Perstitit in rabidis imperiosus aquis.
Ille gerit cautes, scopulosq; in corde latentes,
Qui potuit lacrymis non lacrymare meis.
Cæcus amor fratrem non implacabile saxum
Credidit, & nostrum per mare rexit iter.
Protinus allisus periit pudor impete vasto,
Naufraga cum socio est iuncta pudore fides.
Ergo nihil superest: furialia classica venti
Sumite, contorto turbine tela fremant.
Quid magis exoptem, ut sceleris vestigia nostri
Non relegat serus post mea fata nepos?
In mediâ scribantur aquâ, fractisq; carinis
Fluctuet instabili littera ducta salo.
Littera sed quid erit? misera vestigia flammæ,
Quæ statuet medio fracta carina mari.
Monstrum ingens, fax scripta in aquis: dabit unda
Nec feret æternas per vada salsa faces. (lituram,
Ergo Aquilo freta contorque, maris unda dehiscat,
Rursus & impatiens sidera ad alta volet.
Si tuus aduersis solitus concurrere ventis,
Montis & impositi frangere claustra furor,
Nescit

Nescit in Aeneam rapidis sæuire procellis,
Si mare multantes voluere nescit aquas;
Suspirans cor ventorum auxiliare tributum
Pendit, & ex oculis labitur vnda meis:
Hæc pontum sternet; calidis suspiria flabris
Ponti concutient æquora fusa oculis.
Nauiget hac prædo; sed amantibus obrutus vndis,
Moribus inficiet dulcia fata suis.
Forsitan, aut fallor, lacrymis animabo carinas,
Errabitq; meo Troica nympha lacu;
Aut potiùs Siren mæstum queribunda per æquor
Conciet in lacrymas corda proterua Phrygis.
Decipior, tempusq; tero; tibi Dardane prædo,
Imprecor, irati ventus & vnda ruant.
Mox vbi concidero violato sancta Pudori
Victima, & abluerit probra nefanda cruor,
Ipsa vltrix adero; læso furibundus ab ore
Spiritus erumpens perfida lina ruet;
Pectus & iratos iaciens è vulnere fluctus,
Obruet insano Troica ligna freto.
Ipsa vltrix adero; viuoq; sub æquore viuens,
Scylla ferox Phrygibus, vasta Charybdis ero.

ELEGIA SECVNDA.

SANCTE *Pudor, Pudor heu facibus temerate mari-*
Quas malè nubenti sustulit alter Hymen: (tis,
Accipe quæ fundit tibi verba nouissima Dido,
Dum parat inferias sanguinolenta suas:
Parce precor saltem moritura, parce luenti
Morte, quod admisit vita pudenda nefas.
Sat vixi, dum vita fuit sociata pudori;
Altera ab alterius nescit abesse sinu.
Victima debuerat tibi iam cecidisse libido;
Floreret fato vita pudorq́; pari.
Tu numen, pectus templum, cor sancta fuisset
Ara, fides ferrum, funeris auctor honor.
Me miseram! non ara sacris, ast area bello
Cor fuit, & validas sensit in arma manus:
Sensit & antiquo deiectum culmine Regem,
Et non legitimi Principis arma tulit.
Scilicet in solio cordis Pudor arduus olim
Constitit, & rexit Regna pudicitiæ.
Casta verecundas pingebat purpura malas,
Cingere qua solita est regia membra chlamys.
Alba coronatos mordebant lilia crines,
Fama lecta manu, consita honoris agro.

Si

Si qua meas fureret per venas flamma rebelles,
Compreßit Princeps bella proterua Pudor.
At postquam edomuit iam bella domestica sceptris,
Munit ab hostili mœnia prima metu;
Et Regni fines rigido custode tuetur,
Ne via finitimis hostibus vlla foret.
Inde oculos locat in speculis, pro mœnibus aures,
Clausa hosti vt seruent limina peruigiles.
Arcem quiq; fremit debellaturus Iarbas,
Miscuit incassùm viribus ille dolos:
Si loquitur, vox victa cadit; si blandiùs orat,
Frustrà orat; frustrà congerit arte minas:
Si lacrymat (lacrymæ quid non potuistis amantum?)
Labitur è cupidis irrita gutta oculis.
Præteriti decus altum æui stant castra Pudoris,
Nec tremefacta minis, nec temerata prece.
Sed quid non cernat, quamuis sine luce, Cupido?
Et quid non poßit, sit licet ille puer?
Argus ad exitium, validusq; ad damna Typhœus,
Et videt, & vincit regna Pudoris Amor.
Ille aditus cordis molles speculator oberrat,
Metitur vires, ingeniúmque loci:
Et quà prona patent Hymenæo castra pudico,
Admouet innocuas & sine fraude manus.

Tros venit Aeneas, terris agitatus & vndis,
Errantésque gerit dura per arma Deos:
Excipitur, Priamíque necem, Troiámque labantem
Narrat, & vxoris fata gemenda suæ:
Nuntia tum pietas inimici dulcis amoris
Arietat ignotâ corda pudica face;
Et licet obstaret primi reuerentia lecti,
Attamen ignaro in pectore vulnus alo.
Si gemit ille, gemo; queritur si crimina Graiûm,
Ipsa etiam Graiûm crimina tanta queror.
Suspirat, nostro erumpunt suspiria corde;
Si lacrymat, lacrymis proluo mæsta genas.
Si rogat Anchisem, Anchisem mea vota fatigant;
Si dolet ereptâ coniuge, Elisa dolet.
Si furit in Danaos, Danaos ego vulnere figo;
Sanguineus spargit tela, cruentor ego.
Dedisco proprios, alienos disco furores,
Femina femineo grandior ingenio.
Tum cor amat, dixi, sunt hæc vestigia amoris:
Ille suâ alternat callidus arte vices.
Protinus ingenuum suffundo per ora ruborem,
Pristináque in pauido pectore bella nouo.
Anna sed (insano soror heu crudelior hoste!)
Ventilat indomitas, corde micante, faces.

Illa

Illa meo primùm deiecit ab ore ruborem;
Hostibus illa prior credula rexit iter.
Deduxit tacitis Hymenæum passibus Anna;
Improbus at rabidi frater amoris erat.
Anna soror, soror Anna, meis cur hostibus arcem
Prodis, & heu fœdus seditione feris?
Quas clades miseranda gemes, quæ fata sororis,
Vt tua fœdabis vnguibus ora soror?
Sensit & hoc cælum, lacrymasq; effudit in auras,
Jussit & atrato sole meare diem.
O vtinam subitam traxissent antra ruinam,
Cùm nos imbriferens egit in antra furor;
Victima regnanti cecidissem casta Pudori,
Victima diuinis inuidiosa focis:
Aut mecum sceleris iam fama sepulta iaceret,
Obrutáque ingenti pondere tuta forem.
Dijs aliter visum: Regno te extrudit auito,
Sancte Pudor, flammis imperiosus Amor.
Tu fugis, & fugiens disiecta per arua susurros
Mille seris, nostrum pandis vbique nefas.
Ah tandem iam pone modum, iam parce querelis;
Sufficiat vultus immaduisse meos.
Si fremis, vltores iamdudum & concipis enses,
Si sedanda meo est longa cruore sitis;

Mortem opto: mortemq́; dabit mea dextera, crede.
Heu quid ago? ah potiùs confice corda Pudor.
Læſe Pudor, miſera ferrum tu ſufficis vnus,
Et dura cauſſam mortis inermis habes.
Sed propriâ cadat vſa manu mæſtiſsima Dido,
Vindicet vt propriâ crimina dira manu.
Illa tuo interimat regnantem in corde Tyrannum,
Et pereat tantis diues ab exuuijs.
Ibo, ibo, ferroq́; meo rimabor amorem;
Quis ſcit an & ferro Numina victa cadant?
Te quodcumque meo ſedes in corde ſuperbas
Numen habes, Dido ſanguinolenta vocat;
In tumulum ſolium vertens, in funera Regnum,
Victrix victoris viuet in exequijs.
At tu ſancte Pudor, noſtro iam paſcere fato,
Dum lauat effuſus probra nefanda cruor.

ELEGIA TERTIA.

ITE *anima pars magna mea ſuſpiria cordis,*
Ite per Elyſias irrequieta plagas;
Ite, meas narrate faces, narrate dolores,
Aura vicini funeris ite duces.
Eſt nemus vmbriferum, miſerorũ carcer amantum,
Silua quod obliquo myrtea crine ſecat.

Alpheus

Alpheus querulis hanc præterlabitur vndis,
Semper & irati flumina fontis amat.
Narcissus vitreo se spectat amator in amne,
Et quibus, ah, perijt crescere discit aquis.
Errabunda colit latebras resonabilis Echo,
Reddit & incerto credita verba sono.
Fortè per vmbrosam curarum examina siluam
Coniugis heu miseri flebilis vmbra trahet.
Ite animæ pars magna meæ suspiria cordis,
Ite per Elysias irrequieta plagas.
Quis scit an occurrat secreto in calle Sichæus
Squalidus, & fratris vulnera nota gerens?
Si non occurret, querulos impellite ramos,
Mœstaq́ꝫ frondosis ingemat aura comis;
Protinus agnoscet legatam coniugis auram,
Protinus excipiet feruida flabra sinu.
Si non excipiet, lymphas tum fontis amantes
Consulite, & tremulas fluminis ite vias.
O te sic numquam fugiens Arethusa sequacem
Temperet ardentes pectoris amne rogos;
Atque faces in aquis proprio non igne calentes
Mitiget haud proprijs fons fugitiuus aquis.
Qua meus, ah coniux quondam meus, arua pererret,
Qua colat, ah, siluæ myrtea tecta doce:

Ne

Ne ſuſpirantis ſoboles temeraria cordis
Peruolet incaſsùm veſtra per arua diu.
Sic ego, cùm noſtri ſub terras ibit imago,
Hoſpita cùm ſiluas & nemora alta colam,
Grata feram fluuio lacrymis vectigal aquarum,
Et tuus è noſtro flumine creſcet honor.
Ite animæ pars magna meæ ſuſpiria cordis,
Ite per Elyſias irrequieta plagas.
Oſcula Narciſſo iubeo libetis odora,
Ille mei forſan nouerit arua viri.
Auræ, lugentes auræ, ſociate ſuſurros,
Et Floris foueant murmura veſtra comas:
Quà meus erret amor ſilua per opaca docebit,
Monſtrabitq́ue viam quà meus erret amor.
Se ſic inuentum inueniat, teneatq́ue tenentem,
Sic ſe poßideat ſemper amatus amans.
Ite animæ pars magna meæ ſuſpiria cordis,
Ite per Elyſias irrequieta plagas.
Sed meliùs poterit vocalis Nympha Sichæum
Prodere, per virides illa vagatur agros.
Ipſam ergo inclament veſtri, ô ſuſpiria, venti;
Illa imperfectos reddet amica modos.
Myrtea, dicetis, num tecta Sichæus oberrat?
Errat, inexpleto fabitur illa ſono.

Sed

Sed quò carpit iter, vel quà nos tendimus illuc?
Huc, referet dubiæ conscia Virgo viæ.
Coniugis ánne suæ satis est memor? Est memor, Echo
Dicet, nam semper vixit amantis amans.
Possumus affari? Fari ingeminabit & Echo.
Num plorare licet? reddet & ipsa, Licet.
Sed quæ caussa, simul cur non coëamus? Eamus,
Vox referet vestræ Dux propè facta viæ.
Ite animæ pars magna meæ suspiria cordis,
Ite per Elysias irrequieta plagas.
Ilicet ah mœsti volitate per ora Sichæi,
Et fugientem animam ferte sub ora viri.
Dicite, Iam iam aderit Dido tua plena pudoris;
Occidet heu propria vulnere fixa manus.
Audiuit sonitum sacratâ ex æde vocantis,
Iamq́; venit sceleris tarda pudore sui.
Errauit, fassa est crimen; sed idoneus auctor
Decipiens, noxæ detrahit inuidiam.
Adde fidem Aeneæ, fuerit quâ parte pigendus?
Errandum fuerit, error honestus erit.
Quid iuuat, heu demens, scelus excusaße nefandum?
Quídve latere cupis crimina læse Pudor?
Errraui, errraui, nulla est erroris honestas;
Coniugis ah pœnas exige lente dolor.

Erraui, læsus Pudor est, læsusq́; Sichæus:
Erraui, & sanctum prodidi iniqua torum.
Ipse rubor frustrà malis iam multus inerrans
Sanguine funestum scribit in ore nefas.
Olim abijt pulsus, traxitq́; ad corda cruorem,
Vt mage sanguineo in corde caleret amor:
Nunc redit in vultus, cordisq́; cubilia linquit,
Vt demum incipiant frigida corda mori.
Frigida corda mori multo sine sanguine nollem;
Sanguis abi, & cordis perflue castra mei.
Iam ferro veniam cordis bibitura cruorem,
Abluet expressus arma sinusq́; liquor.
Erraui, ô furias malè sanâ in mente rebelles!
Erraui, ô cæcas pectoris vsque faces!
Prodere ten' potui thalami comitemq́; laborum,
Optaram quondam quo moriente mori?
Ferret vt in terras alieno sole calentes
Probra, peregrinis perfidus hospes aquis?
Ten' potui Phrygio, ten' posthabuisse latroni;
Quo pereunte, hostis vel mihi frater erat?
O mea vel sæuis lacrymanda piacula Parthis!
O mea vel Stygio facta pudenda Deo!
Quid faciam? quo fonte scelus, quo flumine tollam?
Ni fluat è nostro flumine, fonte, cruor?

Vota

Vota mori mea sunt: huc huc violate Sichae,
Infelicem animam vulnere conde tuo.
Vt quos certus amor (dubium facit impius hospes)
Iunxit, in Elysiis iungat & vna fides.
Tecum ego ferales, infelix vmbra, per vmbras
Ducam perpetuas, sed sine luce, dies.
Sol qui terrarum flammis opera omnia lustras,
Sparge comâ extremam nobiliore diem.
Si tua, dum sceleris furerent contagia primi,
Lumina præradians occuluere iubar;
Improba connubij forsan ne vincla viderent,
Vincla catenatam quæ rapuere animam;
Nunc mea dum sceleris delet contagia dextra,
Testis honorato in funere Phœbe veni.
Tuq́ue ensis, manibus dudum quem tracto malignis,
Duritiem à Domino disce cruente tuo.
Scilicet hunc linquit? danda hæc sunt munera nuptis?
Num timet ingratas ne grauet ille rates?
Jam mortis caussam dederat, nunc tela ministrat:
Non poteram telis fortè perire meis?
Sed dedit, accipio, munusq́ue in corde reponam.
Nostra quid exhorres vulnera lenta manus?
Ensis abi, in medio Aeneæ stat cordis imago,
Excute vulneribus signa scelesta meis.

Tuq; pyra, immitis quam flamma cupidinis ambit,
Vre notas famæ, pectoris vre faces.
Deficio; iam sæuit atrox à vulnere funus,
Iamq; graues oculos lurida Parca premit.
Ite animæ pars magna meæ, dispellite classem:
Ito anima, indignans perfida ligna quate.
Didonem perijsse sciat, perijsse queratur,
Dum gemet vndantes per freta sæua rates.

VER.

AD FRANCISCVM BARBERINVM.

QVID *tantum mea plectra silent, eborisq; canori*
Fila tacent, nondum digito explorata micanti?
Aonius quid cessat honor, scatebraq; loquacis
Pura repercusso quid non fugit vnda fragore?
Cernis, vt in varios pubescit Dædala partus
Terra parens, laudisq; suæ monumenta reponens
Pingit odoratis florum sua gesta labellis?
Liliáque irriguis argentea dum fouet hortis,
Muta suæ extrudit folijs præconia laudis?
Tu tamen ah nondum plectro exoptata sonanti

Dextera

Dextera ades Clio, nemorosáque rura relinquis.
Sed quid ego Aonidum vocalem è fontibus vndam,
Numináque arcesso montes agitantia thyrso?
Te sequor ô Veris tempestas florida, amorum
Mater, & amissæ reparatrix cara iuuentæ:
Quâ duce prata virent, senio quâ præside tellus
Candida, lactentes rursus puerascit in herbas,
Funeris atque sui cineres ex igne superstes
Frigoris, in priscos operosa recolligit vsus;
Et sibi iam senio effetæ, ac niuibus morienti
Succedit iuuenis, partúsque datura recentes,
Alitis in morem, præbet cui pabula Titan.
Tu mihi te dignum, mentísque capacius altæ,
Et numeris animatum aliis, & amabile carmen
Suggere, quod Veris priscos instauret honores.
Te canimus, tibi ludit ebur, tibi fila coruscant.
Si tibi pictarum turba officiosa volucrum,
Spiritibus vegetata tuis, vectigal amœna
Vocis, in argutos impendit garrula cantus,
Non intellecto modulans tua facta susurro;
Si tibi diductis gemmantes floribus horti,
Ora tot in Veris laudem ambitiosa resoluunt,
Quot tibi discludunt violato cespite gemmas;
Si tuba sit Veris frondes effusa comantes

Arbor, & hirsuto trudens sua germina libro;
Te sileat despecta chelys? Salue aurea cæli
Temperies, mundíque vigor, terraq; iuuenta;
Atque renascentis genitrix felicior anni,
Anni Aurora noui salue, quâ terra rubente
Discolor Aurora nitet inuidiosa comanti.
Namq; vbi venturi graditur prænuntia Solis
Purpureas impexa comas, roseóque flagello
Sidera regnato latè dispellit olympo,
Pallida tabescunt, ac lucida tela diei
Prona reformidant, Phœbum patrémq; tyrannúmq;
Auersata suum, lacrymas fugientia roris
Demittunt, aurásq; sua in suspiria cogunt:
At tua dum meliùs lux aurea purpurat ore,
Ver orbis Matuta noui, tunc prata renident
Pulchriùs, & nostris adolescunt sidera campis:
Lacryma si tenues irrorat vitrea frondes,
Cogitur in gemmam pretiosum pondus in hortis,
Et florum dispersa comis argentea fulget,
Et Natura rubet, gemmam dum gemma coronat;
At si florenti populo leuis adstrepit aura,
Blanda fouet flores, atque oscula libat odora.
Ergo iterùm salue tempestas nuntia pacis,
Horrida qua Zephyro componens auspice bella,

Mollia

Mollia tranquillum vi cogis in otia cælum,
Dulciaq́ instauras ridentibus otia terris.
Scilicet immanis dum cæli detonat ira,
Et tempestatum glomeratur in aëre turbo,
Frigida concreta iaculantur spicula nubes,
Aspera bacchantes contorquent spicula Cauri,
Nix terris inimica ruit, gladióq́ silente
Lancinat agricolæ iam pubescentia vota;
Pignora quot terræ, cæli penetrabilis ira
Excutit, atque aruis latè grassatur apertis?
Mox hiemis sinuata volant vexilla per auras,
Quæ tandem terris statuit sua signa subactis.
Infelix mater, tantis iam viribus impar,
Concrescit, firmátq́ humeros, hiemísq́ superbæ
Ferre iugum, ac dominis discit parere pruinis:
Pignora sed superas iam iam eruptura sub auras
Comprimit, inq́ sinu claudit tremefacta profundo;
Parca priùs soboli quàm mater, & antè sepulchrum
Quàm cunæ, sed Parca fouens, vitale sepulchrum.
Intereà tu bella tonas, hiemémq́ nigrantem
Ver agis in latebras, pellísque tyrannidis iras,
Et roseum instructis perlustrans arua quadrigis
Pacatas reuehis post aspera prælia luces:
Protinus alipedes blando cum murmure venti

Gramina

Gramina sollicitant, ludúntque per arua tepentes;
Venturíque hilares testantur Veris honores,
Deuictámque hiemem referunt, pulsumq́; timorem.
At Zephyrus volitans, interpres pacis, & auspex,
Indicat attonitæ redeuntia gaudia terræ,
Seminecésque rosas, latebrísque occulta profundis
Lilia, purpureas iam cæli educit ad auras,
Victrices picturæ comas & tempora Veris.
Ilicet erumpunt terræ de viscere flores,
Atque vbi torpenti candebant prata pruinâ,
Terræ oculus, cæli liuor, rosa purpurat ardens,
Et regina suum vestit pretiosa tribunal,
Flaua coronatæ iactans incendia frontis.
Frondibus obuallat sedem, dumósque rigentes,
Armat in excubias, populo quo iura minori
Tuta ferat, florésque suos transcribat in vsus:
Cingitur hinc Princeps, densóque satellite florum
Emicat, & teneros iacit ambitiosa capillos;
Inuidiosa astris, Auroræ lumen, Olympi
Gloria, Veris honos, & viuax pompa colorum.
Namque vbi sidereis adolescens incipit aruis
Ostentare rosas, quibus aurea tempora cingit
Phœbi Aurora parens, fugiunt, radiósque resorbent
Sidera, ne roseis hebetentur lumina malis:

Tu

Tu quoque Ver genitor, tantum cui filia debet
Ornatum rosa, dum famulus tibi ludit in hortis,
Floribus & plaudit Zephyrus, tu flamine mistum,
Oscula dum libas nata, furaris odores.
Ergo iterùm salue, mundi genialis origo,
Atque Deo Ver fecundum; quo terra parente
Cælumq́, & quidquid circumfluus halitus ambit,
Quidquid & in gremio vaga continet Amphitrite,
Extitit, Aethereo referens primordia Patri:
Feta Deo, pretiosa parens, ô florea Veris
Tempestas mundum peperisti ignara dolorum.
Quid iubar æternum iactas, terrásque iacentes
Despicis, obliquo conspergens lumine mundum,
Cor cæli nitidum, lunæ astrorúmque tyrannus?
Te quoque Ver peperit, crinesq́ intexuit auro.
Terra soror cæli, rosa Solis, lilia Phœbes;
Turba minor florum, stellarum est edita partu;
Omnibus vna parens tempestas roscida Veris:
Hinc vbi cognato splendescit vterque nitore,
Cælum terra refert humeros gemmata, capillos
Multiplici stellata rosâ; telluris honoram
Cælum aperit faciem, tremulis florentibus astris.
Ergo iterùm salue, Naturæ gloria salue.
Tu verò ô Iuuenis, cuius Ver ludit in ore,

L *Pingit*

Pingit & Aprilis ridentia pignora malis,
Cur animi impubes ſinis ah marceſcere flores?
Ingenij non gemma tumet? non purpurat hortus?
Non fouet irriguum mentis violaria flumen?
Quid tantum ceſſas iuuenum decus? i, pete ſaltem
Caſtalias FRANCISCE *roſas, teneróque capillo*
Plectere iam diſcas alieno flore corollam.

ÆSTAS.

AD CONDISCIPVLOS.

QVO *fugis, ô teneri genitrix felicior anni?*
Impubéſne roſas, viridiq́ micantia culmo
Lilia, & omnigenis halantes floribus hortos
Deſeris, heu ſobolis proprijq́ oblita decoris?
Lactentes cur ſæua parens tibi prodere fetus
Sic placitum, partúſq́ rudes, & matris egentes
Tradere, & immiti ſic commiſiſſe nouercæ?
Siſte gradū miſeranda parens; viden' orba comantes
Pignora vt atratâ demittunt fronte capillos?
Cernis languidulo iam iam palleſcere vultu,
Te cedente, roſam; quondam quæ prælia cælo
Indixit, maior terris, ſed non minor aſtris.
Siſte gradum, prolémque tuam tuus educet ardor,
Nutriat

Nutriat aura, iubar foueat, roresq́ue maritent.
Tu tamen auersâ votum fera negligis aure,
Et Zephyris inuecta super peregrina reposcis
Littora, quæ roseo collustres lumine frontis;
Iámque tuos Aestas inuadit torrida fines.
Quòd si tantus amor nostris discedere terris,
Nec precibus mutata loco sententia cedit,
I decus, i, nostrum, mentémque per alta sequacem,
Atque animum liquidas tecum, Dea, tolle per auras:
Te sequor, extremásque colo quas Maius honestat
Relliquias, & Veris amo fugientis honores.
Sed quæ caussa fugæ, vel qui casúsve, Deúsve
In latebras Ver impulerit, tu Diua sonantem
Sueta animare tubâ Clio, rogo, suggere vati;
Namque potes meminisse, tuus si regnat Apollo.
Est locus, æthereis vbi Sol sua pascua campis
Instruit, & caulas reuoluto circinat orbe,
Astrorúmque gregem per prata nitentia ducit:
Currus inde sui diffindens vomere cælum,
Prodigus æternæ dispensat semina lucis,
Quæ, dum conniuens oculum sopiuit Apollo,
Immixta æthereis glebis adolescit, & aureas
Germinat in stellas, cælúmque coloribus auget;
Nocturnúmque aperit Ver, quod florentibus astris

Pingit, & æternos textu discriminat agros.
Leniter Eridanus stellanti flumine cælum
Irrigat, & fusis dum sidera subluit astris,
Ingeminat lucem, crescitq; in lumine lumen:
Hîc stellæ choreas agitant, prior Hesperus altam
Attollens flammam, ad lusum per florea prata
Astra vocat, noctémque ciet, scenámque recludit,
Quæ superûm exercet cæli per gramina pompas:
Imperium hoc diuûm, nitidiq; hæc regia Solis;
Hanc colit, hac tantùm Phœbus se iactat in aulâ,
Immemor Amphrysi, solidóq; adamante quadrigas
Instruit, & famulis latè spatiatur in aruis,
Séque vno contentus abit, terrásque iacentes
Arduus obliquo gradiens vix despicit ore.
Vt picturato terram pubescere crine
Vidit, multiplicíq; comas vmbrare coronâ,
Floribus & variare sinus, atque æmula cælo
Sidera florenti sensim consurgere culmo,
Indoluit: noua sed terræ miracula crescunt:
Namque etiam aduerso qualis traxisse colores
Nuntia Iunonis Phœbo solet, emicat Iris
Discolor in terris, & fœdera sancit in hortis:
Atque adeò rosa purpurei velut æmula Solis
Fulgurat, & frontis iacit ambitiosa nitores;

Hæc

Hac veniente, minor florum grex pallet in vmbras.
Obstupuit, sed multa minans, & lampada quassans,
Indignatus ait: Quæ tanta superbia terram
Extulit, vt cæli describat floribus astra;
Et sibi iam Solémque nouum, noua sidera fingat?
Scilicet arcemur mundo, sua lumina tellus
In cælum conuersa fouet, Phœbúmque recusat:
Hanc ego. Ledæos contorquet protinus ignes,
Icariúmque canem soluit, qui gutture terram
Personat igniuomo, patriúmq; inflammat Olympum.
Herculeus furit inde labor, collumq; superbum
Asperat in flammas, iratóque attonat ore.
Ipse viam propiore legit Sol igneus axe,
Jamq; faces per inane volant, labentiáque astra
Iam scintillanti diffindunt nubila tractu:
Vndique grassantur flammæ; ferus ardor vbique
Ingruit, & terram flagrantior obruit imber.
Talis, vbi insolitas Phaëton versauit habenas
Infelix puer, & tedis consumptus amoris
Decidit Eridani liquidis tumulatus in vlnis,
Flamma etiam gelidas tepefecit fluminis vndas.
Arida tum primùm telluris viscera febre
Ingemuere, sitis fauces exasperat ardens,
Et grauis exhaustos contundit anhelitus artus;

Pectus hiat, densos cæli trahit ægra vapores,
Et densos cælo regerit malesana vapores:
Splendor abit vultus, nitidus rubor ille genarum
Deficit, & forma macies corrumpit honores:
Exangues sine luce iacent in vallibus herbæ,
Pallida languenti tabescunt lilia fronde.
Iam venit, heu, morbo nimiùm properata senectus,
Et modò lactentes canescere cogit aristas:
Hinc timet extremis tellus succumbere fatis,
In medio pauefacta rogo; iam iamq; crematos
Dimicat in cineres proprio moribunda sub ictu;
Ipsa sibi tumulus, rogus ipsa, atque ipsa cadauer.
Nec minùs Oceanum vesani stella leonis
Increpat, & facibus iubet exardescere marmor:
Tum pecus ingemuit mutum, curuumq; retorquens
Dorsum, arcum simulat; cauda deìn tela bicornis
Incutit, & lymphas aduersum vibrat in orbem,
Vt queat astrorum restinguere flumine tedas.
Verùm impar flammis vbi silua excrescit in algas,
Conditur, atque vmbras captat per operta natantes
Aequora; muscosos Phocas agit inde per agros
Innixos scopulis Proteus, Solisq; furentis
Illudit rabiem, extremis resupinus in vndis.
Aestuat humenti Nereus malè tutus in aulâ,

Et

Et rurſum Phaëthontis equos, pluuiamq́ calentem
Formidat, medio admirans in flumine flammas.
Quin etiam Eliades, quondam pia turba, ſorores,
Dum metuunt inimicum imbrem, cui miſtus in æquor
Decidit, heu, patris confectus munere frater;
Diffudiſſe comas, atque obduxiſſe feruntur
Eridanum, ne fors iaculis feriantur iiſdem
Fraterni cineres, nec priſcâ in morte quieſcant:
Hinc media natat vmbra lacu, fugit vnda ſub
Ilicet euaſit Zephyro comitata marito (vmbras.
Flora parens, regnúmque ſuum, ſuaq́ arua reliquit,
Labentéſque roſas alium traduxit in orbem:
Aſt vbi Ver pulſum calidam Sol igneus egit
Sub terram; decuſſa comas, ardore dehiſcens,
Puluere ſordeſcens, viridi ſine ſanguine Tellus
Adfuit, & ſolium magni amplexata Tonantis
Turbida clamauit: Lacrymis non ora rigantur,
Summe Pater, lacrymas nam fundere poſſe negatur,
Flumina torrenti quando Sol ebibit ore.
Quis tam crudelis fatum mortalibus vmquam
Flere negat? lacrymaſq́ vetat, prohibetq́ dolorem?
Sola ego iam moriens, nimioſq́ obſeſſa per æſtus,
Excidium prolis cernens, mea viſcera flammis
Vſta dolens, priſco florum viduata decore,

Flere

Flere vetor, votúmque gemens narrare Tonanti.
Tanta-ne cæleſtes etiam coquit ira? quid ergo
Magna vocor Mater, ſuperis quídve æmula regnis,
Quando etiam lacrymas, etiam ſuſpiria Phœbus
Denegat, & facibus pectus quatit aſper hiulcum?
Ille abigit ventos, miſeræ ſuſpiria terræ,
Ille bibit fontes, flentis ſolatia terræ:
Et ne vocales argutet turba volantum
Materno in leto gemitus, cælúmque laceſſat;
Ipſe agit in latebras volucres, & fata minatur
Aſpera, ni teneant inimica ſilentia, Phœbus.
Vnda fluit taciturna vagis non incita ventis,
Et pede ſtagnantes pigro dat in æquora merces:
Ipſa etiam Natura gemit, facibúſque coacta
Aegrotat, queritúrque ſua diſpendia lucis:
Mundus obit, mundóque cupit migrare, ſalubres
Vt quærat ſine ſole domos, & lucis egentes.
Tu tamen, ah, Terra precibus non flecteris vllis:
Tu me confectam iaculis, quæ torquet ab axe
Phœbus, & exhauſtâ nequidquam voce querentem
Deſeris, heu pietas; nec tela inimica retundis?
Dixerat: intonuit læuùm, dextrámque tetendit
Juppiter, & Terram affatu ſolatus amico eſt:
Parce metu mater; mea, ſi ſunt regia, Phœbus

Excipiet

Excipiet mandata, tuum quo mitior orbem
Irriget, & graciles vultu maturet aristas.
Vix ea; cùm sensim verso temone iugales
Altiùs obliquo traxerunt tramite currum
Solis, & affulsit terræ clementior ignis:
Protinus in teneros adoleuit molliter annos,
Qui modò vagitu poterat tantùm astra ciere
Mundus, & in terris cœpit robustior ætas.
Virgo genas Tyrio depingit murice Tellus,
Poma verecundo inficiens matura veneno;
Iam nec acerba fouet iuuenili in pectore poma,
Vbera sed proli vitam distenta ministrant:
Effusam iubet ire comam, nimboq́ue sereno
Ludere, & aurarum sensim trepidare flagello.
Flaua coma est iuueni, qualem (cùm fusa metallo
Secula primæuo Saturnia regna tulerunt)
Seruauisse ferunt annis melioribus orbem:
Sed viridis tamen antè fuit, redimitáque sertis:
Scilicet hæc florum puero data munera mundo.
Aurea nunc rutilos circumligat infula crines
Messe nouâ, terraq́ue comas regaliter vmbrat;
Sic aurum intexto meliùs splendescit in auro.
Illa sedet regina anni, segetésque beatas
Prouida venturis disponit in horrea seclis,

Designatq́; vices rerum, annonámque futuris
Mensibus, anno etiam seruans alimenta labanti;
Jnde coronatam tollens ad sidera frontem,
Cælum amat, & tepidos dum vibrat in astra
vapores,
Nuntia torquet amor terræ suspiria cælo.
Iam redit, atque animat rursus præcordia sanguis,
Qui quondam exclusus cælo indignante recessit;
Et iam sanguineas ostentat pampinus vuas,
Purpurat & Thisbes miseratus funera fructus.
Vos iuuenes, ætas pleno dum viuida succo
Vernat, & arridet facilis clementia cæli,
Quid vestras sine honore comas fluitare per ora,
Poma quid in rigido sinitis marcescere trunco?
Forsan inaccessi terrent vos ardua Pindi
Culmina? at ingenium validis secat aëra pennis.
Frondis honoratæ stipes sterilescere visus?
At frontis sudore viret si fortè rigetur.
Jte alacres; Pindus præcinget Daphnide crines,
Pomáque Sidonio vobis feret ebria fuco.
Sume animos mihi cara phalanx, plectroq́; sonanti
Dum Procyon furibundus agit sua tela per auras
Treÿcia vt quondam potuit lyra, contrahe siluas,
Et plantas lucósque cie; fit aggere denso
Vmbra-

Vmbrarum obuallata, leuis dum perstrepit aura,
Solis inexhaustos illudes lenta calores.

AVTVMNVS.

Fragmentum.

AD MARCVM ANTONIVM CANOSSAM COMITEM.

QVI *pampineis exerces ora lupatis*
Tigridis, & thyrsos agitas per inane comantes,
Bacche veni, effusisq; hederis, tremuloq; corymbo
Aurarum ad lusum plaudentia flabra lacesse.
Euohe Bacche veni, thyasis & Mænade crudâ
Victor ab Eois referens tua signa subactis:
Proijce tela manu, flammantes deijce cristas,
Flauentésque coma (quales simulata gerebas
Virgo) reluctantem ferro crispentur in orbem;
Tortilis hic Tyriam sinuet per tempora mytram
Aureus, extremoq; tremens in margine limbus.
Euohe Bacche veni, mentisq; per auia Nisa
Errabunda regens placido vestigia ductu,

Culmina da facili tandem contingere passu.
Pieridum vale turba loquax, quæ pectora vatum
Pimplais perfundis aquis, aperisq́; canoros
Natiuo de fonte lacus; mihi dolia musto
Feta nouo tristis dispellant nubila mentis,
Atque coronatis spumet vindemia labris.
Si tuus argento fugitiuo gramina mordet
Irrequieta ciens per siluas murmura riuus;
Leniter irrorans curuata cacumina florum;
Me rutilo meliùs flauescens proluit auro
Bacchus, & irriguo distendit murice venas,
Molliter admordens tacito præcordia lapsu.
Euohe Bacche veni, dum nutabunda choreas
Nympharum exercet Satyris immixta proteruis
Turba rotans thyrsos, crinali incincta corymbo,
Clementésque tuo pinguescunt sanguine colles.
Candide Bassareu, genialis consitor vuæ,
Lætitiæq́; dator Liber, cui nomina mille
Fama dedit, Graiûm calamis subuecta per auras,
Huc adsis, per præla latex temulenta cruentus
Dum fluit, & labris vndans sese ingerit vltrò,
Ossaq́; peruadens placidè mox suscitat ignem,
Qui vocat ad cantus, irritat ad orgia Nymphas,
Alternisq́; docet Satyros lusisse Camœnis.

Scilicet

Scilicet vt vario ditescens vinea partu,
Ipsa suis pretiosa opibus, frondente Smaragdo
Murice vel pingit, tenero vel temperat auro
Brachia, natiuis tractim gemmantia baccis;
Protinus in siluas latebroso prodit ab antro
Turba procax, cui capra pedes, dat cornua coniux:
Silenus sequitur pando subuectus asello
Ebrius, & iactans caput in diuersa caducum;
Illius hesterno feruent præcordia Baccho,
Nec cruor in venis trepidat, corpúsve pererrat,
Saucia quem laceris non fuderit vua racemis.
Ille vbi de facili pendentia pectore vitis
Vbera conspexit, consanguineisq́; racemis
Sopitos sensit cognati sanguinis ignes
Excitos, cupidamq́; animam ad suprema volantem
Labra, coloratis libaret vt oscula baccis;
Salue, ait, ô numquam satis implorata bibenti
Mater, inhumano nimiùm malè visa Lycurgo,
Votum anni, spes agricolæ mitißima, salue.
Tu gemmis Autumnum oneras, mollíq́; pyropo
Plectis honoratas operosa sine arte corollas,
Quas tenero absimilis depingit pampinus auro.
Tu nimio defessam æstu, atque extrema trahentem
Fata siti terram, distentis nectare mammis

Prona foues; propria tandem sed prodiga vita,
Cui lacrymas olim dederas (dum Vere tepenti
Semiputata truci deflesti brachia falce)
Sanguinis exundans pretiosa fluenta propinas.
Dum lassos terra declinat feta lacertos
Arbor, ab accliui depromens aurea trunco
Poma manu carpenda; sinus tu gemmea dites
Recludis, calathósque graues, anníque medullam
Seri aperis, venámque liquabilis elicis auri,
Ferrea quod curarum examina cordis inauret.
Dum fessum in tepidis lacrymarum fluctuat vndis
Cor, vasto indomiti absorptum mœroris hiatu,
Naufragiúmque timet; tu risus leta micantem
Fontem aperis, sternísq; lacum, qui spumeus auro
Cor rigat, & salsos inducit nectare fluctus,
Naufragiúmque parat vexanti corda dolori.
Tu seu pampinei curuata in fornicis arcum,
Desuper impendens, frondosi culmina cæli
Tot varius operosa astris, quot botrus amatus
Educat & variâ baccas discriminat arte;
Seu mage connubio palo copulata marito,
Coniugis amplexus sinuoso blanda flagello
Expetis, in prolem grauidos enixa racemos,
Et paris, & partus mortales lactat hiantes.

Ergo

Ergo iterùm salue, Sileni gloria salue.
Dixerat: ad numerum Fauni lusisse feruntur,
Et choreas agitaße feræ, crinésque superbos
Protinus aëria motasse ad carmina quercus.
Orpheus Eumenides numquam, delphinas Arion,
Amphion lapides, Amphrysi Cynthius arua,
Tyrteúsque mares animos, meliore laceßunt
Carmine, non ipsa Parnaßia culmina Musæ.
Ecce autem gemini thyrsos impunè per auras
Crispabant Satyri, belli simulacra cientes:
Alter in alterius procurrit cominus hastam;
Suspenso ferit ille gradu, rotat alter in orbem
Terga fugax, hostem reuoluto vt verberet ictu.
Crura alternatim, mox brachia iactat vterque.
Adsiliunt, instant, minitantur; hic obuius hostis
Ante oculos thyrsum simulatâ cæde coruscat,
Contentúsque metu pauitantem innoxius vltrò
Præterit, obducto confessus gaudia rictu.
Ille insultantis suetus malè ferre cachinnos,
Excoquitur furijs, & honestas imbibit iras;
Constitit in digitos, thyrsúmque amplexus vtraque
Fortè manu, ferus insurgens altè extulit ictum,
Fregit & implicitum gemina inter cornua thyrsum:
Iamq; amens fremit, vltrices iamq; aggerat iras

Alter,

Alter, & in cadem ruit imperterritus hostis;
Cùm litem ancipitem numeris syringa diremit
Sileno modulante Dryas. Silenus vt æstro
Percita sanguineo Satyrorum pectora vidit,
Indomitasq; animas agitare in corde tumultus,
Admouit Dryadem labris queribundus hiulcis;
Hac vbi per siluas temulento exæstuat igne
Turba ferox, Bacchiq; auidis exhausta medullis
Flumina turgentes disrumpunt sanguine venas,
Atq; viam (heu rabies!) per mutua vulnera quærũt,
Alligat ille truces, & nescia corda soporat.
Ergo vbi paulatim irarum deferbuit æstus,

* * * * * * * * *

* * * * * * * * *

PAVPERTAS LIBERA.

BENE *est: auara vincla tyrannidis*
Tandem resolui: proripe te citò
Fortuna, votis vulneratum
Verte aliò pudibunda regnum.
Dudum catenis præda sub aureis,
Et seruitutis victima libera,
Sortis furori mancipati
Damna animi pretiosa fleui.

Iugo

Iugo premebar nescius; insolens
Fortuna vitæ frena licentiùs
Versabat, aurato seuerum
Exagitans animum flagello.
O cæca flauo pectora fulgetro!
Sic blandientis vos iubar occupat
Fallax metalli? sic renidens
Terra oculos ferit inquietos?
Tellus maritis ebria Cynthij
Flammis, latentes erudit aureo
Colore glebas; gleba cordis.
Imperium rapit impotentis.
Aurum sititis? prona micantibus
Aurum propinant sidera crinibus;
Hæc vos dolosis incubantes
Diuitijs, furiata cernunt.
Hæc, queîs lacunar imbricat ætheris,
Pingitq́ noctem luminis artifex,
Defuncta fortunæ triumphis
Pauperies opulenta calcat.
Ergo quid audes orbe plicatili
Versare rursum Ixiona? pectoris
Fortuna quid frustrà lacessis
Arbitrium generosioris?

Fuge ah rotanti turbine labilis,
Infame monstrum, crinibus orphanum,
Monstrum pudendis impiatum
Criminibus, sine laude nomen.

Tu lacrymato nauita in æquore
Suspirioso lintea flamine
Vrges auarorum, precantum
Vocibus imperiosa cautes.

In hoc libenter sarcina naufraget
Felix bonorum: pondus inutile
Quid terga delasset Biantis?
Cur domino dominetur aurum?

Iter viator si breue concipis;
Inefficaci parce pecuniæ:
Congesta torquet ambulantem;
Vita breuis breue poscit aurum.

Ito, excitasti iam satis irrita
Fortuna risum: lustra perambula,
Fuge in latebras; despicatas
Quid toties meditaris artes?

Afflabis? auris iam melioribus
Cæli magister pectora sospitat,
Et largus æternis capacem
Diuitijs animum beauit.

Reflabis?

Reflabis? iras negligit hispidas
Depraliantum per mare turbinum
Subductus in portum phaselus,
Cui placida famulantur vnda.

PAVPERTAS SECVRA.

POTENTIORVM *pectoris hospita*
Valete cura: me vacuus iuuat
Egisse noctes, & quieti
Purpureas sine labe luces
Sacrasse: Serum vellera murice
Sarrano in aulis ebria rideant,
Vt calcet instratum cubile
Diuitijs temulentus Heros;
Numquam seueras sollicitudinum
Eludet iras anxius, in toro
Artus reclinabit labantes
Indomito populandus astu.
Cura mapalis pauperis inscia
Celsas pererrant nobilium fores,
Sauaq; pallorem sepulto
In dominos regerunt ab auro:
Plumas, soporis scilicet illices,
Docent acutis vulneribus leues

Ferire somnos: pluma telum est
Diuitibus, feretrum cubile.
Laboriosis ingenium fames
Largita torpet; flammea frigidis
Retusa curis, prouocati
Segnitiem stomachi obstupescit.
Ite, ite curæ: diuitis Indiæ
Fastidiosam desero copiam;
Bacchiq; munus sæuientis,
Fata Midæ speciosa, temno.
Fortuna rumpit messibus horrea?
Fortuna curas semine cum suo
Seuit per agros; sic adultâ
Cum segete inualuere curæ.
Ventus sonantes aggeret impetus
Emolienti Nerea classico:
Frustrà minatur; vota nulli
Credo rati, peritura in vndis.
Cælum superbis nigricet imbribus,
Agriq; dirâ grandine vapulent:
Non corda sacraui nouali,
Olenio ferienda cornu.
Frangat morantes spumeus aggeres
Padus, benignis atque equitet satis:

Exæstuan-

Exæstuantes non natabit
Spes mea deficiens per agros.
Euerberatis machina mœnibus
Insultet arci puluere Martio:
Mens tuta ridet fulminantem,
Nec dominas metuit secures.
Illa abdicatis fascibus imperî
Maior, serenis insidet arcibus;
Virtute se inuoluens, maritam
Pauperiem sine dote quærit.
Dum Phœbus auro verticis improbas
Bellator vmbras sauciat, ignibus
Non mutuatis tunc renidet,
Sed proprio ferit ore noctem.
Sic inuidentum nubila dissipat,
Non tela spargens aurea, fulgure
Virtutis agnato sed ignes
Pauperies animosa iactat.
Auri valete ô pondera, pondere
Curarum onusta; me leuis ignea
In astra sustollet beandum
Pauperies sine fraude diues.

PSALTRIA IN PVTEVM SESE PROIICIENS.

HAVSERAT *in siluis voces satyriscus amantum,*
Vanaq; mendaci nomina fusa sono,
Cùm sponte indecori periјt Citharistria leto.
Prisca ille irridens verba proteruus ait:
Sol sub aquis latet; vnde diem speratis amantes?
Obruit ah vestrum prodiga lympha iubar.
Forsitan ex oculis amnes fudistis amaros,
Dura quibus pœnas obruta Virgo daret.
Illa vel vndosô in speculo, sibi tristis amatrix,
Narcissi referens fata gemenda perit;
Aut Siren cupiјt lymphas mulcere querelis,
Dum canit, & docto pollice tangit ebur.
Sic reor: vnda melos salit auditura canorum;
Sed nimis, heu, cupido flumine colla premit.
Ite, faces qui corde alitis: docet improba Virgo,
Quo benè subsidat flumine fax, & amor.

PAVLVS.

QVÆ *me barba decet, malas mihi pingat honestas,*
Paulus ait. tonsor cui catus ista refert:

Tempora

Tempora si numero, qualis non dedecet hircum,
Te decet; ingenium computo, nulla decet.

LVCIVS.

LVCIVS *amissum defllerat morte sodalem;*
Quem cernens, lacrymas fudit ab ore nouas.
Lætitiæ noua signa; fretum lacrymando profudit,
Posset vt in lacrymis naufragus ire dolor.

ANNIBALIS SPAZZINI CAPVT E MARMORE.

SVM *lapis, Annibalem forsan quem rere viator;*
Sed lapidem artificis vix sinit esse manus.
Non vitam dedit, Annibalem sed transtulit in me,
Vt nequeam, Annibale non moriente, mori.
Cetera si simili finxisset membra labore,
Ipsum opus artificis falleret artificem.
Docta pedes renuit capiti supponere dextra;
Ne pedibus viuens artis abiret opus.

ALPHONSVS FONTANELLA MARCHIO.

NVNC *grauis in medio indagas arcana Lyceo*
ALPHONSE, *& populi frena regenda doces;*

Mitior

Mitior Etrusco exploras nunc pectine neruos,
Et placida ingenium temperat aura tuum.
Nunc etiam numeros dispensat dextra canoros,
Quos tecum artifici digeris antè notâ.
Sic leuibus grauia immisces, leuiora seueris,
Vt grauior numquam aut dulcior esse queas.

MAFFEIO CARD. BARBERINO

BONONIAE LEGATO,

VVÆ MVNVS VERNO TEMPORE.

INTEMPESTIVIS *quæ purpurat vua racemis,*
Veris & Autumni consociauit opes.
Anne orbis MAFFEIE *tibi sic militat ætas;*
Sollicites anni vt tempora, vel reuoces?
Nec reuocas, nec sollicitas, sed sistere cogis;
Illa tuæ fuerint iusta trophæa lyræ.
Sed fuerit quodcumque; Vrbis componere motus
Non poterit, motum qui cohibere potest?

ANGELVS GRYLLVS PRIMI NOMINIS

POETA LYRICVS.

NVLLA *per implumes malas dũ serperet vmbra,*
Phœbus eras vultu, carmine Phœbus eras;

Aut

Aut Siren querulum lacrymarum questa per æquor,
Cordis & affectus eiaculata pios.
Mox vbi creuit honor vultus, tu Thracius alter
Amissam reuocas squalido ab orbe animam.
Grylle quid incusas canos? ah plectra lacesse:
Hi tantùm deerant, vt morereris olor.

AD N. DE N. POETA EDITIONEM CARMINVM MEDITANTE.

N.... *volet famæ pennis, calamumq; disertum*
His iuget, vt citiùs carpat honoris iter:
Me tellus propiorem habeat, ne forte cadentem
Sentiat; ad superas mens volet vna plagas.
Nescius hîc orbis, tacitóque inglorius æuo
Dum viuam, cælo sat benè notus ero.
Sufficit hoc; cælum si cui non sufficit, ille
Infernis rutilet clarior in tenebris.

AD PAVLVM RVBEVM COMITEM.

PROFER *opus; mundi cur sic vota irrita differs,*
Negligis & studij præmia PAVLE *tui?*
Tu potis es calamis calamos adiungere famæ,
Vt subuecta tuo remige celsa volet:

O *Excubat*

Excubat ante fores, fetumq́; exposcit alendum
Illa tuum, tantis debita carminibus.
Quid senium expectas? patri succedat vt heres
Partus, & extincti nomina tanta nouet?
Profer opus, viues, nec nomina tanta peribunt,
Et patris in nati fronte legetur honor.

PAVLVS RVBEVS COMES AD AVGVSTINVM MASCARDVM.

EDAT *opus, qui mentis opes effundere doctis*
Ingenij venis non sine laude potest.
Diuitias animi nequit hoc expromere pectus,
Ni quas eliciat, mens tua fundat opes.
Non calamus noster calamos, quibus euolet, alas,
Astra quibus tangat, nec mea fama gerit.
Sola tua ducent membrana carbasa, tollent
Qua calami ventis, quod celebrabit opus.
Remigio tanto me, Vates, erige Vatem;
Gloria te, calami me vehet aura tui.

AD OCTAVIVM MENINVM I. C. ET POETAM.

VT *tua Pierios imitantia carmina cantus*
Hausimus, & rabidas vincere docta feras;
Ilicet,

Ilicet, OCTAVI, *tenui mea Musa susurro*
Gestijt in laudes ambitiosa tuas.
Carmina num temnes? colitur sed carmine cælum,
Et fouet Augustus carmen oloris olor.
Carmen habe, OCTAVI; *sed cor cum carmine Vatis:*
Qui cordata neget carmina, corde caret.

OCTAVIVS MENINVS

AD AVGVSTINVM MASCARDVM.

CVLTOR ô *Heliconij recessus,*
Et vmbra nemorum sacratiorum,
MASCARDE, *ah nimiùm malum Poëtam*
Bonis carminibus tuis beasti:
Hisce carminibus, venustiorum
Plenis, Iuppiter, elegantiarum,
Quæ vel pulcher Apollo, vel Thalia
Dictauit tibi sub virente lauro,
Ad murmur placidæ strepentis vndæ.
Quî grates igitur pares rependam
Hoc pro munere, quod mihi perenne
Tui pignus amoris est futurum,
Planè nescio; sed Deos rogabo,
Vt hoc eximio tuo lepore,

Rari dotibus ingeniiq; captus
Te Tibris pater, & beata dignis
Roma tollat honoribus merentem.

PAVLVS RVBEVS COMES AD AVGVSTINVM MASCARDVM.

DVM *petis æthereos fama talaribus orbes,*
Ingenio laxans tam benè lora tuo;
Cynthius hoc cursu splendorum auriga quiescit,
Et radijs pingit quod pede verris iter.
Dum canis, ipsa silet cæli symphonia, pugnat
Cum Phœbo Phœbus, qui tibi corde fluit.
Vinces: nam fulgent mage lucida carmina sole,
Carminibusq; micat mens tua clara magis.

AD PAVLVM RVBEVM COMITEM AVGVST. MASCARDI RESPONSIO.

DVM *peto sidereos calamis audacibus orbes,*
Dædalus assurgens Icarus inde cado.
Cynthius indignans radijs mihi demetit alas,
Atque vltrix sequitur flamma cadentis iter.
Dum cano, muta silet cæli symphonia, cantus
Indignata rudes, immeritumq; melos.

Quid

Quid faciam cælo ac Phœbo indignante? tacebo?
Quosq́ue loquax nequeo flectere, mutus agam?
Tu mihi PAVLE *lyrâ cælum Phœbumq́ue mouebis,*
Aut cælum & Phœbus carmine solus eris.

AD CONSTANTIVM SCALAM CANONICVM MVTINENSEM.

PAX *fugit Insubrum rabido tremefacta tumultu,*
Et secum Italiæ vota gementis habet.
CONSTANTI, *dum sacra coles altaria, Pacem*
Euocet à superis mens miserata plagis.
Carmine quid faceres tenero, si carmine Mauors
Increpat Aonidum plectra canora truci?
Aera lyras vincunt clangentia, tympana cantus,
Arma iocos, Pindi rauca fluenta cruor.
Pro sertis galea est, Phœbi pro fronde cupressus;
Proq́ue Erato Lachesis exequiale gemit.
Ergo aras dum ritè colis, tacitasq́ue loquentes
Pectore de sacro mittis in astra faces;
Pacem ora, veniet cælo deducta; catenam
Scilicet effingit voce precantis Amor.

CONSTANTII SCALÆ AD AVGVSTINVM MASCARDVM RESPONSIO.

BELLA *parant*, MASCARDE, *homines, pax pulsa recedit,*
Aoniusq́; pauet, Marte furente, chorus.
Pax cælum repetit: sacros fugitiua recessus
Musa tuo quærit ritè fouenda sinu.
Hìc galeas non ipsa timens, cristasq́; minaces,
Frondis Apollineæ gloria sospes erit:
Nec tibi terrifico cessabit victa fragore
Edere dulcisonos blanda Camœna modos.
Intereà profugam votis deposcere pacem,
Nostra erit hæc monitis sedula cura tuis.
Sæpiùs offensi timeo sed Numinis iram;
Spreta diu tardas despicit illa preces.
Quàm pridem heu similes portẽdunt sæua tumultus?
Lenis at incassùm murmurat ira Dei.

MELCHIOR INCHOFER E SOC. IESV AD AVGVSTINVM MASCARDVM.

PHOEBVS *Hyanteis Vatem quem subroget aruis,*
Muta diu rursum Musa Latina docet.

Illa

Illa tua est, MASCARDE, *suis qui sidera cælis*
Reddis, & Ausonio carmina digna solo;
Pelignus vixit, tu nobis viuito, priscis
Sideribus sidus iunge Poëta nouum.
Iungere sideribus tua carmina fortè vereris?
Iungent carminibus sidera seipsa tuis.

AVGVSTINI MASCARDI RESPONSIO.

CARMINA *sideribus si iungere,* MELCHIOR, *optem,*
Sidera carminibus vel sociare meis;
Aut me sidereus moribundo gutture cygnus,
Aut lyra sidereis instruat apta choris.
Repo, cælo inhiem? cæca est, petat astra Camœna?
Cæli oculos oculis capta videre nequit.
Limes erit numeris, qui passibus; astra lacessat
Carmine, cui dignum sidere cantat ebur.
Me picturato describens sidere campos
Cogit odoratos aura referre sinus.
Perlege quæ calamo Zephyritidis inter odores
Lusimus, hinc disces quàm procul astra colam.
Sola potest tua me virtus super astra locare;
Hanc ego si celebrem, sidera iungo metris.

FVL-

FVLVIVS TESTIVS
AD AVGVSTINVM MASCARDVM.

MASCARDE, *eloquio & Vatum virtute priorum*
Perdita qui nobis sæcula restituis,
Cui licet Aonidum sacros penetrare recessus,
Oraq́; Castalijs fontibus abluere:
Ardua dum summi conor fastigia Pindi
Scandere, & insuetus deuia saxa peto;
Porrige mî dextram, trepidos & dirige gressus,
Ne noua dem salsis nomina lapsus aquis.
Quòd si Aganippæos mihi fas haurire liquores
Per te, & Pieriam sollicitare chelym;
Te mea per cunctas resonabunt carmina siluas,
Et fies nostræ gloria prima lyræ.

AVGVST. MASCARDI RESPONSIO.

O VTINAM *siluam mulceres carmine, silua*
Dignior Ausonio Consule nulla foret:
Rustica tam cultos edisceret aura susurros,
Docta quibus socias luderet inter aues:
Prona melos biberet vocalis Virgo, nec illud
Redderet abruptis facta diserta sonis:

Remi-

Remigium libraret auis captiua canentis,
Spargeret argutos inde per arua modos:
Gloria prima lyræ fierem, nam victa canora
Vltrò subijcerem barbita nostra lyræ.
Ergo cane: est aliquid numeris vicisse; subibo
Sponte iugum, ingenij præda decora tui.

AD BERNARDINVM STEPHONIVM E SOCIETATE IESV EXPOSTVLATIO.

SCILICET *hanc etiam demum tentabimus arcem,*
Et tua pulsanda est carmine dura fides.
Carmine Bistoniæ possunt mollescere cautes,
Fluminaq; inuitum flexa referre pedem.
Carmine vibratos Celtarum contudit enses
Musa ferox, Martis non tremefacta minis.
Carmina Marmaricos poßunt mulcere leones,
Et trahere immanes ad sua verba feras.
Quid siluas memorē, quid squammea sæcla natantū?
Hæc scissum docto pollice traxit ebur.

Carmine Perſephonem properata retexere fata
Orpheus, & Stygias ſtare coëgit aquas.
Quin etiam ad carmen dirarum ex ore ſororum
Hoſpita non patrio lacryma fonte cadit.
Carmina ſi poteris durus contemnere noſtra,
Dicêris cautes vincere duritie.
Sæpè laceſsitus, cur non reſcribis amico?
Cur trahit inuiſas muta Camœna moras?
Scribam, ais, ignoto? nouit me Flauia, nouit
Criſpus, inhumani culpa gemenda patris.
Tu quoque STEPHONI, *tantùm ne finge, beata*
Dum me Roma tulit noſcere faſsus eras.
Nunc quoniam verſor fatis auulſus ab Vrbe,
Nec ſupereſt ſine me nomen in Vrbe meum.
At tuus in noſtro viuit, ſemperq́ue vigebit
Neſcius auelli pectore fixus amor.
Et quoties Fauſtæ relegam lacrymabilis ignes,
Et Vatis toties nomina magna colam.
Criſpe cadis? patri iuuenis deflendus, & hoſti,
Criſpe nouercali fraude peremptus obis?
Heu dolor, heu lacrymæ, primo dum flore notantur
Ora, cadis nulli cognitus ante necem.
Impiat infando dextram pater inſcius auſu;
Inſcius, ah, potuit commaculare manus?

Ipſe

Ipse triumphali Capitolia ad alta quadrigâ
Vectandus, feretro flebilis inueheris.
Vna dies laurum potuit damnare cupresso,
Et Romæ plausus sustulit vna dies.
Culpa fuit iuuenem turpi placuisse nouercæ,
Nec patrios probris conscelerasse toros;
Est ne nouercales quisquam qui despicit iras?
Ast amor, heu pietas, funera tanta dedit.
Perdidit hunc pietas, clemens seruauerat ira,
Opprimit hunc nimio victus amore pater.
Arma furor sæuus proiecerat, induit arma
Mitis amor, Crispus vulnere amoris obit.
Spretus amor matris, patris sed læsus; vterq;
Pugnat, in innocuum spicula vterque iacit.
Proh, quantus qualisq; tui flos integer aui
Occidis, & crimen dissimulare potes?
Eluis heu proprijs aliena piacula pœnis,
Ducis & in venas tela aliena tuas.
Si tibi quæ regerit meretrix fera crimina prodis,
Impius in matrem damna pudoris habes:
Si læsi tacitus formidas damna pudoris,
Cogeris innocuus sceptra paterna pati.
Romæ amor, ornatus Romæ, sic decidis heu heu,
Sicq; tuum in medio Parca reprendit iter!

Hæc dixi quondam, Crispi dum funera flerem,
Quæ gemit in Tragico syrmate tanta chelys.
Nam cui sic rigido lapidescant viscera saxo,
Vt relegens lacrymis abstinuisse queat?
Iudicis inuitas iras quis ferret amantis?
Quis gemitum irati voce tonante patris?
Sceptra patris quò Crispe rapis, dum crimina matris,
Dedecus atque tibi læsus inurit amor?
Attamen est tanti iugulum cessisse nouercæ:
Viuis Crispe tuis maior ab exequijs,
Dum quatit orchestram, Thymelem dum concitat ar-
Torquet & igniuomas Musa Sabina faces. (dens,
Maior obis, sensusq́; trahis, lacrymásque sequaces
Elicis, hoc syren Parthenopæa docet;
Hoc quæ septeno baccata est vertice tellus,
Quæ Crispi toties luctibus indoluit.
Hinc neq; iam Sophocles Romana Tragœdia Graijs
Inuidet, & Senecas euehet inde minùs.
Dum feret iratus ponto vectigal aquarum
Tybris, & Ausonias alluet vsque plagas;
Tortile dum Phœbe fraternâ luce nitescens
Ducet iter stellis inuidiosa suis;
Tempore dum primo gemmascent floribus horti,
Dum liquidum franget gutture carmen auis;

Fama

Fama erit, & Crispi numeris animata sonoris,
Nomen & æternum Vatis ab ingenio.
Ille tuum cum Sole decus dispergét in oras,
Quas & trans Indos alluit Oceanus.
Hæc dixi quondam, Crispi dum funera flerem,
Funera Romanis tam benè culta modis.
O decus Italiæ magnum, quo Vate superbit
Roma, sui quondam nescia Virgilij;
An meritis forsan quæsita superbia mentem
Imbuit, vt nobis scripta cupita neges?
Blandior abiectos tandem ah ne despice, tanti
Flexisse est aliquid pectoris arbitrium.
Flauia cur decies nobis repetita negatur?
Debita iam dudum Flauia, noster amor?
Hæc satis: antiquas mulcet STEPHONIVS *iras,*
Et redit innatum rursus ad ingenium.
Versibus approperat iam iam comitata trecentis
Flauia, iam votis sæpè vocata redit.
Me tenet antiquis celebrata Placentia chartis,
Qua Roma quondam casibus ingemuit.
Annibal hîc cædem spirat, populúmque Quirini
Demetit, hinc Romæ Pergama celsa quatit.
Discolor Eridano congesta cadauera torrens
Euomit, ille suas tabe cruentat aquas.

Hinc dirum Trebiæ nomen Capitolia terret,
Hinc Trebia audito nomine Roma pauet.
O quoties cladis recolens vestigia ploro,
O quoties lacrymans Romula busta colo!
Parte aliâ Eridanus Phaëthontis ab ignibus ardens
Miscet aquas flammis, ignis & vnda coit.
Æmulus ille maris dum gurgite plenus honoro
Labitur, occiduos solis amabat equos;
Hoc tantùm deerat, ne maior gloria pontum
Efferat, vt Phœbus flumine mergat equos.
Id vetuit lex fixa Iouis, rogat ille nitentes
Vt nati saltem proluat vnda comas.
Mergitur hinc Phaëthon, currus auriga paterni,
Et liquido Eridani conditur in tumulo.
Hinc maius fluuio nomen, fata inde Sorores
Non intellectis dura gemunt lacrymis:
Plurima turgentes ripas hinc populus vmbrat,
Populus Eliadum fata superba comis.
Aspera sed Bauij sileant iam barbita, credo
Non feret incultos Musa Sabina modos.

AD

AD IOANNEM VINCENTIVM IMPERIALEM,

De eius VITA RVSTICA, integro poëmate descripta.

Qvæ viret intonsis frondescens silua capillis,
VINCENTI, *cithara pompa superba tua est.*
Scilicet hanc numeris nostras educis ad auras,
Emicat hæc tanta filia tanta lyra.
Siluam olim viduus contraxit questibus Orpheus:
Tu paris, & partam digeris antè chelys.
Illius ad lacrymas adoleuit silua canoras,
Nascitur hæc trepidis semper adulta comis.
Ille sibi exitium crudeli in stipite thyrsos
Finxit, tu capiti laurea serta creas.
Ille feras, tu corda trahis; sæcla ille volantum
Alligat, ast supplex vtraque Musa tibi est.

AVGV-

AVGVSTINI MASCARDI SILVARVM LIBER TERTIVS DE REBVS TRISTIBVS.

MAXIMILIANO MONTECVCCVLO
COMITI
S.

NEMO te prudentiùs de humanarum rerum inconſtantia philoſophatur, nemo frequentiùs de vitæ breuitate conqueritur. Triſtia igitur hæc adoleſcentiæ vtique infelicis monumenta, carminibus vtcumque concinnata, libenter accipies, libentiùs excuſabis. Nam

Nam, vt de ſcribentis ætate taceam, dolor phaleras atque pigmenta non patitur; & dum curis animum, oculos luctu paſcit, de calami ieiunio non laborat. Ego ſanè, qui ærumnas iamdiu de facie noui, vt acerba multa ferre poſſum, ita eadem verſu concludere non poſſum. Ad ſenſum mihi, non ad ingenium cadit perpeſſio calamitatum. Quiſquis in luctuoſis ſtilo ludit, næ ille ſanguine leuitatem ſuam in poſteritatem tranſſcribit. ô duros animos, qui de doloribus ludos faciunt! Vale.

IN OBITV MARGARITÆ AVSTRIACÆ HISPANIARVM ETC. REGINÆ

ECLOGA.

LYCIDAS. CORYDON.

VID *gemis, ô Corydon, curisq; voracibus ager*
Littore ab Hesperio patrios concedis in agros?
Namq; lares postquam magni pertæsus Iberi,
Natales, tua tecta, casas, campósque subisti,
Deiectâ sub fronte lego monumenta doloris.
Vulnus alis Corydon, tacitúmque liquescis in imbrem,
Seu nitidas hebetata comas pallescat in umbras
Stella, iubar reuocante Deo; seu Delia fratre
Plena, suas agitet cæli per amœna choreas:
Non Scythia tamen arua colis, non littora Daci,
Incultos aut Læstrygonas, Meroémve nigrantem,
Atque pharetratis regnata mapalia Parthis;
Sed tibi nimbosis trepidat temulentior undis
Parma,

Parma, suis famulata vadis, patriosq́ue penates
Mordet aquis, studio tantùm ancillata fideli
Dum pluuiale madent Hœdi, dum tristis Orion
Verberat imbre solum, niuium dum tabe solutâ
Fumat ager, tepidúsq́ue vndis superincubat Auster.
Attamen obscuras defles fera fata per vmbras,
Et duram inclamas Lachesin, sociósque dolores
Ore ciens, querulo funestas carmine siluas.
Dic age, quid largi corrumpunt lumina fletus?
COR. *Dum ver purpureum primauâ in fronte renidet,*
MARGARIS *occumbit (nomen venerare pudicum)*
MARGARIS *Hispani non frigidus ardor Amyntæ.*
Hinc riget in venis inconsolabile vulnus,
Quod lacrymis sua fata gemens inflixit Amyntas.
LYC. *Ille-ne, cui flauum ditescit vellus in aurum,*
Peliaca monumenta ratis, rutilúmque coruscant
Prata per & siluas auratis cornibus agni?
Ille-ne, cui faciles dum curua ad littora pisces
Oceani populator agit, Regnator aquarum
Prodigus arcanis gazis opulentat arenas?
Ille-ne, Sardois ramosa corallia saxis
Qui legit, Aetnæo donat quem flore Pelorus,
Blandaq́ue Parthenope Siren? quemq́ue vltima Solis
Vrna colit, famulis cui supplicat India gemmis?

Q 2 *Hic,*

COR. *Hic, Lycida, ô quali violauit flumine malas,*
Irrita quot vacuas olim dispersit in auras
Carmina, dum querulo discindit pectine neruos!
Vidi ego pallentis tabescere fletibus ora;
Interrupta meis suspiria vocibus hausi.
Hinc patrios gemebundus agros ac tecta subiui;
Plorantiq́; animo quoties occurrit imago,
Integrat infaustum mea mens perterrita luctum.
LYC. *Fama peregrinas volitans metuenda per oras,*
MARGARIDOS *fatũ, lacrymas vulgarat Amynta.*
Hinc nostri dominator agri gemit, ille Menalcas,
Perpetuo cui vere nitent vegetata per agros
Lilia, cæruleis cælum referentia labris.
Ergo graui durata gelu dum nubila pendent,
Balantúmque greges tepido tacuere sub antro,
Ante focos miseri referas mihi carmen Amynta.
Sæpè dolor tenero didicit mollescere cantu.
COR. *Incipiam, si fortè queant mea carmina curas*
Fallere; tu Lycida questus memorato Menalca.
MARGARIS *occubuit? cineri date serta pudico,*
Et sacra coniferâ conspergite busta cupresso.
MARGARIS *occubuit? primæui corporis annos*
Vix egressa, suo funestat funere Amyntam.
O Coniunx mihi cara vale, vale lumen Amynta.

Ducite

Ducite perpetuos, mea lumina, ducite riuos.
LYC. *MARGARIS occumbit? lacrymis decorate sepulcrum,*
Et magni veniant iniecta ad lilia manes.
MARGARIS occumbit? famâ dum colligit orbem,
Occidit, & miserum incessant fera fata Menalcam.
O semper mihi magna vale, vale cura Menalca.
Fundite funereos, mea lilia, fundite odores.
COR. *Decolor auratas limo Tagus obruit vndas,*
Indica diuitibus sterilescunt marmora gemmis,
Dum tu stella cadis, cuius lux candida gemmas
Educat occultas, fluctusq; colorat in aurum;
Dum tu gemma iaces, atque auri vena beati.
Ducite perpetuos, mea lumina, ducite riuos.
LYC. *Turba gemit vigilum, pecori quæ nocte silenti*
Excubat, optatas quòd sic Tagus obruat vndas,
Quod neque diuitibus gemmascant marmora baccis:
Induit auratos, nam te donante, cothurnos;
Arsit & articulus, te concedente, pyropis.
Fundite funereos, mea lilia, fundite odores.
COR. *Templa gemunt, simulacra labant squalentibus aris,*
Atque tuo cadit, heu, pauitans in funere Virgo.
Templa oleis, simulacra rosis, & vestibus aras
Ditasti; vigiles æterna ad lumina noctes,
Te suadente, tulit iurato carmine Virgo.

Ducite perpetuos, mea lumina, ducite riuos.
LYC. Plorat inops, miseranda dolet sine coniuge coniux,
Flet Pietas, castiq́; tori fremit anxia custos;
Namque inopi pretium, Vidua solamen amanti,
Atque illibata tutum Pietatis asylum,
Et læsi fueras vltrix metuenda Pudoris.
Fundite funereos, mea lilia, fundite odores.
COR. MARGARI, dum septem venerantur marmora Nati,
MARGARI, dum viduus veneratur marmora Coniux,
In Natis, simulacrum ingens, tua viuit imago.
Orbus amor, miserandus honos, in Coniuge sæuit,
Atque in vtrisq́; ingens populatur viscera mæror.
Ducite perpetuos, mea lumina, ducite riuos.
LYC. MARGARI, & ad tumulum Natósque Patrémque Menalcas,
Si deceat, comitatus adit, cinerésq́; veretur,
Et locat in mediâ simulacrum pectoris arâ,
Quaq́; licet mulcet dictis in Coniuge vulnus,
Et consanguineo sociat suspiria luctu.
Fundite funereos, mea lilia, fundite odores.
COR. Huc cineri date serta iterùm, manésque pudicos
Vnda salutifero supremùm flumine lustret:

Crescat

Crescat odorato myrti de vulnere Amyntæ
Luctus, & in læso relegat monumenta doloris
Cortice posteritas, verum testantia amorem.
Ducite perpetuos, mea lumina, ducite riuos.
LYC. *Huc tumulum decorate iterùm, cineréśque beatos*
Cæruleo, dum fata sinunt, conspergite flore:
Stet pyra centenis facibus radiata; Camœna
MARGARIDOS *casum circum, gemitúsque Menalcæ*
Mœsta sonet, veros sæclis testata dolores.
Fundite funereos, mea lilia, fundite odores.
COR. *Intereà mihi sancta vale, vale reddita cælo*
MARGARI, *purpureis quæ nunc rutilantior astris*
Læta nites; nostras olim solare querelas:
Si quid amor potuit, Natorum dirige cursum,
Lapsantes si fors cælo spectabis ab alto.
Sistite perpetuos, mea lumina, sistite riuos.
LYC. *Et mihi sancta vale, cæli vale sidus amicum*
MARGARI, *sidereóq; sedens dilecta Tonanti,*
Coniugis ah quondam lacrymas absterge cadentes,
Maternósque animos Natis, altamq; parentis
Indolem, & ingenuas inspira pectoris artes.
Fundite natiuos, mea lilia, fundite odores.

IN

IN OBITV
CÆSARIS ESTENSIS PRINCIPIS
INFANTVLI
AD ISABELLAM SABAVDAM ESTENSEM
MATREM
CONSOLATIO.

QVISQVIS *es, immiti qui ſcribere iura dolori,*
Manantéſque potes ſiſtere frontis aquas;
Huc ades, impatiens lacrymis dum fœdat ELISA
Pectus, & ardentes vibrat in aſtra faces:
CÆSARIS *occubitum, vitæ ſolatia, blandi*
Delicias pueri, voce querente gemit.
Sed quis creſcentem cogat ſub iura dolorem?
Luctantéſque pij comprimat oris aquas?
Hei mihi, ſi patrijs tantùm frenatur amoris
Legibus, aſſuetus frangere vincla dolor;
Quò magis ardet amor, magis aſpera tela doloris
Viſcera contorto vulnere dilacerant.

Eſt

Est amor vna sibi lex, est dolor vna dolori:
Hac ab amore trahit iura parente dolor.
Ergo dolor, dolor ergo nouas superingere vires,
Maternósque feri sanguinolente sinus.
Sic eat, & Matris iuuet exaudire querelas,
Aurea funereis dum ciet astra modis.
CÆSAR *obit, puer ille domus flos integer, heu, heu,*
Matris amor, Patris gaudia, CÆSAR *obit.*
Non intellectam vix vocem enodat ad auras
Blandulus, & fracto murmure mulcet Auum;
Vix conniuenti subridens lumine, Matrem
Falsis festiuus ludit imaginibus;
Lactea vix tremulo alternat vestigia passu,
Et risu nouit candidiore Patrem;
Hunc tamen immani leti mihi turbine Clotho
Abripit, heu rabida vulnera sæua manus!
Non legit impubes Enna Proserpina gemmas,
Sed iam maturas demetit vngue rosas.
Lactentem segetem non damnat falce colonus,
Flaua sub incuruo vulnere arista cadit.
Implumes celsâ non deijcit arbore nidos,
Captat depictas durus arator aues.
Tu pubescentem laceras Mors inuida gemmam:
Gemma sub infantis cortice CÆSAR *erat.*

Nascentem mare non claudit Solem, at morientem
Excipit vndoso Tethyos vrna sinu;
At meus exoriens, primóque in limine cæli
Sol cadit, ante diem præripiturq; dies;
Quaq; olim Soli cunas, Aurora sepulcrum
Instruit, atque onus in funere triste subit.
Illa oculos puero solita est recludere Soli,
Nunc singultanti comprimit illa oculos.
Quis ferat hoc? Solem venientem Aurora trucidat,
Exequiasq; suas Sol gemit exoriens.
Sol mihi CÆSAR *eras, oculis quo Matris adempto*
Heu nox luminibus sanguinolenta venit:
Sol cadis? ah lacrymæ saltem consternite marmor,
Sol cadet in vestras, flebile pondus, aquas;
Vix mundum ingressus, primaq; crepuscula vitæ
Occidis, & retrò cogitur ire dies.
O quoties mecum hæc: Quàm tu quàm clara daturus
Lumina, cùm medio fulserit axe iubar!
Dum tua, dicebam, spatijs adoleuerit ætas,
CÆSARIS *æternus nomina pandet honor.*
Tu proauos, atauósque puer, tu gentis auitæ
Maior ab integro stemmata restitues.
In te iterùm releget Mundus monumenta priorum;
Dicar ego tantâ prole beata Parens:

Segni-

Segnitiemq́ suam iam sera redarguet ætas,
Dum tua facta, puer, fama loquetur anus.
Irrita sed cecidit Matris spes, irrita vota
Narraui rapido diripienda Noto.
Spes tecum periere mea, tumulóque sub vno
Et puer & Matris corda sepulta iacent.
Hæc Mater repetit, dum singultantia verba
Excipit, atque ferox impedit ora dolor.
Sit fleuisse satis, longo iam parce dolori,
Et satis ah lacrymis sit violaße genas.
Non sic à Phario fugiens peregrina Canopo
Ingemit amissum Daulias ales Ityn.
Non bis septeno sic mœsta in funere Mater
Obruit vndantes rore cadente sinus.
Non sic Alcides Nympharum furta dolosq́
Plorat, dum querulâ voce lacessit Hylam.
Non sic Euander Pallantis vulnera fletu
Abluit, & canas diripit vngue comas.
Non sic Euryalum Phrygijs exercita fatis
Mater, in hostiles flet ruitura manus.
Ah lacrymis iam pone modum; sat fletus ELISA
Corrupit roseas imbre fluente genas.
Parce pios lacerare sinus, dignumq́ Marito
Robur, & infragilem concipe ELISA *animum.*

Quid CAROLI *natam deceat, celſumq́; cacumen*
Aſpice, quo terra conſpicienda nites.
Aſpice quid poſcant ALPHONSI *pectora, quantus*
Coniugis in validâ fronte triumphet honor.
Mors ſine plebeias debellet ſqualida mentes,
Et ſine vulgares ſcindat iniqua ſinus.
Vtendum dederat Natum ſine fœnore cælum;
Vſa es, quid cæli ſidera dura vocas?
Depoſitum iam redde libens, hoc mutua poſcunt
Munera, non certo perſoluenda die.
Omnibus hæc leti pedibus via dura terenda eſt;
Nec fatum fugiet terra fretumq́; ſuum.
Alter vt incipiens in terga reuoluitur annus,
Lucem lux condit, tempora tempus agit.
Funera terra timet, ſenio iam fracta labante,
Viſceribuſq́; ſuis ampla ſepulcra parat.
Fert trepidum leti non euitabile telum
Aequor, & vndoſo verbere ſaxa quatit.
Formidant elementa vices, agitabilis aër,
Flamma leuis, tellus penſilis, vnda fluens:
Et quæ centenis ſubducta theatra columnis,
Inſultant Superis vertice, calce Stygi,
Ipſa ſibi incumbent, vaſtóque cadaueris ictu
Elident vires imperioſa ſuas.

Ipſe

Ipse sui victor ruet in sua funera mundus,
Obruet & cineres vrna superba suos.
Ito, & dum cælum ruptâ compage labascit,
Communésque vices orbis vterque pauet,
Sola tuos casus oculo metire madente,
In te solam oculos & tua damna refer.
At puer (heu lacryma!) subitò spes publica vixit,
Et mors incipiens abstulit atra iubar.
Sed tamen incipiens fuerat lux debita nocti;
Nascitur in partu vitaq́ morsq́ pari.
Ac velut aduersum postquam quis cernere Solem
Incipit, à tergo ducitur vmbra sequax:
Sic vbi purpureas cæli conspeximus auras,
Nascitur, & tacito mors venit atra pede.
Attamen haud periit CÆSAR, *cælum aspice Mater,*
Vnde suos blando despicit ore puer.
Illic lætus agit redimitus sidere crinem
CÆSAR, *& astriferos lætus oberrat agros.*
Libat inexhausto cupidus de lumine lumen,
Perpetuam & pleno temperat amne sitim.
Nec puer, vt quondam, sed iam maturus, Olympi
Signata æterno fata adamante legit.
Pectus inextinctus depascitur ignis amoris,
Gaudet at in flammis vita beata suis.

 Semper

Semper amat CÆSAR, *semper* DEVS *ardet amantem:*
Viuit ab alterno semper amore rogus.
Ille faces bibit, obtutu defixus in vno,
Pectoráque aspectu Numinis icta gerit.
Aestuat, at dulci resolutus corda calore,
Nollet ab ardenti longiùs esse face.
Et quamuis rapidâ cælum vertigine volui
Sentiat, & celeres ire redire vias;
Sub pedibusq; licet stellas egerminet æther,
Cæruleósque nouo sidere pingat agros;
Subiectos quamuis ventos, nubesq; volantes
Cernat, & heu nimio regna paranda metu;
Hæret inexpletus tamen, & diuina tuendo
Ora, suos renouat corde micante rogos:
Expositumq; patet diuinâ in mente theatrum,
Spectat vbi instabiles orbis in orbe vices.
Venturas legit ambages, implexáque mundi
Sæcula, cælesti quæ latuere sinu.
Et lacrymas videt ire tuas; forsánque doleret,
Exulat à superâ sed ferus arce dolor.
Ergo oculis Mater lacrymas compesce cadentes;
Non facit ad Nati gaudia tanta dolor.

DE EIVSDEM PRINCIPIS OBITV EPIGRAMMATA.

I.

VIX *matutinum surgebat* CÆSARIS *astrum,*
Lumine promittens vberiore diem:
Ast immaturam obnubit mors pallida lucem,
Nec sinit è medio vibret vt axe facem.
O lucem sine luce breuem! vix Lucifer ortus,
Solem praueniens Hesperus emoritur.

AD ALPHONSVM PRINCIPEM PATREM, DEVICTIS HOSTIBVS.

II.

FRACTI *armis cecidere hostes*, ALPHONSE *triumphas,*
CÆSAR *obit, Nati funera acerba gemis.*
Lætabunda refert mors de victore triumphum,
Plectit & è lacrymis gemmea serta tuis.
Vince animos ALPHONSE *tuos, vincetur & illa;*
Victrix Victoris concidet icta animis.
Dextra hostem vicit, mortem patientia vincet;
Bis non plorato in funere Victor eris.

III.

III.

LVX *micat, & tonitru velox lucem enecat æther,*
Extinctam plorant nubila mæsta facem.
Lux oculis vix nata meis puer occidis; & te
Mî cælum ex oculis, morte tonante, rapit.
Nubila mæsta animi si non roratis in imbres,
Qui dignè ploret funera nullus erit.

De eiusdem imagine alis ornatâ, orbemque cælestem altero pede premente.

FORMA *decens, pes astra premens, plumaq; volantes;*
Lumina si obnubas, numen Amoris erunt.

Aliud.

TERRAM *olim, nunc astra premo, circumq; Tonantis*
Ora volo, æterni factus Amoris amor.

Aliud.

ASTRA *vocant puerum ad Superos, quoq; altiùs alas*
Explicet, ecce gradum supposuere suum.

Aliud.

Aliud.

DVM *pedibus cælum tango, cælum emicat astris;*
Dum volo quod tangam vertice, Sol fuerit.

Aliud.

DVM *pedibus cælum tango, pes suscitat astra;*
Hinc volo ne tactu stella sit una polus.

AD NESTOREM N.
IN OBITV PATRIS I. C. CLARISS.

IVRA *pater dum cæca aperit, dúmque abdita* NESTOR
Explicat, in legum quæ latuere sinu;
Iustitiæ simulacrum ingens, lex viua, seuero
(Heu facinus!) Parcæ vulnere pressus obit.
Scilicet insultans Lachesis, Lex omnibus vna est,
Occidat vt quondam qui modò vixit, ait.
Hinc ferit insontem: fatorum legibus ille
Subditus, exemplo iura colenda docet.
Fassa nefas Lachesis, Fuerat quis iustior illo,
Si moritur leges ne violentur? ait.

IN FVNERE BIBIANAE GONZAGAE CASTELONIS PRINCIPIS AMORIS EXEQVIAE.

POSCIT *amor lacrymas; nam lacryma pascit amorem,*
Qui tantùm in salso viuere fonte potest.
Scilicet vt cara referat natalia Matris,
Qua mare per vultum prouocat, orta mari.
Hinc quòd amat lacrymis tabet GONZAGA *profusis,*
Ignis & ardentes fluctuat inter aquas.
Rara fides, viget amne rogus, flammâ æstuat amnis,
Nec nisi per salsas proditur ignis aquas.
Abluet his vndis corpus, facibúsque cremabit,
Condat vt exequias caussa doloris amor.
Sed quis erit tumulus? lapidescunt corda dolore
Principis, vt tumulum in pectore sculpat Amor.
Sculpsit, cordato recubat BIBIANA *sepulcro,*
Quaq́; animum quondam pectora, corpus habent.
Carmen scribet Amor: sublata coniugis, hospes,
Mortua membra, viri viua sepulcra tegunt.

AD TARQVINIVM GALLVTIVM SOCIETATIS IESV.

ANGVIDA, *si poteris, Latios Elegia per agros*
Ibis, in amplexus non reditura meos:
Sacra vbi septeno se tollit vertice tellus,
Quæ fuit heu nostra caussa dolenda via:
Tybris vbi Ausonias mordet fugitiuus arenas,
Voluit & iratas imperiosus aquas.
Mox sacros venerata lares, regnatáque PAVLO
Limina, GREGORII *culmina nota petes:*
Culmina marmoreâ in cælum minitantia fronte,
Culmina Palladijs ædificata choris.
Excubat in foribus tranquillo lumine custos,
Ceu colat Hesperidum poma cupita, Draco.
GREGORIVS *Tyrio spirat spectandus in ostro,*
Laxa vbi se spatijs explicat aula suis:
Occurrent iuuenes, tenui quos Pallas in arte
Educat, & primùm flectere verba docet;
Inde quibus latices aperit, siluásque comantes,
Et iuga Castalio nobilitata choro.

Cernere erit cultu quos asperiore Lycei
Erudit, atque trahit per loca senta rubis;
Quos vehit, vt spectent nullo quæ peruia sensu
Abdita sidereis delituere globis.
Hos fuge, sic iubeo, vultus demissa trementes;
Non facit ad tempus læta Iuuenta tuum.
TARQVINIVM *pete iussa meum: si fortè tonantes*
Torqueat altiloquo feruidus ore faces,
Muta sile; vel si recubans Heliconis in vmbrâ
Facundum Orpheo pectine pulset ebur,
Tum quoque muta sile, numerósque bibacior hauri,
Queîs solet immanes ille mouere feras:
Forsan olorino dediſces carmine luctus,
Forsan olorino in carmine funus ages.
Pòst vbi se thalamo vacuus concluserit, adsis,
Et mea cum gemitu tradita verba refer:
TARQVINIO *iucunda precor; quem diligis, æger*
Ingemit, & lentâ tabe peresus abit.
Morbida vis faciles sensim populata medullas,
Intentat properam, viribus aucta, necem.
Albida tabentes macies corrumpere malas
Cæpit, & incestat luridus ora color.
Fessa labat ceruix, tussis quatit aspera pectus,
Crura tremunt, cæcum viscera vulnus alunt.

Flam-

Flammáque paulatim graciles depascitur artus,
Abditáque introrsus lumina panè latent:
Et licet attritis succos Epidaurius herbis
Misceat, immitis permeat ossa lues.
Hunc si conspicias, forsan mutata pauescas
Ora, nec aspectum, qui fuit antè, legas.
Nec studium dedit hoc Iuueni, non cura Mineruæ,
Nec qui dura solet frangere membra labor:
Nam neque Socraticis potuit pallescere chartis,
Nec de Pimplæo pellere fonte sitim:
Ast labor, heu, laceræ mentis labor anxius, & quæ
Rebus in angustis non animosa cadit.
Tot gerit ærumnis cumulatum pectus, vt hostis
Ipse etiam victus funera tanta fleat.
Ante diem mæret labefactus cladibus, inde
Ante diem iuuenis cogitur esse senex.
Ante diem tacitos curis prauertitur annos,
Fors etiam infelix occidet ante diem.
Tempora si numeres, iuuenem certè arguet ætas;
Digere per menses vulnera, Nestor erit.
Cetera tu nosti: nequit intractabile vulnus
Tangier, ah remoue Musa dolenda manus.
Lingua sile; at lædunt inimica silentia pectus,
Et dolor inclusus viscera sæpè vorat.

Dum premitur, magis ille premit, frenumq; superbus
Excutit, & fracto limite quærit iter.
Si cohibes, fremit indignans, pectusq; pererrat
Turbidus, & cordis depopulatur opes.
Sic vbi nimboso vallatur ab aggere flamma,
Dißipat obstantes imperiosa moras;
Et raucum per inane tonat, tremulumq; coruscat,
Et Regum impatiens tecta superba quatit.
Sic vbi luctantes nimborum in carcere ventos
Aeolus imperio saxa sub alta premit,
Culmina feta fremunt, donec conuulsa fatiscant,
Certatimq; omnes quà data porta ruunt.
Sic quoq; dum cordis mentitur gaudia vultus,
Et tegitur risu nobiliore dolor,
Ima petit, sensimq; vorat præcordia, donec
Victor in ambiguâ fronte trophæa locat.
Jam vicit, iam sceptra tenet, solióque potitus
Regnator misero plurimus ore sedet.
Forsitan & postquam vitiauerit ora tyrannus,
Impius extremi funeris auctor erit.
Quiq; per vndosum, lacrymis turgentibus, æquor
Nauta fuit, roseas sanguine verret aquas;
Nec sua, quæ sinuent poscet suspiria, vela;
Prodiga vis animæ carbasa plena feret.

Sit

Sit Superis ea cura; tuos Elegia dolores
Feßa tace, vulnus dißimulaſſe iuuet.
Si fera TARQVINIVS *plorabit fata, repende*
Grata vices, merces conſtet amoris amor:
Ille meum poſſet producere longiùs æuum,
Poſſet & optatos continuare dies.
In precibus labor eſt; pretium ſed vile roganti
Creditur, in tuto noſtra locata ſalus.
TARQVINIO *meliora precor; ſic Rector olympi*
Non bibat auerſâ commodus aure preces.

TARQVINII GALLVTII E SOC. IESV AD AVGVST. MASCARDVM RESPONSIO.

VANA *times: trepidis vanum da ferre procellis*
AVGVSTINE *metum: leuis eſt in corpore febris,*
Quæ te ſollicitat. Iubet hoc me credere verſus
Amne fluens puro, & nitidis Elegëia verbis
A te miſſa, modò quæ me conuenit in Vrbe.
Illi ſuccus ineſt, & amabilis vndiq; fulget
Ore color: non hæc ſpecies eſt carminis ægri,
Non habitus. nam cui peſtis depaſcitur artus

Leti-

Letifera, & stagnat putris intra viscera sanguis,
Illi etiam strigosa cadunt & pallida venis
Carmina, supremum auctoris testantia morbum.
Viue adeò; & meliora olim sperare memento,
Præsertim exemplo doctus scribentis amici,
Quem miserâ iuuenem Cagnatus tabe peresum
Restituit Musis, & vita reddidit alma.

CHRONOPOEIA
SIVE
DE FVGA TEMPORIS;
AD SOCIOS.

ANNVS *obit, Socij, lacrymasq́ue in funere nostras*
Prouocat; in lacrymas corda soluta fluant.
Scilicet ille trucis moritur velut hostia prolis:
Nam parit, à partu truditur inde suo.
Postumus exactum quò sæuiat annus in annum,
Armauit celerem, nocte sequente, diem.
Illa vmbris, hic luce ferit; fugit annus vtrumque
Saucius, obliquum & sanguine pingit iter.

Multâ

Multâ etenim iam parte minor (partem abstulit vmbra,
Lux partem) stimulis angitur ipse suis:
Et velut Absyrtum iam Phasis Iasonis hospes
Dißipat, vt patris vota sequentis alat;
Relliquias sic ille suas nunc diuidit vmbris,
Nunc luci, & profugus pergit inire viam.
Totus vt intereat, nullumq́; euadat in orbem,
Mutatis properat Lucifer albus equis.
Aurora stabula alta subit, roseóque flagello
Phosphorus auricomi terga iugalis arat;
Inde fatigatum nota ad præsepia mittit,
Nocturnóque volat Hesperus altus equo;
Iamq́; terit pedibus calcem morientis, & instat,
Vltima cùm gelidus fata December alit.
Fortè vices, cæli mediâ in statione, tenebat
Septima nocturnis Hora ministra choris;
Tempore cùm fractum, longáque ambage viarum
Cernit anhelantem cæca per arua senem.
Iamq́; labat, iam sponte perit non integer, & vix
Computat extremis membra voranda rogis;
Agnouit vultum, capitisq́; opprobria cari,
Et fatis tremuit collacrymata feris.
Mox lentos miserata obitus, tractúmque supremi
Funeris, in proauum forcipe grata furit.

Vixisti, parat exequias, quibus, Anne, quiescas:
Multa sed, heu pietas, impedit orsa soror.
Prodimur, exclamat, venienti supplicat anno,
Et me cum proauo sauciat hora meo.
Ecce ego iam morior, fato testata sequaci
Deberi exacto funera nostra seni;
Annus at exoriens solio trudatur auito,
Nec nati fugiat tela cruenta pater.
Dixit, & in tenues abiens euanida nubes
Temporis ad tumulum sollicitauit iter.
Est locus, occiduo quo sese margine Tethys
Explicat, & Phœbi tarda reclinat equos;
Annum vltra, Solémque vltra, cæliq́; labores,
Nullus vbi alterno voluitur orbe dies:
Nulla rotas ducit sinuoso vortice flamma,
Nulla per herbosos labitur vnda toros.
Nam neque constanti libratur pondere tellus
Pensilis, aut flores educat aura iugis.
Scilicet haud terram spirabilis halitus ambit,
Parca nec alternas implicat atra vices.
Antrum aui sedet exesum, squalentibus vmbris,
Aeternóque gerit terga sepulta situ.
Intima non auro radiant laqueata micante
Tecta, peregrinis Dædala tecta notis.

Sed

Sed neque marmoreus suspensus in aëre fornix,
Subdita congesto pondere saxa premit.
Sectilis haud variâ discriminat arte lacunar
Ordine digestus versicolore lapis.
Non malè compactos redimunt tectoria muros,
Decepturа suis lumina pura dolis.
Non castigatis rident emblemmata saxis,
Nec tremit artifici pensilis herba manu.
Non flauo ludunt albaria culta metallo,
Textile non clauos pondere lassat onus:
Sed specus horrendum vasto se pandit hiatu,
Cuius in immani perlegis ore chaos.
Semper hiat, sempérque patet venientibus antrum,
Inde reuersuris clauditur ense via.
Scilicet in foribus ferali lumine fatum
Excubat, & segnes vrget in antra gradus:
Saxa iacent disiecta situ, cariéque labascunt,
Crassáque sudantes permeat vnda petras.
Quis neget in terras tacitam sauire senectam,
Saxa senectute dum labefacta tremunt?
Clepsydra multiplici deducta coronide, cingit
Speluncam, fati sæpè agitata manu:
Siue leues versans cineres præludia mortis
Monstret, vt in cineres membra caduca vocet;

Seu mage guttatim conuersa reciprocet vndas,
Temporis exitium quò lacrymata fleat.
Ast vbi testudo fastigiat atra cauernam,
Voluitur æterno flexilis orbe rota:
Hanc premit aßurgens alis trepidantibus auum,
Et stabilem instabili librat in orbe gradum.
Impius inde senex venientes despicit annos,
Quámque sit assiduo semita trita pede.
Acta bis octonis cùm sæcla meatibus, annum
Iam declinantem cæca sub antra vocant;
Euolat hic tetro explorans sua lustra sepulcro
Ipse, quibus deerat vltima meta tribus.
Huius in aduentus annorum excita meorum
Excepit fratrem turba sepulta suum.
Protinus exclamo: Vita ô mendacia nostra;
Quanta sub hoc vitæ nomine monstra latent!
Sic ergo tumulata aui pars optima nostri
Clauditur, extremam flebilis ante diem?
Sic viuens tumulo excipior, partimq; superstes,
Poßum ego productor funeris esse mei?
Sic spe decipior, sic mortem in pectore condo,
Sic ego pro vitâ funera lenta traho?
Sic ætas gemet ætatem, sic tempora tempus,
Sic canet exequias præfica vita suas?

Anni,

Anni, labentes anni, flos integer æui,
Quæ vos immiti messuit vngue manus?
Tam citò funereus vos turbo à stirpe reuulsit,
Turbo breues Veris depopulatus opes.
Tam citò crescentis mors gaudia prima iuuentæ
Dispulit, in vetitas ingeniosa neces?
Anni, florentes anni, decor irritus æui,
Et malè constantis ludicra forma boni.
Vestra quid (heu facinus!) iam pubescentia vota
Protriuit rabido Parca proterua pede?
Vos quoq; cur passu fugistis in antra silente?
Nec libuit vestra nos monuisse fuga?
O mundi illecebras, vigilantum ô somnia! Vita,
Quanta sub hoc vitæ nomine monstra latent!
Dicimus, heu, vitam, mediâ vel parte sepultam,
Vel nondum natam, credula turba malis.
Ducimus ignari, atque alimus spirabile funus,
Pignus & expectat tumba adaperta suum.
Maiores abiere, annorúmque anteit ordo;
Et vitam, funus continuasse, vocant.

ROBERTO FONTANÆ SANCTI LVCAE PRAEPOSITO.

AVLICAE VITAE DEPLORATIO.

CQVIS *erit nostro modus, ô* ROBERTE, *furori,*
Quæ dabitur miseræ meta secunda viæ?
Abripimur cæci, scopulisq; allidimur Aulæ,
Et tamen in portu credimus esse ratem.
Semper ab incerto curarum impellimur æstu,
Attamen ignaros occupat alta quies.
Blandimur ventis, decimas amplectimur vndas,
Oscula conuulso figimus vsque mari.
Naufragio instamus, iuuat occursare procellis:
Nec satis ad mortem est vel meruisse mori?
Iungimus inuentis quæsita pericla periclis,
Pullulat è medio sæpè labore labor.
Nectar in æquoreis temulenti quærimus vndis,
Et sitis epoto sæuit adulta salo.
Credimus Arctoâ pontum proscindere luce,
Aut sub fraterno sidere inire viam:

Et

Et tamen Oleniis puppis mea vapulat Hœdis,
Acta sub ensiferi verbere cymba tremit.
Scilicet hoc etiam cælum tonat; igneus Aulæ
Iuppiter intorquet tela trisulca manu;
Cumq́; oculo irridens videt fortuna doloso,
An mihi Ledæum credis adesse iubar?
Nauplius illustrat mihi saxa Capharea tædis,
Vt paret exitio sæua theatra meo.
Cur tantum sibi dura putat fortuna licere,
Fingat vt arbitrio fata vicésque suo?
Scilicet illa sedens apici superincubat Aulæ,
Et quatit ambiguâ sceptra superba manu:
Non æquo exagitat cæcas examine lances,
Vna sibi leges sponte proterua facit:
Hunc premit, æthereis imponit turribus illum;
Lubrica perpetuo turbine versat opus:
Impellitq́; rota semper versatile fatum,
Quod malè compactus digerit arte labor.
Ipsa sibi alternis facibus describit Olympum;
Nec currum Arctois inuidet, Vrsa sibi est.
Cælum cui libuit ridente illuminat astro,
Vt pluat è prono sidere ducta salus.
Cui libet, infames portendit lumine clades,
Semper in immeritas ambitiosa neces.

Hunc

Hunc alit æternis rediuiuum angoribus, illum
Proterit immiti semper iniqua pede.
Hunc ferit ignotæ perculsum laudis amore,
Et sua fucato melle venena linit.
Hinc ea quem carpit iucundo vulnere pestis,
Sponte fouet tumido vota superba sinu.
Ingentes agitat, tormenta immania, curas,
Tortor idem, vindex, suppliciúmque sui.
Imbuat vt Tyrio metuendas murice vestes,
Venarum exhaurit sanguinolentus opes.
An tanti est chlamydem vermis saturasse cruore,
Sanguinis vt libeat non meminisse sui?
Sudatæ luces, vigilatæ ad lumina noctes
Mortis in excubias fata morantis alunt.
Nam nondum optato vestis scintillat in ostro,
Pallidus atrati candicat oris honos.
Nondum purpureo lucent sub fulgure crines,
Intempestiuis albicat ipse comis.
Sic, heu, canities, dum purpura quæritur, ora
Occupat; exequijs conuenit ille color:
Nempe canens domini falsus qui mulserat aures
Canitiem in querulo funere cygnus habet.
Pinge cruore genas quisquis sic desipis, ostro
Non poterit tingi nobiliore chlamys.

Quot

Quot risum intereà lacrymæ mercantur herilem?
Iridis, ô risus, lux breuis inter aquas.
Quot facilem domini redimunt suspiria vultum?
O vero fallax aura redempta metu!
Gloria fortunæ quot per dispendia crescit?
O chalybis duro vulnere clara silex!
Sic certo petitur requies non certa labore,
Fallax è veris sordibus extat honor.

* * * * * * *

* * * * * *

AD AVGVSTINVM MASCARDVM

PAVLVS RVBEVS COMES,

De eius Orationibus in Principum funeribus.

HEROVM *querulâ decoras dum funera laude,*
Natalem famæ surgere cerno tuæ.
Vox tua funeribus mage clara refulget, vt ardet
Nubibus oppositis sol meliore comâ.
Bistonius potuit Vates deducere saxa
Carmine, tu solâ pectora voce trahis.
Carmina si nudis posthac sermonibus addes,
Quæ tua vox traxit, cantus ad astra vehet.

AVGVST. MASCARDI RESPONSIO.

QVÆ cunã à tumulo, lucem mercatur ab vmbris,
Vitam, Fama, diu filia Mortis aget?
Viuet, at exanguem spirabit Nata Parentem,
Et Natam implebit tetra Parente Parens.
Fama mori viuens, Mors viuere mortua discet,
Sic ego nec viuam, PAVLE, nec emoriar.

ALIA RESPONSIO.

EXORIENS mœstas mea vox impingit in vrnas,
Et reiecta gemit vocis imago mea.
Vix nata illacrymans alienum præfica fatum,
Vagitum à cunis auocat ad tumulum.
Sic nata in lacrymis, sic crescens fletibus, auras
Vox ferit, & sortis vulnera nostra docet.

IN OBITV BERNARDINI SEMPERVIVI E SOCIETATE IESV, POETÆ ET AMICI SVAVISSIMI, EXTEMPORALIS EIVLATIO.

ET meritò; quis enim cogat sub iura dolorem,
Ne ruat effusis penè cruentus aquis?

Siccine

Siccine letiferis obnoxia pectora telis
Vulnerat immiti Parca superba manu?
Siccine concepto carorum corda fatiscunt
Funere? sic febris sanguinolenta furit?
Quæ noua Tartareis erumpens pestis ab antris
Castos ignoto funerat igne sinus?
Quæ noua tam dulces sensim depasta medullas
Flamma, peregrino conficit ora situ?
Conf ice corda dolor; modò corda perire dolore,
Vulnere quæ tanto iam periere, queant.
Hoc etiam sibi sic voluit Mors sæua licere,
Vt SEMPER-VIVAS *rumperet atra dies?*
Quis neget æthereis laurus succumbere flammis,
Dum ferus irato Iuppiter igne tonat,
Quando etiam hos crines viduarũt fulmina lauru,
Et SEMPER-VIVVS *igne flagrauit honor?*
Scilicet vt nobis, tibi SEMPERVIVE, *peristi,*
De SEMPER-VIVO *vertice vita fugit.*
Laurea Pierides damnarant serta cupresso,
Et tibi conuulsas explicuere comas.
Lympha loquax vatum lacrymarum efferbuit æstu,
Vt gemeret misero naufragus amne dolor:
Auráque facundas ludens peregrina per vmbras
Dedidiscit proprios, icta dolore, sonos.

Forsitan & nostris gemit auxiliaribus vndis,
Qui tibi Castalio fluxerat amne liquor.
Forsitan & nostro suspirant flamine venti,
Mixta quibus Pindi docta remugit auis.
Sic SEMPER-VIVIS? *proh nomina vana, peristi!*
Sed SEMPER-VIVI *caussa doloris eris.*
Hæc olim querulo iactabam carmine ad auras,
Dum mea confoderet viscera plaga recens.
Hæc olim mecum curâ meditabar inani,
Dum tumida impatiens frangeret ora dolor.
Nunc curas renouant agitatæ insomnia mentis,
Vulnus & instaurant altera tela meum.
Nunc mouet in tacitis bacchantes oßibus ignes,
Et iubet atratam scindere Parca lyram.
Nunc nũc vincla animus domat imperiosus, & obex
Rumpitur iniußis pænè sepultus aquis.
Non secùs ac tepido gemmata per arua meatu
Lactat odoratas garrula lympha rosas;
Si tamen aßiduis lacrymans ruat imbribus æther,
Dißipat oppositas vnda superba moras.
Vel si Phœbeo pater Appenninus ab igne
Concipiat rapidas, Aetna secunda, faces,
Aestuat, & sensim madidus sudore niuali
Aut bellum aut fluuijs vasta tributa parat.

Sic

Sic eat; æternis iuuet indulgere querelis,
Quas ciet heu tanto funere mersa chelys.
BERNADINE *cadis votorum cura meorum,*
Atque mea in cælum prodita corda rapis?
Cur fugis ab sanctis non inficiandus amicis,
Cur tua tam subitò lumina Parca premit?
Cur sacra quæ docto tibi lusit in ore Camœna
Tabida non potuit flectere tela necis?
Cur immaturos Clotho tibi demetit annos,
Et mihi diuinas improba claudit opes?
Ite oculi in lacrymas, modò lacryma sola supersit,
Quæ riget arentes sæpè vocata genas.

* * * * * * *
* * * * * *

AVGVSTINI MASCARDI SILVARVM LIBER QVARTVS DE REBVS SACRIS.

IOANNI MASCARDO FRATRI.

BENEVOLENTIÆ ſunt hæc monumenta, quæ mittimus, non ingenij, Frater ſuauiſſime; in ipſo videlicet adoleſcentiæ meridie ſubito quodam & intempeſtiuo calore profuſa, verùm conſultò tibi à tui amantiſſimo conſecrata. Neque enim tu is eras, quem nos ſine

ſine piaculo præterire poſſemus, & vni potiſsimùm tibi conſtare temporis ratio debebat, quod in hoc ætatis flexu, in amœniorum literarum ſinu, quatenus per annos licet, non otiosè conterimus. Vale.

EPI-

EPITHALAMIVM SACRVM.

OEDERA *nectit amor, quis fœdera rumpat amoris?*
Ille amor, æthereâ qui spicula torquet ab arce,
Halitus ille Patris, Nati qui corda lacessit,
Atque Patris pectus reuoluto vulnere figit:
Ille suum meditatur opus, cælumq; pererrat
Imperio, mentésque nouos transcribit in vsus;
Vt cælo terram, superis permisceat imos.
Fœdera nectit amor, quis fœdera rumpat amoris?
Cernis vt obstrictos genialibus ignibus arua
Incipiant laxare sinus meliore iuuentâ?
Cogit amor, veterésque nouat telluris amores;
Sopitásque animat rigido sub cortice gemmas.
Scilicet ardet amor, cælum ardet, & ignea fundit
Tellurem tactura suam suspiria cælum.
Illa coronatis incedit læta capillis,
Et purum sine labe polum miratur amanter;

Fundit

Fundit odoratis florum ſuſpiria labris,
Picta humeros, variata ſinus florentibus herbis,
Aemula ſidereos ad pugnam prouocat orbes:
Aut potiùs dum ludit amor, ſua munera cælo
Diuitias animoſa ſuas oſtentat amanti.
Fœdera nectit amor, quis fœdera rumpat amoris?
Ardet amor, Deus ardet amor, ſoliúmque relinquit
Sidereum (ô pietas!) noſtras effuſus in oras:
Virgineos petit amplexus, purâque ſub aluo
Conditur auguſtum contracto Numine Numen.
Et Numen contraxit amor? rapuitq́; triſulca
Fulmina, queîs populos famulumq́; exterret Olympũ?
Ille latet, Deus ecce latet, ventriſq́; tenebris
Acer amor iam iam noſtras aſpirat in auras.
Fœdera nectit amor, quis fœdera rumpat amoris?
Mater amat Virgo, Nati dum ſentit amores;
Tota micat, ſed Sole micat, quem condidit aluo:
Cynthia fraterno ſic fulgurat aurea vultu.
Maiorem vehit orbe orbem mea Luna minori,
Orbem agit in paruo latitans Sol igneus orbe.
Quin etiam clauſus claudentem deuehit orbem,
Luciferiq́; ſui fulget Sol lucifer ipſe.
Luna ſuo graditur nitido pleniſſima Sole,
Lucidáque ambroſijs diſpellit crinibus vmbras,

X *Viui-*

Viuidaq; ambrosium nobis inspirat amorem.
Fœdera nectit amor, quis fœdera rumpat amoris?
Orbis amat, rursusq; nouos recalescit in ignes,
Nec timet Australes pennis pluuialibus iras,
Nimbosamq; hiemem minitantes despicit Hædos.
Scilicet illa fuit, fuit heu miserabilis ætas,
Letiferæ cùm dira homines contagia culpæ
Infecêre, quibus pudibunda resorbuit æther
Lumina, tellurisq; oculis subduxit Olympum:
Aëris hinc dubij repetebant iura, pruinis
Horridus hinc Scythicæ violentior arbiter vndæ
Sarmaticis inuectus equis, Notus inde, capillis
Cuius ab incanis pendentia nubila rorant:
At Notus Aeolijs Boream compressit in antris,
Scilicet inductas pellat ne flamine nubes,
Quas iterùm vltorem iussus componit in vsum.
Protinus ingemuit, lacrymasq; effudit Olympus
Luce quaterdenâ, donec resolutus in æquor
Abluit impuris flagrantia sæcula flammis;
Criminaq; ac terram lacrymis tumulauit ijsdem.
At nunc ignis adest: Deus est, qui lapsus Olympo
Mœsta suis mundi detergit lumina tedis.
At nunc orbis amat: nullus qui fœdera pacis
Sanciat, in madidis pingatur nubibus arcus.

Belliger

Belliger est arcus: pacis sed pulchrior Iris
Nuntia, Virgineâ miscet sub nube colores.
Fœdera nectit amor, quis fœdera rumpat amoris?
Orbis amat, rorisq; bibit fecunda mariti
Pabula, dum tacitus conspergit vellera nimbus;
Nec timet igniuomas, Naturæ crimina, nubes.
Scilicet illa fuit, fuit heu miserabilis ætas,
Cùm scelerum ramosa lues grassata, tonantes
In sua damna faces, cælo indignante, poposcit.
Hospita tunc primùm bacchata per aëra flamma
In pluuias resoluta nouas, obscœna sonanti
Flumine depasta est scelerata mœnia gentis:
Erubuit Natura, videns ignita fluenta
Sulphureis vndare vadis, maculosaq; turba
Sæcula sacrilega calidis trepidare sub vndis.
At nunc rore madent placido sub sideris igne
Vellera, & arridet genialiter aura susurro.
Testis erit tellus, nullum quæ sensit aratrum,
Et tamen intumuit cælo contenta colono;
Et campi paritura fouet sub pectore florem.
Fœdera nectit amor, quis fœdera rumpat amoris?
Aliger hoc monuit, dum ingentia iussa Puellæ
Detulit, expediens magnarum exordia rerum.
Ibat inocciduo radiatus tempora Sole

Egregius Iuuenis, roseo spectabilis ore,
Candidulas cui nulla genas lanugo colorat:
Educat intonsis glomerabile crinibus aurum;
Pars imbres imitata fluit, trepidóque decenter
Sulco findit ebur, quo ceruix nititur alta;
In spiram pars lecta nitet, velut infula Regis;
Pars ludit vibrata micans, auràsque lacessit:
Scilicet ad speculum diuinæ mentis, honestè
Comitur, errantem cogens sub iura capillum.
Cærula sidereis distincta coloribus, armos
Vestis obit transuersa, vitro fulgentior albo;
Dum fluit, ad ludum sinuosis flexibus auras
Prouocat, & Zephyris trepidans insultat amicè.
Candida squallenti vincitur sura cothurno:
Alba habilisq; humeris dependet pluma decoris,
Aureolis simul ac roseis interlita gemmis.
Virginis in thalamis hic constitit Aliger, alta
E cælo mandata ferens, ac fœdera pacis.
Fœdera nectit amor, quis fœdera rumpat amoris?
O niueas sine labe dies! ô sæcla metallo
Fusa nouo! ô roseos reuolutis solibus annos!
In terris Deus est, & fœdera sancit amoris.
Ite igitur Solymi per gaudia vestra beati,
Ite, nec obscuris vitientur nubibus auræ;

Sol

Sol flammâ propiore calet; Sol igneus orbem
Conficit in terris, signisq; recurrit amoris.
Fœdera nectit amor, quis fœdera rumpat amoris?

DE DIVINI VERBI INCARNATIONE EMBLEMATA.

IRIS POST NOE DILVVIVM.

ARDOR *habet terras, vltricia flumina cælum*
Excutit, & scelerum comprimit vnda faces.
Inde micat Phœbi depicta coloribus Iris,
Fœderáque in pluuio vellere scribit amor.
Sol Pater est arcus, Nubes est Mater; vterque
Procreat, in fœdus ignis & vnda coit.
Sol Deus est, Virgo Nubes, tu pulchrior Iris
CHRISTE: *quis hæc rumpet fœdera tanta furor?*

MALA PVNICA ET MYRTVS.

Ex Pierio.

PVNICA *mala vides, & olentē funera Myrtum,*
Tam benè iuncta fibris, quàm malè iuncta loco;

Radices etenim subterserpentia Myrti
Mala petunt, tantum fœderis vrget amor.
Radici radix adnectitur, vtraq; tandem
Arbor ab alterius viuere discit ope.
Mala Deum referunt; nos Myrtus: nectimur ambo,
Alter in alterius viuimus inde sinu.

RAMVS ALIENAE ARBORI INSITVS.

GERMINAT *in rigido peregrinus cespite ramus,*
Quem ligat in fœdus docta ligare manus:
Hospita non patriâ pendent ex arbore poma;
Et natura rubet, dum videt artis opus.
Et Deus æthereum mortali in cortice ramum
Inserit, & pacis fœdera tractat amans.
Arboris hinc pomum de stipite Virginis orbis
Colligit; è mortis cespite vita fluit.

NAVPLIVS PISCIS IN CONCHA.

Ex Plinio.

NAVPLIVS *in curuâ, quò ludat in æquore, conchâ*
Conditur, it viuo remige viua ratis.
Hic regit, illa vehit; socio sic gaudet vterque
Fœdere, quod nectit tuta in amore fides.

Virgi-

Virgineam ingreditur concham Deus, illa latentem
Deuehit, hic cymbam per freta salsa regit.
Ponite flabra Noti, mansuescite marmora; Naui
Ac Nautæ Rector vela ministrat amor.

AMOR CHAOS DISTINGVENS.

Ex Hesiodo.

INDIGESTA *iacet moles; terram opprimit aër,*
Flamma subit, tellus eminet, vnda salit.
Ast amor hanc animans distinguit, rursus in vnum
Miscet; stant certâ mixta elementa fide.
Nos immane chaos cœlo seiunxit, Amoris
Integrat en fœdus ingeniosa manus.
Terra Deo, Virgo Matri, mortalis Olympo
Miscetur, vita mors sociata viget.

DELPHIN PVERVM DORSO VEHENS.

SVBDITVR *infanti sinuosa per æquora Delphin;*
Frena puer ducit, marmora piscis arat.
Mutuus surget amor, facibusq; calescere lympham
Cogit amor, pelago qui dare iura potest.
Virgo vehit Natum, Natus regit ipse vehentem;
Mutuus alterno fœdere crescit amor.

Frigida

Frigida iam poteris tellus ardeſcere flammis:
Scilicet in medio viſcere flamma natat.

SOL IN VIRGINE.

DVM *ſubit auricomæ ſedem Sol Virginis aureus,*
Fecundum obliquo tramite ſignat iter.
Hinc pubeſcentes flaueſcere cernis ariſtas,
Pomaq́ue Sidonio tincta rubere croco.
Virginis in gremio ſedem iam figit Olympi
Arbiter, in fœdus quem ſociauit amor.
Fructus terra feres lacrymarum fertilis imbre;
Dum cælo pandis viſcera, Sol Deus eſt.

EPIGRAMMATA DE EODEM ARGVMENTO.

I.

FOEDERA *nectit amor, quis fœdera rūpat amoris?*
Fœdera vix poterit rumpere amoris amor.
Sanciet hæc olim quino de vulnere ſanguis,
Quem fundet duro in ſtipite fixus amor:
Sanguine ſcribet amor, calamo ſcribentur amoris;
Charta amor, atque erit in fœdera fœdus amor.

O amor,

O amor, ad tantas nescit qui ardere fauillas,
Frigidus ah dicat, Nescio quid sit amor.

II.

FOEDERA *nectit amor: quis fœdera nescit amoris?*
Fœdera quò discas, siste Viator iter.
Terra hodie Cælum, Mors Vita adnectitur; inde
Mors discet semper viuere, Vita mori:
Dumq; petit terras Christum comitatus Olympus,
Iam Cælum fuerit, quod fuit ante Solum.
Vita vale, Cælumq; vale: mihi Terra supersit,
Ac Mors, si tantum Terraq; Morsq; potest.

III.

FOEDERA *nectit amor: tonitru qui nubila rauco*
Increpat, angusto clauditur orbe puer.
Fulmina quis metuat? lymphas quis in astra minātes?
Dum paruâ Numen nube coarctat amor.
Fulmina erunt oculi quondam, suspiria flamma;
Vagitus tonitru, lacryma fusa fretum.
Ista meam nauim tempestas mergat, in istâ
Fortunata cadet naufraga puppis aquâ.

IV.

FOEDERA nectit amor: quondã qui lentus amabat,
Nunc amet, & casto in pectore crescat amor.
Crescat amor, pennásque suas amor explicet ales,
Corda hominum pennis sidera ad alta vehens.
Ales amor posuit niueo sub pectore nidum,
Et cubat in niueo pectore pullus amor.
Claude sinus mea Virgo, ne tuus auolet ales;
Sed nequit ah sedes linquere amoris amor.

V.

FOEDERA nectit amor: leges quis scribat amori?
Lex amor est exlex, & sibi iura facit.
Hinc sine lege Deum nostras effudit in oras;
Illius inde Deus iura secutus, homo est.
Est sine lege Parens Virgo; quis legibus uti
Audeat? ah semper lex sit amoris amor.
Tunc sine lege mihi liceat si occumbere, Olympi
Ostia, quæ claudunt iura, recludet amor.

VI.

FOEDERA nectit amor: thalamos conspergite amãti
Floribus; in casto pectore sponsus adest.

Sponsus

Sponsus adest, Virgo thalamos instruxit odoros,
Dulcia deque rosis mella recondit amor.
Forsan apes amor est; precor, ah mea pectora pungat,
Dum sua confixo in pectore mella locet.
Mella haurit Virgo, dum spicula sentit amoris;
Icta gemit telis, oblita melle canit.

VII.

FOEDERA *nectit amor: cæcum qui finxit amorem,*
Cæcus erat; mentes cordáque cernit amor.
Lynceus est amor, atque oculis sua tela coruscis
Implicat, in vulnus ingeniosus amor.
Virgineum cor vidit amor, visúmque probauit,
Vulneráque impressit lumine mixta suo.
Splendor erit sanguis tali de vulnere: Virgo
Frange sinum, vt meliùs sanguinolenta mices.

VIRTVS ALTISSIMI OBVMBRABIT TIBI.

VIII.

FOEDERA *nectit amor: tremulis superincubat alis*
Matri amor, at calamo corda pudica ferit.
Vmbram ala, dat penna faces; Virgo ignibus ardet,
Nam tepida alarum ventilat aura rogum.

Aura fouet flammas, suspiria prouocat ignis;
Alterum ab alterius robore robur habet.

IN VNO OCVLORVM TVORVM, ET IN VNO CRINE COLLI TVI.

IX.

FOEDERA *nectit amor: venator dura Tonanti,*
Dum cadit è cælo, retia tendit amor;
Et sua tela gerit: colli sunt retia crines,
Tela oculi; his Virgo conspicienda micat.
Retia si franget, dabit eminus illa sagittas;
Spicula si temnet, retia tendet amor.
Non fugit, mea Virgo, Deus; iam brachia vinclis
Inserit, atque tuo vulnere pectus hiat.

X.

FOEDERA *nectit amor: puerum qui credit amorē,*
Fallitur, ante chaos sæcula duxit amor;
Protinus & didicit certas vibrare sagittas:
Sed pretiosa suo est ipse medela malo.
Vulneribus permiscet opem: nam spicula flore
Induit, ast Virgo vulnere puncta gemit.
Virgo tace, flos vulnus erit; confixáque corda
Veris opes, multo flore animata, dabunt.

CHRI-

CHRISTVS D. THOMAM ALLOQVITVR.

D*VM spectas lacero quinas in corpore plagas,*
Perlegis, heu, sceleris scripta cruenta tui.
Non satis est vidisse oculis? mea vulnera tange,
Tanget duritiem perfida dextra tuam.
Tange tamen, tactúmque oculo comitare sequaci,
Eluat vt facinus dextra oculúsque simul.
Inde bibet flammas oculus, quibus actus in vndas
Effundet rigido corda soluta gelu:
Inde adamas cordis cedet; nam vulnera possunt
Sanguine duritiem frangere perfidia.

DE BEATO IGNATIO LOYOLA SOC. IESV FVNDATORE.

SIDERA *dum tacitis* IGNATIVS *ambit ocellis,*
Penè suos felix perdidit in lacrymis.
Ingemuit cælum extinctæ dispendia lucis,
Atque, Meos, inquit, iam tibi cedo oculos.
Vera fides, spectas? oculata cadauera fulgent;
Multáque pro gemino lumine stella micat.
Si tam felici succedunt fœnore merces;
Vt cæli inueniam sidera, perdam oculos.

DE EODEM.

LVMINE *dum cælum Pater inspectaret amanti,*
Quis dabit, ah, dixit, sidera posse rapi?
Patrem etiam cælum inspexit, paritérque flagrauit;
Et, Rapiam te mox sidera ad alta, refert.
Astra Patrē rapiunt, rapit & Pater astra vicissim:
Disce vices; cælum sic rapit, & rapitur.

DE EODEM.

FREGERAT *infensos armis* IGNATIVS *hostes,*
Presserat & duro membra proterua iugo;
Et Stygias etiam superarat Marte phalanges,
Restabant summo bella mouenda polo:
Audax bella mouet, vincit, caloq; potitur,
A se non victum ne quid in orbe foret.
Protinus ad tumulum famulantia sidera mittit,
Et iubet excubijs inuigilare suis.

CHRISTI FLETVS AD LAZARI TVMVLVM.

LACRYMA *quanta cadit? vitalis marmora roris*
Semina concipiunt, non tumulanda sinu.
Cogitur in gemmas humor, fit concha sepulcrum;
His deplorati funera CHRISTVS *emit:*

Aut

Aut etiam arentes vitali in stipite fibras
Lacryma fecundis viuere cogit aquis.
Sed tamen (heu vitæ præsagia mœsta caducæ!)
Obruit ex oculis labilis vnda iubar;
Nec purus sine labe nitet Sol CHRISTVS; *in vmbras*
Desinet, exoritur quæ sine Sole dies.
Saluete intereà pretiosa fluenta salutis,
Quæ vel sanguineis præfero fluminibus:
Illa etenim CHRISTI *lacero de corpore manant;*
Sed tamen expressit vos amor, illa dolor.

SIMEON.

AEGRA *senex vix mēbra trahit iam debita morti,*
Et vitam Infantem, pondera cara, gerit:
Inde vocat Mortem rediuiuus. scilicet illa
Non satis in nostros sæuit iniqua sinus?
Sponte volat; sed fortè senem iuuenescere cernens,
Ne Mors incipiat viuere, cauta timet.
Nam si iniussa senem fatali vulneret ictu,
In quo Vita sedet pectore, Mors quid aget?

IOSVE.

STRENVVS *immanes* IOSVE *dum demetit hostes,*
Nox vmbris facinus claudere cæca parat.

An

An potiùs victorem oculis vt pluribus æther
Cerneret, vmbriferos sollicitauit equos?
Vmbrarum-ne suis Princeps tentoria pandit,
Lucis vt eludat subdolus arma timor?
Sol consiste tamen: seu te stupor illiget amens,
Et iubeat tanti cernere facta Ducis,
Lampada seu magis imperio suspendat Olympus,
Scena theatrali quò micet aucta face.
O felix ductor, cæli cui militat ordo,
Submittitq́ suum Sol famulare iubar.

AD BEATISSIMAM VIRGINEM EVCHARISTICON PARTHENIVM.

IVIMVS, ô *Superi; bona dicite verba Sodales,*
Et date Partheniis mascula tura focis.
Viuimus, & facili Septembris vescimur aurâ,
Vt mihi maturas explicet annus opes.
O blandæ luces, ô tela beata diei,
O penè ex oculis Solis adempte nitor;

Nocturna

Nocturna ô flamma mundi decora alta silentis,
O cælum, ô grauido prodiga terra sinu;
O quidquid gremio circumfluus halitus ambit,
Et leuis vndoso circinat orbe Thetis;
O tecta, ô sancti domus intemerata Pudoris,
O templa assiduâ sollicitata prece;
Vos iterùm aspiciunt mortis damnata tenebris
Lumina, perpetuo penè sepulta situ?
Saluete ô reducis solatia dulcia vitæ,
Saluete ô vitæ pignora vera meæ.
Vos iterùm amplector, præcordia cara, sodales,
Et datur aspectu colloquióq; frui?
O quoties, oculos premeret dum Parca natantes,
Heu nimis in funus ambitiosa meum,
Numquam vos posthac, dixi, mea lumina, amici,
Alloquar, extremam flebilis ante diem?
Vos ego iam moriens, primóque reprensus in æuo
Eminus, ah, cogor quærere, mente sequi?
Roma meas quas claudis opes, quos claudis amores?
Nec potes exuuias claudere Roma meas.
I saltem nostro exoriens in funere votum,
Et mihi tam caros, Postume, pande sinus.
Jlle abijt, dices, vestri memor, ô memor illum
Vestra vehat precibus sidera ad alta fides.

Vltima si præcox inuidit gaudia fatum,
Vos tamen in medio sculpserat ille sinu.
Ite vbi ferali clauduntur corpora saxo,
Depositumq; recens ditior vrna fouet.
Cor iacet, in medio spirabilis ardet imago;
Vobiscum hanc auido, credite, corde bibit.
Vestra est, ni meritis inimica modestia lumen
Obdat, in hoc sese quisq; colore leget.
Hac olim, dum fata meis inimica querelis
Vrgerent, Parcâ præcipitante, diem.
Vos tamen amplector lacrymis adspersus Amoris,
Et noua nunc rursus tempora natus ago.
Febris Oronteâ nec Pæonis arte recessit,
Mortali est maior tabida pestis ope.
Dicite io Socij, pronis nam labilis astris
Iussa Salus medicas attulit ipsa manus.
Phœbe quaterdenos curru reuolutus in ortus
Expuleras roseis astra minora genis,
Ex quo concussas sensim depasta medullas
Flamma, peregrino sparserat ora situ.
Non secùs Autumni lacerans in funere frondes
Inficit excussas populus alba comas.
Nox oculis quoties segnem nictantibus orbem
Cerneret, & tacitos duceret vmbra choros,
Mille

Mille trucem toties agitabant ſpectra quietem,
Fingebátque breuis ſomnia mille ſopor.
Quæ modò candebant rapido labefacta calore
Viſcera, concepto diriguere gelu.
Sæpè ſalutantum media inter verba iacebam,
Plenus morte ſinum, lumina, labra, genas.
Irrita quid vitæ facerent alimenta labanti?
Inuita horrebat iuſſa alimenta fames.
Quid memorem egeſti metuenda fluenta cruoris,
Mixta quibus toties neſcia vita fugit?
Tu tamen ante alios diſcerpens viſcera morſu,
Bella moues vtero ſanguinolenta, dolor.
Tu gelidos ſudore artus, præcordia flammis,
Rore oculos, vitam morte tyrannus alis.
Excoquor immiti furiarum agitabilis æſtu,
Et foueo immanes Aetna ſecunda faces.
Non ſic Alcides dotali arſiſſe veneno
Fertur, ab Oetæo raptus in aſtra rogo;
Non ſic fatali Meleagrum Althæa cremauit
Stipite, digna ſoror, ſed minùs apta parens.
Sæpè vale, dixi, Sol aureæ; iam dolor extra
Corda animam ſtimulis imperioſus agit.
Mitiùs in pœnam ſemper reparabile vultur
Dilacerat Tityj, monſtra gemenda, iecur.

Mitiùs Actæon, visa vindicta Dianæ,
Membra dedit canibus dilanianda suis.
Mitiùs Absyrtus violentæ præda sororis,
Multiplici patrios funere sparsit agros.
Mitiùs indomitis euantem sensit Agauen
Pentheus in propriam pallidus ire necem.
Quid moror? in tenues paulatim euanida ventos
Ibat, inextincto vita cremata rogo.
Iamq; ex igne cinis morienti obduxerat ora,
Parca recidendas strinxerat atra comas.
Tu luctantem animam monitis solatus amicis,
Pectoris, Antoni, vulnera cæca foues;
O sanctum caput hoc seris Deus asserat astris,
Et trahat ô felix stamina longa colus.
Difficiles, tu care, obitus, tractúmque doloris
Assiduâ mulces fratris amantis ope.
Ecce autem (ô iterùm bona dicite verba sodales,
Et date Partheniis mascula tura focis,
Irrita nec tacitis suspendite vota libellis,
Sidera sed pleno sollicitate sono)
Ecce autem ingrediens purâ cum veste sacerdos
Integrat occiduum, Matre volente, diem.
Zona fuit magnæ gestamen Matris, ad vndas
Cùm fugit, ô numquam cognite Nile, tuas;

Dura

Dura Palæstini metuens cùm sceptra tyranni,
Semper & illotam sanguinis vndâ animam,
Bethlemio plorantem antro sub imagine Nati
Transtulit infantem lata per arua Deum.
Colla per inserpit Matris; tractu inde fluente
Explicat obliquum Zona ministra sinum.
Hac onus inuehitur pretiosum. ito orbita cæli,
Qua regis errantis annua Solis iter:
Maternâ exceptus Zonâ videt arua Siones
Sol melior, Memphis busta operosa videt:
Nec terit Herculeis sudata laboribus astra;
Aut quæ flagitij præmia in axe micant.
Monstra triumphatæ scelus immortale Nouercæ,
Impuráque Iouis sidera fixa manu,
Ite procul, pretiosa odia, speciosa pericla;
Aeterna æternis ô monumenta probris.
Iunonem in monstris domuit Priuignus; at illa
Monstra dedit stellis, vt sibi monstra daret.
Scilicet Alcidis descripsit sidere facta,
Quæ legat in cæli sculpta adamante Nepos.
Nescia Priuigno, tacitis clamantibus astris,
Quis credat? Iuno sedula fama fuit.
Astra nitent victæ inficianda trophæa Nouercæ,
Quæsitumq́ue gemit dedecus ipsa suum.

Quòd si stellarum scintillat amoribus aurum,
 Iuppiter incestas traxit in astra faces:
Hinc mare per frendens Arctos regit altera Graias,
 Altera Sidonias, vtraque sicca, rates.
Hinc Cignus gemit, hinc Superos exterret Orion,
 Hinc Aquila immani remige celsa volat.
Europam hinc tergo pauitantẽ, & multa gementem
 Vt raperet, Tyrias Taurus arauit aquas.
Tot cælum monstris onerare haud profuit; ipsi,
 Fama si qua fides, monstra fuere Dei.
Ite procul, pretiosa odia, speciosa pericla,
 Aeterna æternis ô monumenta probris.
Virginis in signo zonâ obliquante, Canopum
 Sol meus, & Meroës lumine lustrat agros.
Huius in aduentu numen confessus Osiris
 Corruit, & iacuit labilis Isis humi.
Zona & in aduentu fugitiua reuertit in artus
 Vita, redorditur stamina fracta colus.
O noctem auratâ meliorem luce, Parentis
 Cùm Magna imperio reddita vita mihi est!
Protinus exangues rabiem posuere dolores,
 Quæsiuit facilis iussa alimenta fames.
Qui fibras torret lentas deferbuit æstus,
 Quoq; rigent, abijt, viscera adacta, gelu.

Exul

Exul & emeritos rursum permulsit ocellos,
Nec peperit dubitas somnia vana sopor.
Sancta Parens tibi cura fui; tu scilicet annos
Jam propè dilapsos in mea iura trahis.
O amor, ô pietas! terra audiat, audiat æther,
Et Sol ardentes sistat in orbe rotas.
Has ego relliquias aui labentis ad aras
Suspendo, ô vita prodiga Virgo, tuas.

MAFFEII BARBERINI
S. R. E. CARD. ET BONONIAE LEGATI
ODE.

SEPVLTVS *altâ criminis caligine,*
Sæuisq; vinctus nexibus,
Non sub latebris lapidis alter Lazarus
Claudor, sed hac circumferor
Defunctus infaustâ sub vrnâ corporis.
Iam lingua nullos ederet
Sonos, carerent aridi motu pedes,
Tristésque pallerent genæ;
Humi iacerem, nec viderent lumina
Nitentis aëris iubar;

Sed

Sed ne caducum vita corpus deserat,
Vicem perempti spiritus
CHRISTI *benigna supplet indulgentia,*
Lutóque reddit illito
Oculis suam lucem. Quid ah, quid intuor
Miser? tenent me compedes,
Laterúmque versant sordidum manus opus;
Et qua fouet me blandiens
Placido sinu voluptas, vera Dalida,
Stringit minacem forcipem.
Formidolosis in cauernis saltuum
Cubile tellus exhibet,
Solumq; glandes se mihi dant pabulum;
Famis voratus dentibus
Perire cogor inter immundas sues.
Supplex reuertar ad Patrem:
Culpam fatebor; & profusis lacrymis,
Vt cæcus ille vitreis
Siloës aquis se diluit, cor diluam,
Quod noxa fœdat sordibus.
Sed heu catena nexibus mihi pedes
Arctans abire me vetat.
Hac dira vincla tu Deus clementia
Solus potes dissoluere,

Meamq;

Meamq́ solus tu potis es Aegyptio
Leuare ceruicem iugo.
Non ego tibi. Mosen, tuam sed gratiam
Ducem regressus flagito.
Huius per atras noctis vmbras luceat
Ignis, viamq́ dirigat,
Tutamq́ plantis virga pandat orbitam
Rubri per vndas aquoris;
Et insequentium cohortes hostium,
Equos, & axes obruat;
Sic ipse liberum metu sequens iter,
Vtinam serenum conspicer
Parentis aspectum: ad pedes nam procidam,
Gemensq́ coràm proloquar:
Reuertor ad te pœnitens, per inuias
Abduxit errantem vias
Me culpa: peccaui talentis traditis
Abusus, ad te pœnitens
Reuertor: ah te, qui tui sunt muneris,
Hic fletus, hic meus dolor,
Placent: & ô benigne da Pater, mihi
Tuas vt ædes incolam;
Tibiq́ vinctus charitatis annulo
Non ampliùs te deseram:

Hoc vna quæ colore splendet cærulo
Præstare vestis est potis;
Hanc nullus vsus, nulla deterit dies,
Fur nullus aufert hanc mihi.
Si largiare, corde dicam gestiens:
Corusca sordet purpura.

AVGVSTINI MASCARDI

AD ODAM RESPONSIO.

ORVSCA *sordet purpura, & meritis pares,*
MAFFEIE, *non vibrat faces,*
Dum clarius virtutis effulget iubar,
Et purpurascit pulchrius
Mentis serena lumen, afflatu Dei;
Et dum caducis gemmulis
Opulentat ora riuus ex oculis grauis,
Animi rigescit ditiùs
Chlamys, renidens rore gemmato satis,
Nec barbarorum textiles
Cupit labores diues, aut Phrygias manus.
O te beatam, cui toga

Iubar Latinæ lumine augeſcit ſacro,
Quod ſolis è ſancti rotâ
Cupidus, volucris regia exemplum ſequens,
Oculis quietis ebibis,
Et in receſſu cordis arcano locas
Vitalis auram luminis.
Ergo quid vrnâ corporis clauſum putes
Animæ cadauer frigidæ?
Perire virtus neſcit; & cuius ſinum
Fax Numinis vitâ replet,
Non vulnerabit mortis inimica furor,
Nec obſoleſcet tempore.
Quò quiſq; mortem pauidus exhorret magis,
Morti pauendus eſt magis.
Animum ſepultam corporis tumulo quidem
Non abnuo, PRINCEPS, *tuum:*
Verùm vt ſepultos terra theſauros premit,
Custos auara, ſed vigil;
Manibuſq; tactum, lumini aſpectum negat,
Menti recludit at ſinum;
Sic circinatus corporis breui ambitu
Spiritus in alto delitet,
Virtute corpus animat effigiem ſui,
Lucem peroſus impiam.

O si liceret spiritus speciem tui,
Et mentis æthereum decus
Spectare, PRINCEPS, *raperet inuitos quoq;*
Vis intuentes aurea
Animæ latentis, indoles, species, lepor,
Honor, venustas, dignitas:
Nam pollicetur blanda maiestas foris,
Quod ima claudunt pectora;
Celsumq; corpus sæpè simulacrum est probum
Excelsioris ingenî:
Et quod canoram verberans plectro chelym,
Quod purpura præstas face,
Præstaret hoc, MAFFEIE, *numerosum decus*
Et Numen augustum tuæ
Mentis, sepulcro corporis quam tu obrutam
Reris, situq; squalidam;
Cui comparata lumen imperij sacri
Corusca sordet purpura.

DE ALOYSIO ALBRICIO PLACENTINO SOCIETATIS IESV, CONCIONATORE PRÆSTANTISSIMO.

OX *tonitru, vita est fulgur; dum viuit, & orat,*
Cerno iubar, tonitru mens tremefacta labat.
Mox etiam vultum lacrymarum proluit imber,
Sic noua tempestas corda proterua quatit.
Hanc ciet eloquio increpitans ALOYSIVS *oris:*
Scilicet hoc etiam lingua diserta potest?
Tempestatem animi verbis sed temperat idem,
Et iubet in portu leniter ire ratem.
Nescio quid cupiam; tempestas excita pectus
Commouet, at portus mollior vnda fouet.
Vtraq; tempestas portum docet, illa repostum
Quærere, tranquillos hæc retinere sinus.
Perge anime, & quodcumq; libet complectere: portum,
Sæuiat vnda, petis; rideat aura, tenes.

METANOEA.

RVPIS *antra Musa prome, rupis antra squalida,*
Sed profusis MAGDALENÆ *iam beata lacrymis;*
MAGDALENA *siluicultrix imbre malas irrigat:*
Silua denso tuta crine tela solis negligit,
Regna noctis vmbra cæco continet silentio,
Nec volantum dulce lucos carmen vmquam personat.
Si trementes excitarit ore ventus aspero
Arbores, & murmurantes concitarit ramulos,
Tunc gementis, tunc frementis murmur auras increpat.
Terra liuet, aura torpet clausa siluæ carcere;
Flexuosus inter vmbras nullus amnis labitur,
Nullus inter saxa præceps lenè riuus perstrepit,
Nulla fontium canora vena siluis emicat.
Sæuientis ira ponti saxa fluctu vulnerat;
Tela cautibus retusa marmoris remugiant;
Spuma canet, æquor albet vi furoris pallidum;
Aestuosa pandit ora vorticis profunditas,

Et

Et resorbet, & retorquet salsa ponti murmura.
Nunc sonanti comminantur bella venti turbine,
Classicoq́ mugientes iura ponti prælio
Quisque poscit, & Tyrannus ardet esse marmoris:
Turbinatum torquet æquor hinc proteruus Africus,
Atq; pontum emollientes crudus iras aggerat;
Hinc Trionum fœda proles, quâ rigescunt æquora
Ac perenni Tethys arctè colligatur frigore,
Regna poscit, efferato cuncta voluens impete.
Vnda sæuis acta ventis turgida astris imminet,
Miscet aër, miscet æquor fluctuum discordiam;
Ast vterque fluctus antra MAGDALENÆ *concutit.*
Rupis antra Musa prome, rupis antra squalida,
Sed profusis MAGDALENÆ *iam beata lacrymis.*
Silua cingit, vmbra vestit, horror ingens contegit
Antra, ponti sæpè fœdis quæ procellis vapulant;
Hîc Tonantis acta tedis MAGDALENA, *lacrymas*
Fundit vuidis ocellis, cor amore saucia,
Nuda plantas, nuda suras, nuda pectus lacteum;
Crine tantùm amicta fuso, qui tremente depluit
Imbre, per niues calentes, colla perq́ eburnea,
Queîs monile plectit aureum, quod sine arte fulgurat,
Inde tractu diffluente membra inaurat cetera.
Palla puro splendet auro, texta palla crinibus,

Atque

Atque talos ima mordet educata vertice.
Ito muricis beato lana diues sanguine,
Ito purpuris renidens, dura gemmis Indicis,
Dædaleâ picta dextrâ docto in Ida culmine;
Inuoluta fulget auro MAGDALENA *verticis,*
Exterasq; non requirit nuda merces vestium;
Palla crinis, gemma crinis, crinis & discriminat.
Sic Apollo dum marina deserit cubilia,
Tethyosq; strata linquit regna turbans siderum,
Mutuatâ non renidet luce Princeps luminum,
Proprio sed inuolutus auro diues emicat;
Fulgurante diues auro crinis, vmbras vulnerat.
Antra complet lacrymosis MAGDALENA *questibus,*
In labantes sæuit artus dura vindex criminum,
Ferreoq; se lacessit crebra vindex verbere:
Inde saxis incubantes sternit artus asperis;
Purpurascunt saxa fuso MAGDALENÆ *sanguine,*
Et doloris icta telo sponte fracta decidunt.
Illa cautibus vel ipsis facta contumacior,
Membra ferreis catenis peruicax interrogat:
MAGDALENÆ *fortè cautes induerunt indolem,*
MAGDALENA *fortè corde sæua cautes induit;*
MAGDALENA *corde cautes, nil moramur, induit.*
Inde flamma abstrusa ferri quærit ictu semina,

Inde

Inde ſanguis in camino panè cordis igneus
(Vis amoris, vis doloris dat faces incendio)
Diffluentes per capillos blandè oberrat innocens,
Perq́ eburna fons cruoris lenè ſerpit corpora,
Atq́ fractos purpurâ artus MAGDALENÆ *contegit,*
Pingit & crinale crebris purus aurum gemmulis:
Gemma ſanguis, crinis aurum, ſertum vtrumq́ gemmeum.
Quid comantis tela frontis, tela frontis aurea,
Et flagranti iactat oſtro fulgurantem verticem,
Quæ roſeta rorulenta luce pandit prauiâ,
Atq́ Phœbo florulentum ſternit auro tramitem?
MAGDALENA *ditiori purpuraſcit muricè,*
MAGDALENA *pulcriori fulget auro verticis;*
Et caducis dum liqueſcit tacta Sole lacrymis,
Horridaq́ mœror ingens nube fontem contrahit,
Inter imbres, inter vmbras, ridet Iris diſcolor,
Et quietas pollicetur ore luces æquori
Concitato cordis, Euri iam cadente murmure.
Sic rubente picta rore prodit, auro nobilis,
Antra linquit inquieti ſola fletus conſcia,
Littorales peruagatur acta flammis ſemitas;
Et ferocis ora Ponti ſæpè triſtis intuens,
Hæc ad aſtra verba fundit: aſtra ſtant, & audiunt:

O procellis intumeſcens æquor, Auſtris ſubditum,
Quod tyrannus efferauit & rotauit ſpiritus,
Vt doloris ſigna noſtri, mortis vt veſtigia
In tuorum ſcripta cerno fluctuum certamine!
Cymba falſum amoris æquor iam vadaui credula,
Et libidinum per vndas cæca fregi remigem.
Hinc voluptas, hinc iuuentus, hinc amantum gratia,
Virginale mentiuntur ore carmen lubrico,
Et ſoporant imperitam voce mentem perfidâ.
Mens vocato victa ſomno frena cymbæ deſerit,
Et Cupidini relinquit ſtulta clauum perdito:
Ille cæcus frangit æquor, quà furit minaciùs,
Nec pigratur in voraces ire fauces marmoris.
Somnioſa fluctuantem tum per vndas cymbulam
Non videbam, ſed ſepulta ſub ſoporis pondere,
Ad ſororem ſponte ſomni nauigabam pallidam;
Sic vtrumq; clauſa lumen, mortis ibam in brachia.
Iam pudoris, quem vehebat cymba mecum, ſarcinam
(Sed beatius lapillis pondus, auro ditius)
Iecit æquori vorandam, diruendam fluctibus,
Puppis arbiter Cupido, quò leuaret pondere
Haurientem, dum fatiſcit, fata per compagines
Nauem, iniquâ funeratam turbinum diſcordiâ.

Alleuata

Alleuata puppis errat flaminum ludibrium,
Nunc in auras, nunc in umbras impotens impellitur,
Nunc in orbem conuoluta cernit undas Tartari;
Donec astris qui colorat templa cæli flammea,
Quiq; floribus quotannis terram ocellat Dædalam,
Quiq; pulueris lupatis ora frangit marmoris,
Strauit undas contumaci mugientes impetu,
Littus extulit pudoris purpuratum floribus,
Igne cæcas explicauit cordis umbras aureo.
Pura salue lux amoris, nauis astrum præuium,
Quæ corusco fulgurasti uiua CHRISTI *è lumine:*
Tu recessus cordis atros expiasti sidere,
Tu rigentes igne fibras & ligatas frigore
Eliquasti, quò per ora salsus iret riuulus.
Fluxit unda, sed liquescens cor sub undis decidit,
Crimen abluens pudendum fonte, plantas irrigans.
Hæc ut altis ingemiscens extulit suspirijs,
Torua siluam, torua rupem contuens se uerberat,
Vnguibúsque fœdat ora, pectus ungue uulnerat;
Mox catenis insolescens dura plagas integrat.
O beatam, sanitatem cui dederunt uulnera,
Mœror escam, fletus undam, strata cautes aspera!
Tu quid incubas scelestis peruicax opprobrijs?

Quid voluptuosa Mortis quæris excors otia?
Vita pœnis exigenda, conterenda fletibus,
Inquinata quæ profanis obsoleuit sordibus.

IEPHTE FILIA PER PROSOPOPOEIAM VIRGINITATEM SVAM IN SILVIS DEPLORAT.

Fragmentum.

MBRÆ, *pallentes vmbræ, siluæq; silentes,*
Et iuga frondosis penè sepulta comis,
Accipite has lacrymas, miseræ & supremæ dolentis
Munera, vicina munera danda neci.
Audite has surdæ plantæ, surda antra, querelas,
Saxáque funereis sollicitanda modis.
Audite hos gemitus per opaca silentia montis
Monstra, & remigium pendula libret auis.
Audite immerita præludia tristia mortis,
Viscera dum lacerat prauius ima dolor.

Et

Et licet immites, tamen, ah! misereſcite cautes,
Augeat & lacrymas labilis vnda meas.
Veſtra etiam ſociate meis ſuſpiria frondes,
Diſcat inhumanos flebilis aura ſonos.
Infelix virgo, nulliq́ obnoxia culpa,
Expecto patrias in mea fata manus.
Infelix Virgo prauerto funere funus,
Exequiasq́ meas mortua viua gemo.
Ergo cadam patris icta manu? ſed patris amantis
Icta manu, heu lacryma! victima caſa cadam:
Florida dumq́ genas mihi flore iuuenta colorat,
Horrida funereis mors linet ora notis?
Mors quid agis? tua regna pete, atq́ aliena relinque,
Sæua quid inuadis ſceptra negata manus?
Oris honos teneri, glomeratum verticis aurum,
Lux oculi, mala purpura, frontis ebur,
Aetatis ſunt regna noua; hæc vexilla iuuentus
Explicat, imperij ſigna decora ſui.
In medio ſedet illa ſinu, ardentiq́ cruoris
Fonte calens, imo in corde proterua ſalit;
At tu ſigna locas ſulcatis lurida malis,
Argentoq́ caput impediente tumes.
Lumina ſanguineo iam deficientia tabo,
Lumina ſunt mortis apta cupidinibus.

Te liuor comitatur iners, anniq; labantes,
Et tremulo in baculum prona senecta gradu.
Ergo quid in nostras baccharis inhospita sedes,
Quid iuueni intentans fata pauenda tonas?
Effuge quà laßos contundit anhelitus artus,
Luctaturq; fugax frangere vincla animus.
Effuge vbi exangues, & membra caduca trahentes,
Mortem imperfectam, sed sine morte fouent;
Aut vbi te votis miserorum turba fatigat,
Qua vita à morte spem melioris alit.
Quòd si auidas inhias perfundere sanguine fauces,
(Scilicet hoc gestit nectare saua sitis)
Ah fuge terribiles vbi Mars excandet in iras,
Semper & immanis suscitat arma furor.
Quot gladio ferit ille suo, tot sanguinis vndas
Elicit, & tepido subluit arua lacu.
Sanguinis alter amans moritur, casúque sequaci
Sternit vbi flumen sanguinis, ipse natat:
Vulnere marmoreus, statuaq; simillimus alter,
Sanguinis in gelido pectore fontem aperit.
Hîc bibe: conueniunt mortis sitis, & vada Martis;
Alter ab alterius nomine nomen habet.
Tu tamen ante oculos agitas mors improba falcem,
Supremámque quatis sanguinolenta facem.

Virgi-

Virgineum properos designas pectus ad ictus,
Et pubescentem demetis vngue rosam.
Heu mihi! iam facies afflatu pallet iniquo,
Plurimáque in vultu iam Libitina sedet.

* * * * * * *
* * * * * *

MARIVS BETTINVS E SOC. IESV AD AVGVST. MASCARDVM.

NVTRIET *æternas circùm tua tempora lauros,*
Quæ tibi Pierio defluit vnda iugo:
Vnda vel immites demulcens murmure cautes,
Phœbeam placido dum vehit amne lyram.
Quæ modò nascenti ludit Mæandrina riuo,
Grandior æratas ducet in arma rates.

AVGVSTINI MASCARDI RESPONSIO.

SI *me fatidicam, portenta loquacia, nauem*
Vellet Castalio Cynthius ore loqui;
Grandior æquoreis hauriret carmen ab vndis
Musa, ratis sacro docta futura sono.
Verùm Argo æthereos stellata per æquora fluctus
Jmbuit, astrifera debita pompa lyra.

Nostra

Nostra ergo exoriens lacrymato exundet ab imbre
Vena, vehens animæ salsa per arua ratem.
Virgo iubar, cæli Zephyros dabit aura secundos,
Et portum in CHRISTI *pectore pandet amor.*

RELICTIS MVSARVM STVDIIS THEOLOGIAM VOVET.

ABSCEDE *Clio: iam Sapientia*
Seueriori flammea cyclade
Castigat aures, & morantem
Sancto animum stimulo fatigat.
Non cui repexi crinis inambulat
Vndas vagantes Daphnis, & osculis
Adulat aurum flexuosis
Menti equitet Patareus Apollo.
Non quæ magistrâ sollicitant ebur
Manu sorores, spicula dirigant
Facunda cordi; calcat arcum
Cor numeris fidium imperantem:
Non vena puro labilis alueo
Aßueta Pindi gemmea culmina
Lactare, perfundat iocoso
Fonte, meas inamœna fauces.

Satis

Satis Juuenta Cynthius arbiter
Versauit annos imperio, satis
Aetatis agnato subegit
Enthea vis animum calore:
Satis canoris ebria naniis
Effeminatos imbibit impetus
Mens, fabulosis implicata
Pieridum laqueis canentum:
Satis dolosi naufragium bibi
Perenne fontis, lustraq; flumine
Jam quinq; lamentor loquaci
Obruta, delicias Juuenta.
O vita mendax, irremeabili
Delusa lapsu temporis, impigro
Decepta fatorum rotatu,
Prada breuis, breuis hospes aui!
Sic sic sopore vincta adamantino,
Excors Camœnis, proh scelus! incubas?
Nec prona cæli prouocantes
In patriam meditaris arces?
Dum crispisulcis increpat ignibus
Cognata cælo templa Diespiter,
Solus tonabit? fulminanti
Ipse sibi Deus, & theatrum?

Discriminatus Iride tempora,
Origo lucis luce superbior,
Nube inuolutus purpurante
Solus aget radijs sepultus?
Solùm triformi, pectora, lumine
Vnum irrigabit lumen, Amantium?
Verbúmque manabit beatum
Ingenij soboles paterni?
Qui corda flammis Spiritus imbuit
Alterna Numen viscera vulnerans,
Et Patris & Nati vicissim
Perpetuum regerens amorem,
Solus duello ludet amabili?
Aßurge tandem, pectora sospitet,
Fingátque mentem Numen; aude,
Sidereos penetra recessus.
Aßurgo, sanctum mutor in alitem:
Tu Virgo cæcum si expedias iter,
Regásque per nubes volatum,
Plectra, lyra, cithara, valete.

CEN-

CENSVRA.

POEMATA hæc *Augustini Mascardi*, continentia *Siluarum libros quattuor*, vario cùm metri tum argumentorum genere adornatos, vti à lepôre & elegantiâ commendantur, ita etiam digna sunt quæ typis concepta ad posteros transmittantur. Datum Antuerp. in Seminario Episcopali, die x. Octob. Anni M. DC. XXI.

LAVRENTIVS BEYERLINCK
Canon. & Archipresb. Eccl. Cath. Antuerp. librorumq́; Censor.

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPVS Dei gratia Hiſpaniarum Rex Catholicus, &c. Potentiſſimus Belgarum Princeps, Diplomate ſuo ſanxit; nequis *Auguſtini Maſcardi Siluarum Libros quattuor*, præter Balthaſaris Moreti Typographi Antuerpienſis voluntatem, intra ſexennium imprimat, aut alibi terrarum impreſſos in has Inferioris Germaniæ ditiones importet, venaléſve habeat. Qui ſecùs faxit, confiſcatione librorum & alia graui pœna mulctabitur: vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, XII. Ianuarij, M.DC.XXII.

Signat.

De VVitte.

ANTVERPIÆ

EX OFFICINA PLANTINIANA

BALTHASARIS MORETI.

M. DC. XXII.

LABORE ET CONSTANTIA